Η ΟΔΟΣ

«Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή». (Ἰωάν. 14,6)

ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 30 ΕΤΟΣ 9ο • 2014

ΜΑΪΟΣ
ΙΟΥΝΙΟΣ
ΙΟΥΛΙΟΣ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Τό περιοδικό αὐτό εἶναι ἀφιερωμένο στήν ἀγάπη πρός τόν πλησίον. Ἡ ἀγάπη κατά τή διδασκαλία τοῦ Κυρίου θά εἶναι ἡ βασική προϋπόθεση σωτηρίας στή μέλλουσα κρίση. Ὅσοι ἔδειξαν ὑλική ἀγάπη (φαγητό, ποτό καί ροῦχα) ἤ πνευματική ἀγάπη (περίθαλψη ξένου, συμπαράσταση ἀσθενοῦς καί βοήθεια φυλακισμένου) θά εἰσέλθουν στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ (Ματθ. 25,31-46).

Ὁ Χριστός πολλές φορές δίδαξε γιά τήν ἀγάπη πρός τόν πλησίον. Αὐτή ἡ ἀγάπη εἶναι προέκταση καί συνέπεια τῆς ἀγάπης πρός τόν Θεό. Εἶναι χαρακτηριστικός ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «Ἀγαπήσεις Κύριον τόν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καί ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καί ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. Αὕτη ἐστί πρώτη καί μεγάλη ἐντολή. Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν» (Ματθ. 22,37-39).

Ὁ Εὐαγγελιστής τῆς ἀγάπης, ὁ Ἰωάννης παντοῦ στά κείμενά του γράφει γιά τήν ἀγάπη: «Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστί, καί ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καί ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. ... Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τόν Θεόν, καί τόν ἀδελφόν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γάρ μή ἀγαπῶν τόν ἀδελφόν ὅν ἑώρακε, τόν Θεόν ὃν οὐχ ἑώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾶν; Καί ταύτην τήν ἐντολήν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τόν Θεὸν ἀγαπᾷ καί τόν ἀδελφόν αὐτοῦ» (Α΄ Ἰω. 4,16-17).

Ὁ ἅγιος Πορφύριος ὁ Καυσοκαλυβίτης, ἕνας σύγχρονος ἅγιος, ἔλεγε: «ὅταν ἀγαπᾶμε, νομίζουμε ὅτι προσφέρουμε στούς ἄλλους, ἐνῶ στήν πραγματικότητα προσφέρουμε στόν ἑαυτό μας. Ἡ ἀγάπη χρειάζεται θυσίες. Νά θυσιάζουμε ταπεινά κάτι δικό μας, πού στήν πραγματικότητα εἶναι τοῦ Θεοῦ ... Δέν μπορεῖς νά ἐπικοινωνεῖς μέ τόν Χριστό καί νά μήν τά ἔχεις καλά μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους. ... Ἡ ἀγάπη μας γιά τόν Χριστό περνάει μέσα ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους».

ΑΓΑΠΑΤΕ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΑΣ

Ἁγίου Νικολάου Ἀχρίδος

Ἡ ἀγάπη πρός τούς φίλους εἶναι ἀκριβή. Ἐγώ μιλῶ γιά τήν ἀληθινή, θεία ἀγάπη. Βοήθησε τόν φίλο σου γιά τό καλό καί ζήτησε τή βοήθειά του γιά τό καλό – μόνον αὐτό μπορεῖ νά ὀνομαστεῖ πραγματική φιλική ἀγάπη. Ἐπιθυμῶ τόν φίλο ὄχι γιά νά κολακεύει τίς ἀδυναμίες μου καί νά σκεπάζει καί νά δικαιολογεῖ τά λάθη μου ἀλλά, ἀντίθετα, νά μέ διορθώνει στό κακό καί νά μέ ὑποστηρίζει στό καλό. Τέτοια φιλία εἶναι καθαρτήριο, στό ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος καθαρίζεται ἀπό τίς ἄγριες καί χαμηλές συνήθειες καί διαθέσεις. Ἡ φιλία εἶναι πιό ἀπαραίτητη στήν ψυχή παρά στό σῶμα. Στή θλίψη ἡ σκέψη τοῦ φίλου φέρνει εὐχάριστη ὄψη στό πρόσωπο. Στό νεκρικό κρεβάτι ἡ παρουσία τοῦ φίλου ὁμορφαίνει τό πρόσωπο τοῦ θανάτου. Ἡ φιλία εἶναι πάντοτε ἡ ζωοδότρα πνοή τοῦ ἀγγέλου πού μᾶς παρακολουθεῖ στή ζωή, πού μᾶς σηκώνει ὅταν πέφτουμε καί μᾶς ἐμπνέει ὅταν ἀποδυναμωνόμαστε.

Ἀνάλογα μέ τό εἶδος τῆς ἀγάπης πού προσφέρει ἕνας ἄνθρωπος στούς φίλους του, τέτοιους φίλους θά βρεῖ. Ὁ καθένας ἔχει τό φίλο πού τοῦ ἀξίζει. Ἀνάλογα μέ τήν ποιότητα ἤ τό μέγεθος τῆς θυσίας βρίσκονται οἱ φίλοι. Θά πρέπει νά ἀπαρνηθῶ ὁ,τιδήποτε εὐτελές γιά νά μπορέσω νά ἔχω γιά φίλο ἐκεῖνον πού τό ὕψος τῆς ψυχῆς του μοῦ ἀρέσει. Καί πρέπει νά ἀποβάλω τόν ἐγωισμό ἀγαπώντας ἕναν μή ἐγωιστή φίλο. Καί πρέπει νά ἀποβάλω τή θηριωδία ἀγαπῶντας ἕναν εὐγενῆ φίλο.

Ἡ φιλία εἶναι σχολεῖο. Ὅ,τι εἴδους εἶναι ἡ φιλία τέτοιου εἴδους εἶναι καί τό σχολεῖο. Κάποιον ἡ φιλία τόν ἀνεβάζει στόν οὐρανό καί ἄλλον τόν τραβᾶ στήν κόλαση. Φιλίες οἱ ὁποῖες εἶναι συνωμοσία ἐνάντια στό καλό ὑπάρχουν ἀρκετές. Τέτοιες φιλίες ὑπάρχουν πολλές καί στό περιβάλλον μας. Φίλοι μποροῦν νά γίνουν κι ἐκεῖνοι πού οὔτε γνωρίζονται οὔτε σέβονται οὔτε θυσιάζονται ὁ ἕνας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ «παιδαγωγική» τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, *Ἰωάννου Τσάγκα,* σελ. 4
Ὁ ἀσπασμός τῆς ἀγάπης στή θεία Λειτουργία, *Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ,* σελ. 6
Ἕνα καθρέφτισμα στόν ὕμνο τῆς ἀγάπης τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, *Πρωτοπρ. Νεκταρίου Κάνια,* σελ. 8
Ἡ πραγματική ἔννοια τῆς ἀγάπης, *Ἀρχιμ. Νεκταρίου Πόκια,* σελ. 12
Ἡ ἀγάπη πρός τόν συνάνθρωπο, *Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου,* σελ. 13
Ἀνθρωπισμός, *Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη,* σελ. 21
Ἡ κοινωνικοποίηση τῆς Ἐκκλησίας, *Κωνσταντίνου Χατζημανωλᾶ,* σελ. 22
Ἑρμηνεία τῶν Ἁγίων Γραφῶν καί αἵρεση, *Ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Γ. Μύρου,* σελ. 23
Πῶς συμμετέχει ἡ φύση στή Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας, *Παρασκευῆς Μαντικοῦ,* σελ. 25
Πῶς συμμετέχει ἡ φύση στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας, *Παρασκευῆς Μαντικοῦ,* σελ. 26
Ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπ. Ρόδου κ. Κυρίλλου κατά τήν ἐπί τῇ ἑορτῇ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου τελεσθεῖσαν Πατριαρχικήν Θ. Λειτουργίαν, σελ. 28
Θερινές Κατασκηνώσεις 2014, *Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου,* σελ. 31
Εἰδήσεις Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σελ. 32
Εἰδήσεις Ἱερᾶς Μητροπόλεως, σελ. 34
Ἱεροψαλτικά Νέα, σελ. 39
Ἀπόψεις καί Σχόλια, *Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου,* σελ. 40

Η ΟΔΟΣ

Κωδικός ἐντύπου ISSN 1790-6733

Τετραμηνιαία ἔκδοση
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου
Τηλέφωνο: 22410 34300
Fax: 22410 73480
Internet: www.imr.gr
e-mail: imrodou@imr.gr
Συντάσσεται ἀπό ἐπιτροπή

Ἰδιοκτήτης
Ἱερά Μητρόπολις Ρόδου

Ἐκδότης
Μητροπολίτης Ρόδου
κ. Κύριλλος

Ὑπεύθυνος Σύνταξης
Ἀρχιμ. Μάξιμος Παναγιώτου

Προαιρετικές συνδρομές
ALPHA BANK
822002002008824

Ἐκδοτική Παραγωγή
ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.
Ἀρδηττοῦ 12-16, Ἀθήνα
Τηλ. 210-9217513,
Fax: 210-9237033
www.eptalofos.gr
e-mail: info@eptalofos.gr

γιά τόν ἄλλον. Φίλοι μποροῦν νά γίνουν ἄνθρωποι διαφορετικῆς ψυχοσύνθεσης γιά τό κέρδος. Φίλοι γίνονται ἄνθρωποι διαφορετικῶν ἀρχῶν ὄχι λόγῳ τῶν ἀρχῶν ἀλλά γιά τόν πλοῦτο. Λόγῳ εἰδικοῦ καθεστῶτος γιά νά πάρουν ἄδεια ἐργασίας καί λόγῳ προμηθειῶν, λόγῳ πλιάτσικου καί κλοπῆς.

Φίλοι συχνά ἀποκαλοῦνται προσωρινά καί ἐκεῖνοι πού στό βάθος τῆς ψυχῆς τούς περιφρονοῦν ὁ ἕνας τόν ἄλλον. Χαμογελοῦν ὁ ἕνας στόν ἄλλον συχνά ἐκεῖνοι πού μέ χαμόγελα καταπιέζουν ξεσπάσματα μίσους ὁ ἕνας γιά τόν ἄλλον. Ἄχ αὐτά τά φιλικά χαμόγελα! Συχνά σημαίνουν αὐλαία πάνω ἀπό τήν κόλαση. Φίλοι γίνονται συχνά ἄνθρωποι λόγῳ δειλίας, συχνά ἀπό φόβο τοῦ ἑνός πρός τόν ἄλλον, πολλές φορές ἀπό ματαιοδοξία, συχνά λόγῳ τοῦ ὅτι βαριοῦνται. Αὐτή εἶναι πρόσκαιρη καί συμφεροντολογική φιλία – τό μεγαλύτερο ζιζάνιο πού μεγαλώνει στή γῆ καί ἡ μεγαλύτερη ντροπή τῶν ἀνθρώπων.

Εἶναι λοιπόν περίεργο πού οἱ ἄνθρωποι δέν ἀγαποῦν τούς ἐχθρούς τους, ὅταν δέν ξέρουν νά ἀγαποῦν οὔτε τούς φίλους τους; Εἶναι παράξενο νά μήν μπορεῖ νά διαβάσει βιβλία τό παιδί πού δέν ἔμαθε τήν ἀλφάβητο; Πῶς μπορεῖ νά ἀγαπήσει ὁ ἄνθρωπος τόν ἀπόμακρό του, ὅταν δέν μπορεῖ νά ἀγαπήσει τόν πλησίον του; Πῶς μπορεῖ ὁ Σέρβος νά ἀγαπήσει τόν Γερμανό, ὅταν ὁ Σέρβος δέν ἔμαθε νά ἀγαπᾶ τό Σέρβο; Πῶς οἱ μή γνωρίζοντες τόν Θεό Ἰάπωνες νά ἀγαπήσουν τούς χριστιανούς Ρώσους, ὅταν οἱ Ρῶσοι δέν ἀγαποῦν ὁ ἕνας τόν ἄλλο; Ποτέ δέ θά ὑπάρξει ἀγάπη πρός τούς ἐχθρούς, μέχρι νά ὑπάρξει ἀγάπη ἀνάμεσα στούς φίλους. Καί δέ θά ὑπάρξει ἀγάπη ἀνάμεσα σέ φίλους, μέχρι νά οἰκοδομηθεῖ ἐπάνω στή γνώση τῶν ἄλλων, τόν σεβασμό καί τή θυσία.

Ὅσο ἡ φιλία θά ἀποτελεῖ μόνο ὑπηρέτρια τῶν κατώτερων στόχων, τόσο θά κυβερνᾶ στόν κόσμο τό κακό.

Ἡ χριστιανική ἀγάπη κινεῖται κυκλικά.

Πρῶτα ἔρχεται ἡ ἀγάπη πρός τόν ἑαυτό μας, κατόπιν ἡ ἀγάπη πρός τούς φίλους μας, μετά ἡ ἀγάπη πρός τούς ἐχθρούς μας καί, τέλος, ἡ ἀγάπη πρός τόν Θεό. Ὁ Χριστός τήν ἀγάπη πρός τόν ἑαυτό μας τήν πῆρε γιά μέτρο τῆς ἀγάπης μας γιά τούς ἀνθρώπους καί γιά τόν Θεό. *«Ὅπως ἀγαπᾶς τόν ἑαυτό σου»*, λέει ὁ Χριστός, *«νά ἀγαπᾶς καί τόν πλησίον»*. Ἄν οἱ ἄνθρωποι εἶχαν χριστιανική ἀγάπη πρός τόν ἑαυτό τους, γρήγορα θά εἶχαν καί χριστιανική ἀγάπη πρός τούς φίλους τους καί πρός τούς ἐχθρούς τους. Ἀλλά αὐτή ἡ βασική ἀγάπη τῶν

ἀνθρώπων –ἡ ἀγάπη πρός τόν ἑαυτό μας– ἀκόμα πλειοψηφεῖ ὡς ζωώδης, ἐγωιστική, ἀδηφάγα, ἀκάθαρτη, ὁπότε καί κάθε ἄλλη ἀγάπη, βασιζόμενη σέ τέτοια ἀγάπη εἶναι ὁμοίως τέτοια.

Ὅμως, θά ἔρθει μιά καλύτερη ἐποχή, κατά τήν ὁποία οἱ ἄνθρωποι θά ἀγαπιοῦνται περισσότερο μέ τό πνεῦμα καί τήν ἀλήθεια, καί λόγῳ τοῦ πνεύματος καί τῆς ἀλήθειας, καί θά ἔχουν ἀληθινή ἀγάπη τόση ὅση εἶναι σήμερα ἡ ψευδής ἀγάπη.

Θά ἔρθει ἐποχή κατά τήν ὁποία ὁ φίλος γιά τόν φίλο θά εἶναι ἱερέας καί ἐξομολόγος, καί ὄχι συνεργάτης στήν συγκέντρωση πλούτου καί τήν ἀπόλαυση αὐτοῦ τοῦ κόσμου.

Θά ἔρθει ἐποχή κατά τήν ὁποία ὁ φίλος θά εἶναι γιά τόν φίλο παρηγορητής καί γιατρός, καί ὄχι ἀποπλανητής καί ἐξολοθρευτής τῆς ψυχῆς.

Ὅταν ἔρθει αὐτή ἡ ἐποχή, τότε θά ἀρχίσει ἡ ἀγάπη ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους. Μά ὅσο μακριά καί ἄν εἶναι αὐτή ἡ ἐποχή, βρίσκεται καθ' ὁδόν καί θά ἔρθει.

Ἡ ἀγάπη μέ τήν ὁποία σήμερα οἱ ἄνθρωποι ἀγαπιοῦνται ὁδηγεῖ στήν αὐτοκτονία. Ἀλλά ὅταν ἔρθει ἐκείνη ἡ ἐποχή θά φέρει μαζί της καί τήν ἀγάπη ἡ ὁποία θά καθοδηγεῖ πρός τή ζωή.

Ἀκόμα δέν ἦρθε ἡ ἐποχή τῆς ἀγάπης πρός τούς ἐχθρούς, ἀφοῦ ἀκόμα δέν πληροῦμε τήν ἐντολή γιά τήν ἀγάπη πρός τούς φίλους.

Ἀλλά θά ἐκπληρωθεῖ καί ἡ μιά καί ἡ ἄλλη ἐντολή, γιατί δέν προέρχονται ἀπό τόν ἄνθρωπο ἀλλά ἀπό τόν Θεό. Καί ἡ θεϊκή ἐντολή δέν μπορεῖ νά μείνει ἀνεκπλήρωτη. Δέν μπορῶ, ἐγώ, ἀδελφοί μου, νά σᾶς παρακινήσω μέ τούς ἀδύναμους λόγους μου, ὥστε νά ἐκπληρώσετε τίς θεϊκές ἐντολές περί ἀγάπης. Ὅμως, θά σᾶς κινήσει σέ αὐτό ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος κινεῖ τούς ἥλιους. Δέν μπορῶ νά σᾶς δώσω οὔτε τή δύναμη γιά τή γνώση οὔτε τή δύναμη γιά τό σεβασμό οὔτε τή δύναμη γιά τή θυσία. Αὐτή ἡ δύναμη θά σᾶς τή δώσει Ἐκεῖνος πού ἔχει τήν παντοδυναμία στά χέρια Του καί πού κινεῖ τά σύννεφα μέ τίς σκέψεις. Ὁ λόγος περί Θεοῦ θά καταστεφόταν ἄν ἐξαρτιόταν ἀπό τούς λόγους μου καί ἀπό τίς δικές σας συνήθειες. Ἀλλά ὁ λόγος περί Θεοῦ, ἀνεξάρτητα ἀπ' ὅλους ἐμᾶς θά πετύχει καί θά νικήσει. Ἐκεῖνος τοῦ ὁποίου τά χρόνια δέν ἔχουν ἀριθμό καί ἡ ὀντότητά του δέν ἔχει τέλος δέν μπορεῖ νά ἀφήσει τό ἐπίγειο σπίτι του στίς διαθέσεις μας, στά ἀδύναμα δημιουργήματά του, τῶν ὁποίων ἡ ἀρχή καί τό τέλος σχεδόν συναντιοῦνται σ' ἕνα σημεῖο καί τῶν ὁποίων ἡ ὀντότητα εἶναι μιά κουκκίδα. Δέν εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἀλλά ὁ Θεός φερέγγυος καί πιστός ἐγγυητής τῆς βασιλείας τῆς ἀγάπης στή γῆ. Ὁ Θεός μας εἶναι ἐγγυητής ὅτι ὁ ἥλιος δέ θά σβήσει πρίν νά δεῖ τά τέκνα του ἐπί τῆς γῆς νά μοιάζουν στόν ἐπουράνιο Πατέρα τους. Κοίτα, σέ λίγο καιρό θά σβήσει γιά μᾶς ὁ ἥλιος: Σκεπασμένοι ἀπό τό μαῦρο πέπλο τοῦ θανάτου, θά μείνουμε κρυμμένοι ἀπό τόν ἥλιο. Ἀλλά γιατί νά μή μᾶς δεῖ ὁ ἥλιος, ὅσο ζοῦμε, σάν τέκνα πού μοιάζουν στόν ἐπουράνιο Πατέρα τους; Ἄς ὑποσχεθοῦμε ὅτι θά δώσουμε τέτοια εὐχαρίστηση στόν ἥλιο καί πόσο μεγαλύτερη εὐχαρίστηση σ' ἐμᾶς καί τούς φίλους μας! Ἄς εἶναι ἀρωγός μας σ' αὐτό ὁ ἐπουράνιος Πατέρας μας, καί τώρα καί στούς αἰῶνες. ■

(Ἀπόσπασμα ἀπό τό βιβλίο *«Ἀργά βαδίζει ὁ Χριστός»*, Ἐκδόσεις "Ἐν Πλῷ")

Ὅταν προσευχόμαστε γιά τούς ἄλλους, νά λέμε: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με»

Γέροντος Πορφυρίου, *Βίος καί Λόγοι* σελ. 281

Νά προσεύχεσθε γιά τήν Ἐκκλησία, γιά τόν κόσμο, γιά ὅλους. Ὅλη ἡ χριστιανοσύνη εἶναι μέσα στήν εὐχή. Ἄν προσεύχεσθε μόνο γιά τόν ἑαυτό σας, αὐτό κρύβει ἰδιοτέλεια. Ἐνῶ, ὅταν προσεύχεσθε γιά τήν Ἐκκλησία, μέσα στήν Ἐκκλησία εἶστε κι ἐσεῖς. Στήν Ἐκκλησία εἶναι ὁ Χριστός ἑνωμένος μέ τήν Ἐκκλησία ἀλλά καί μέ τόν Πατέρα καί μέ τό Ἅγιον Πνεῦμα. Ἡ Ἁγία Τριάδα καί ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἕνα. Ἡ λαχτάρα σας πρέπει νά εἶναι πάνω σ' αὐτό, στό νά ἁγιάσει ὁ κόσμος, νά γίνουν ὅλοι τοῦ Χριστοῦ. Τότε μπαίνετε στήν Ἐκκλησία, ζεῖτε στή χαρά τοῦ Παραδείσου, στόν Θεό, γιατί ὅλο τό πλήρωμα τῆς θεότητος κατοικεῖ στήν Ἐκκλησία.

Εἴμαστε ὅλοι ἕνα σῶμα μέ κεφαλή τόν Χριστό. Ὅλοι εἴμαστε Ἐκκλησία. Ἡ θρησκεία μας αὐτό τό μεγαλεῖο ἔχει, ἑνώνει τόν κόσμο νοερῶς. Ἡ δύναμη τῆς προσευχῆς εἶναι μεγάλη, πολύ μεγάλη, κυρίως ὅταν γίνεται ἀπό πολλούς ἀδελφούς. Στήν κοινή προσευχή ἑνοῦνται ὅλοι. Νά νιώθομε τόν πλησίον μας σάν τόν ἑαυτό μας. Αὐτό εἶναι ἡ ζωή μας, τό ἀγαλλίαμά μας, ὁ θησαυρός μας. Ὅλα εἶναι εὔκολα ἐν Χριστῷ.

Ἡ «παιδαγωγική» τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ

Ἰωάννου Τσάγκα, Δρ. Θεολογίας, Συμβούλου Θεολόγων

1. Ἡ ἔννοια τῆς Παιδαγωγικῆς.

Ὁ ὅρος Παιδαγωγική ἀναφέρεται στήν ἐπιστήμη τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν καί τῶν ἐφήβων. Ἡ Παιδαγωγική εἶναι ἡ Ἐπιστήμη, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἔργο τήν ἔρευνα ὅλων τῶν προβλημάτων, πού ἔχουν σχέση μέ τήν ἀγωγή. Ἡ Παιδαγωγική ἐπιστήμη ἐνδιαφέρεται γιά τήν ὁλόπλευρη ἐξέλιξη τοῦ παιδιοῦ ἀπό ἄποψη σωματική, διανοητική, κοινωνική καί ἠθική. Οἱ ἰδέες καί οἱ ἀπόψεις τῆς πλειονότητας τῶν παιδαγωγῶν καί τῶν παιδαγωγικῶν συστημάτων ὅλων τῶν ἐποχῶν δέν εἶναι τίποτε ἄλλο παρά ἔκφραση παιδαγωγικῆς ἀγάπης πρός τούς νέους. Οἱ προσπάθειές τους συνέτειναν στό νά συλλάβουν νοητικά καί νά ἐφαρμόσουν πρακτικά ὅ,τι εἶναι ἀπαραίτητο γιά νά καταστήσουν τούς μαθητές τους ὁλοκληρωμένες καί εὐτυχισμένες προσωπικότητες.

2. Ἡ ἔννοια τῆς ἀγάπης.

Ἡ ἀγάπη εἶναι συνδεδεμένη μέ τά συναισθήματα τῆς στοργῆς, τῆς φιλίας, τῆς συμπάθειας καί τῆς προσωπικῆς ἀφοσίωσης[1]. Ἡ ἀγάπη βρίσκεται στό κέντρο τῆς χριστιανικῆς πίστης καί ζωῆς, καθώς διακηρύσσεται ἀπό τόν Χριστό ὅτι *«ὁ Θεός ἀγάπη ἐστι»*[2]. Ἡ ἀγάπη πρός τούς συνανθρώπους ἄρχισε νά ὑλοποιεῖται κοινωνικά ἐντός τῆς Ἐκκλησίας μέ τά κοινά δεῖπνα τῶν πρώτων χριστιανῶν, τίς *«Ἀγάπες»*, ὅπου πλούσιοι καί πτωχοί χριστιανοί παρακάθονταν σέ κοινή τράπεζα καί γευμάτιζαν ἄδοντες καί ψάλλοντες στόν Κύριο. Ὁ χριστιανισμός εἶναι ἡ θρησκεία τῆς ἀγάπης.

Ὁ Τριαδικός Θεός δημιουργεῖ τόν κόσμο καί τόν ἄνθρωπο ἀπό ἀγάπη καί τόν σώζει ἀπό ἀγάπη. *«Ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ»*[3]. *«Οὕτω γάρ ἠγάπησεν ὁ Θεός τόν κόσμον, ὥστε τόν υἱόν αὐτοῦ τόν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν μή ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωήν αἰώνιον»*[4]. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τονίζει: ὁ Πατήρ *«ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν»*[5]. Ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱός τοῦ Θεοῦ ἀπό ἀγάπη ἔγινε ἄνθρωπος μέ ἀποκορύφωση τή θυσία Του πάνω στόν σταυρό: *«Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ»*[6]. Ἡ τέλεια καί ἄμετρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὁδήγησε τόν Λόγον στήν *«κένωση»* καί στή σταύρωση *«γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ»*[7].

> *«Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις».*

3. Ὁ Χριστός ὡς παιδαγωγός τῆς ἀγάπης.

Ἡ σχέση τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρός τόν ἄνθρωπο ἔχει χαρακτηριστικά παιδαγωγίας. Ἀποβλέπει στό νά ὁδηγήσει τήν κτιστή φύση στή θέωση καί στήν αἰώνια σωτηρία. *«Ὁ φιλάνθρωπος Θεός διά τοῦτο γέγονεν ἄνθρωπος, ἵνα τήν φύσιν τῶν ἀνθρώπων πρός ἑαυτόν συναγάγῃ ...»*[8].

Στό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεός ἀγαπᾶ τόν ἄνθρωπο καί ὁ ἄνθρωπος στρέφεται καί ἀγαπᾶ τόν Θεό. Ὁ ἀγαπῶν Ἰησοῦς δέν ἐπιβάλλεται, ἀλλά προσκαλεῖ. Αὐτοί πού ἔρχονται σ' Αὐτόν, τό κάνουν ἀνταποκρινόμενοι στήν ἄπειρη ἀγάπη Του.

Ὁ Ἰησοῦς ὡς ἱστορικό πρόσωπο παρουσιάζεται μέ τά χαρακτηριστικά ἑνός ραβίνου διδασκάλου. Αὐτός παιδαγωγεῖ μέ τούς λόγους Του καί μέ τό ἐντυπωσιακό προσωπό Του τούς μαθητές Του. Ὁ Χριστός γίνεται παιδαγωγός τοῦ κόσμου καί ἀναμορφωτής τῆς οἰκουμένης μέ τήν ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη εἶναι τό κέντρο καί ὁ ἄξονας τῆς διδασκαλίας Του. Διδάσκει πώς ἡ ἀγάπη πρός τόν Θεό πρῶτα καί τόν ἄνθρωπο εἶναι πρώτιστο καθῆκον ὅλων. Παραγγέλλει σέ ὅλους νά ἀγαποῦμε ἀλλήλους. Τήν ἀγάπη ἐφαρμόζει ἔμπρακτα στή ζωή Του, στή

δράση Του, στή σταύρωσή Του, στήν ἀνάσταση καί τήν ἐδραίωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητάς Του. Ἡ διδασκαλία Του εἶναι τό τελειότερο παιδαγωγικό σύστημα.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἰησοῦ, εἶναι παιδαγωγική. Ὁ Θεός δείχνει καλοσύνη καί ἀγάπη σέ ὅλους. Ὁ πλέον ἐνδεδειγμένος παιδαγωγικός τρόπος ἀγωγῆς Του εἶναι ἡ ἀγάπη. Γιά νά εἶναι κανείς ὡς γονέας ἤ ὡς ἐκπαιδευτικός καλός παιδαγωγός πρέπει νά ἔχει καί νά δείχνει γνήσια ἀγάπη, στοργή καὶ εὔνοια πρός τά παιδιά καί τούς μαθητές του. *«Οὐδέν γάρ πρός διδασκαλίαν ἐπαγωγόν ὡς τό φιλεῖν καί φιλεῖσθαι»*[9]. Ἡ ἀγάπη τοῦ παιδαγωγοῦ εἶναι περισσότερο ἀναγκαία ἀπό τήν ἀγάπη τῶν γονέων. *«Εἰ δὲ ἔνθα φύσις ἀγάπης χρεία πολλῷ μᾶλλον ἔνθα χάρις»*[10]. Στὴν πνευματικὴ σχέση χρειάζεται μεγαλύτερη ἀγάπη ἀπ' ὅτι στή φυσική σχέση.

Ὁ Χριστός παιδαγωγεῖ καί διδάσκει μέ σαφήνεια, καθαρότητα ἁπλότητα: *«Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις»*[11]. Ἡ ἀγάπη στόν συνάνθρωπο τόν πλησίον, τόν ξένο ἀποτελεῖ ἔμπρακτη ἀπόδειξη τῆς ἀγάπης πρός τόν Θεό.

Ὁ Ἰησοῦς μᾶς δίνει τήν εἰκόνα τοῦ παιδαγωγοῦ τῆς πίστης τῶν μαθητῶν Του, πού τούς ὁδηγεῖ προοδευτικά στό σημεῖο, πού θά ἀναγνωρισθεῖ ὡς ὁ Μεσσίας.

Ἡ διδασκαλία Του σύμφωνα μέ τόν εὐαγγελιστή Ματθαῖο χωρίζεται σέ δυό μέρη. Πρῶτα ἐπιζητεῖ νά ὁδηγήσει τούς μαθητές Του νά ταυτίσουν τό πρόσωπό Του μέ τή βασιλεία τοῦ Θεοῦ, πού εἶχε ἀναγγείλει. Μετά ἀπό τίς παραβολές τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπεξηγεῖ στούς μαθητές Του τό βαθύτερο νόημά τους προκειμένου νά «καταλάβουν» καί νά ἐννοήσουν μέ ποιόν ἔχουν νά κάνουν.

Ἀπό τή στιγμή πού ὁ Πέτρος ὁμολόγησε ὅτι *«Σύ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος»*[12] ἀποκαλύπτει τό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ. Ἡ παιδεία Του γίνεται ὅλο καί πιό ἀπαιτητική, διορθώνει τόν Πέτρο, ὁ ὁποῖος τόλμησε νά τόν 'σωφρονίσει'[13] ἐμποδίζοντάς Τον νά πάει στά Ἱεροσόλυμα. Πλένοντας στό Μυστικό Δεῖπνο ὁ ἴδιος ὁ Διδάσκαλος τά πόδια τῶν μαθητῶν Του διδάσκει τήν ταπείνωση καί τήν ἀδελφική ἀγάπη. Ἡ τριπλή ἐρώτηση πού ὑποβάλει στόν Πέτρο μετά τήν ἄρνησή του: *«Φιλεῖς με;»*[14] ἐπιδιώκει νά θεραπεύσει στή καρδιά τοῦ μαθητῆ τήν πληγή τῆς τριπλῆς ἀρνήσεως.

Ὡς ἄριστος καί τέλειος παιδαγωγός ὁ Χριστός προχωρεῖ ἀκόμη μακρύτερα καί ταυτίζεται μέ τούς ἀνθρώπους, παίρνοντας πάνω Του τό βάρος, *«τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου»*[15], πού δέν μποροῦν νά σηκώσουν. Ὁ Ἰησοῦς ὁλοκληρώνει τό ἔργο τῆς διαπαιδαγώγησης στήν ἀρετή τῆς ἀγάπης μέ τή θυσία Του. Ὁ Χριστός πράγματι παρέχει ἑαυτόν πρότυπο θυσιαστικῆς ἀγάπης, ἀγάπης πρός πάντας ἀκόμη καί πρός τούς ἐχθρούς. Τό ἀποκορύφωμα τῆς σταυρωμένης χριστιανικῆς ἀγάπης εἶναι αὐτή πού πρέπει νά ἐκδηλώνεται καί πρός τούς ἐχθρούς. Τήν ἐπαναστατική αὐτή ἰδέα μόνο ὁ φιλάνθρωπος Θεάνθρωπος θά μποροῦσε νά θέσει σέ ὑλοποίηση. *«Ἐγώ δέ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τούς ἐχθρούς ὑμῶν»*[16] Στίς μέρες μας ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό μία τέτοια μορφή ἀγάπης σ' ὅλα τά ἐπίπεδα καί τίς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς μας: *«Νυνί δέ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τά τρία ταῦτα· μείζων δέ τούτων ἡ ἀγάπη»*[17].

Ἡ χάρις καί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτή πού φωτίζει κάθε παιδαγωγούμενο ἄνθρωπο καί τόν ὁδηγεῖ στήν τελειότητα. Ἡ θεία χάρις καί ἀγάπη ἀνορθώνει ἐκείνους πού ἔπεσαν στήν ἁμαρτία καί ἐπαναφέρει στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνους πού πλανήθηκαν στίς πλάνες καί στίς αἱρέσεις. *«Κύριος σοφοῖ τυφλούς, Κύριος ἀνορθοῖ κατερραγμένους, Κύριος ἀγαπᾷ δικαίους …»*. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Oxford illustrated American Dictionary 1998-2000.
2. Α΄ Ἰω. 4,8.
3. Γαλ. 4,4.
4. Ἰωάν. 3,17.
5. Ρωμ. 8,32.
6. Ἰω. 15,13.
7. Φιλ. 2,8.
8. Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Κεφάλαια διάφορα θεολογικά τε καί οἰκονομικά*, P.G. 90,1196 καί Ἀνδρ. Θεοδώρου «Cur Deus Homo?» *ΕΕΘΣ* τ. ιθ΄, Ἀθῆναι 1972, σ. 314).
9. *Χρυσοστόμου Ἅπαντα*, τόμ. Ε΄, σελ. 265.
10. Ε.Π. 63,765.
11. Ἰω. 13,34-35.
12. Ματθ. 16,16.
13. Ματθ. 16,22.
14. Ἰω. 21,15-17.
15. Ἰω. 1,29.
16. Ματθ. 5,44.
17. Α΄ Κορ. 13,13.
18. Ψαλμ. 145,8.

Ὁ ἀσπασμός τῆς ἀγάπης στή θεία Λειτουργία

τοῦ Παναγιώτη Ἰ. Σκαλτσῆ Ἀναπλ. Καθηγητοῦ Α.Π.Θ.

Ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα σημεῖα τῆς θείας Λειτουργίας, μὲ ἱστορικὴ ἀναφορὰ σὲ Καινοδιαθηκικὰ λειτουργικὰ πρότυπα καὶ ἰδιαίτερο ἐσχατολογικὸ περιεχόμενο, εἶναι ὁ πρὸ τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως ἀσπασμὸς τῆς εἰρήνης, τὸ φίλημα τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος· «Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους, ἵνα ἐν ὁμονοίᾳ ὁμολογήσωμεν». Τὸ παράγγελμα αὐτὸ ἀποτελεῖ λειτουργικὴ ἐπανάληψη τῆς φράσης τοῦ Ἀποστόλου Παύλου *«Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ»*[1] καὶ στηρίζεται στὸν λόγο τοῦ Κυρίου· *«ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρον σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρον σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου»*[2].

Εἶναι ἀποστολικὴ ἐντολὴ ὁ ἀσπασμὸς τῆς εἰρήνης, διότι ἡ συμμετοχὴ στὴν Εὐχαριστία προϋποθέτει τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη[3]. Στὴ βάση αὐτὴ ἀπ᾽ ἀρχῆς σὲ ὅλους τοὺς λειτουργικοὺς τύπους ὁ ἀσπασμὸς κατέστη δομικὸ στοιχεῖο τῆς θείας Λειτουργίας[4], ἀπὸ τοὺς ὑπομνηματιστὲς δέ, ὅπως θὰ δοῦμε στὴ συνέχεια, δόθηκαν οἱ ἀνάλογοι συμβολισμοί. Μνημονεύουμε ἰδιαίτερα τὴν ἀρχαϊκὴ Λειτουργία τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν (τέλη 4ου αἰ.), ὅπου πρὶν τὴν Ἀναφορὰ καὶ τὴν προσφορὰ τῶν δώρων, μὴ ὑπάρχοντος τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, ὁ Διάκονος λέγει στὸν λαό· *«Μή τις κατά τινος, μή τις ἐν ὑποκρίσει. Εἶτα καὶ ἀσπαζέσθωσαν ἀλλήλους οἱ ἄνδρες καὶ ἀλλήλας αἱ γυναῖκες τὸ ἐν Κυρίῳ φίλημα, ἀλλὰ μή τις δολίως, ὡς ὁ Ἰούδας τὸν Κύριον φιλήματι παρέδωκεν»*[5].

Ἀπὸ τοὺς πρώτους ποὺ ἑρμήνευσαν τὴν «ἀρχαιότατη» –κατὰ τὸν ἅγιο Νικόδημο τὸν Ἁγιορείτη– συνήθεια τοῦ ἀσπασμοῦ ἐν τῇ Λειτουργίᾳ[6] εἶναι ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων στὴν Ε΄ Μυσταγωγική του Κατήχηση, ὅπου θεολογεῖ ἐπὶ τῆς Λειτουργίας τοῦ ἁγίου Ἰακώβου. *«Τὸ φίλημα τοῦτο* –σημειώνει– *ἀνακίρνησι τὰς ψυχὰς ἀλλήλαις, καὶ πᾶσαν ἀμνησικακίαν αὐταῖς μνηστεύεται. Σημεῖον τοίνυν ἐστὶ τὸ φίλημα τοῦ ἀνακραθῆναι τὰς ψυχὰς καὶ πᾶσαν ἐξορίζειν μνησικακίαν ... Τὸ φίλημα διαλλαγή ἐστι, καὶ διὰ τοῦτο ἅγιον»*[7]. Κατὰ τὸ Γερμανὸ Κωνσταντινουπόλεως τὸ *«Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους δηλοῖ καὶ τὴν πρὸς πάντας ἀγάπην, καὶ εἰς ἑαυτοὺς ἀλλήλους, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ γενησομένην ὁμόνοιαν, καὶ τὴν τῶν αἰσθήσεων πάροδον, καὶ τὴν τῶν νοητῶν φανέρωσιν, καὶ τὴν τοῦ ἁγίου συμβόλου τῆς πίστεως, καὶ τὴν καινὴν τοῦ θείου μυστηρίου διαδοχήν»*[8].

Ἀνάλογες ἑρμηνεῖες δίνουν καὶ οἱ Θεόδωρος Ἀνδίδων[9] καὶ Συμεὼν Θεσσαλονίκης[10]. Ἀφήσαμε τελευταῖο τὸ σχολιασμὸ ποὺ κάνει στὸ θέμα αὐτὸ ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, ὁ ὁποῖος δίδει, ὅπως ἄλλωστε συνηθίζει σὲ ὅλα τὰ τελούμενα στὴ Λειτουργία, ἐσχατολογικὴ διάσταση. Ὁ πνευματικὸς ἀσπασμὸς προτυπώνει καὶ προδιαγράφει *«τὴν ἐσομένην πάντων πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν μελλόντων ἀῤῥήτων ἀγαθῶν ἀποκαλύψεως, κατὰ πίστιν τε καὶ ἀγάπην, ὁμόνοιάν τε καὶ ὁμογνωμοσύνην, καὶ ταυτότητα λογικήν, δι᾽ ἣν τὴν πρὸς τὸν Λόγον καὶ Θεὸν οἰκείωσιν οἱ ἄξιοι δέχονται»*[11]. ■

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Α΄ Κορ. 16, 20. Βλ. καὶ Β΄ Κορ. 13, 11. Α᾽ Πέτρ. 5, 14: «Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης».

2. Ματθ. 5, 23-24. Βλ. καὶ Διαταγαὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ΙΙ, 53, 15-19, SC 320, 300: «Δῶρον δέ ἐστιν Θεῷ ἡ ἑκάστου προσευχὴ καὶ εὐχαριστία· ἐὰν ἔχῃς τι κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἢ αὐτὸς ἔχῃ τι κατὰ σοῦ, οὔτε αἱ προσευχαί σου εἰσακουσθήσονται οὔτε αἱ εὐχαριστίαι σου προσδεχθήσονται διὰ τὴν ὑποκειμένην ὀργήν». Ι. Β. ΚΟΓΚΟΥΛΗ, Χ. Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Π. Ι. ΣΚΑΛΤΣΗ, ὅ.π., σ. 161.

3. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΒΑΣΙΛΑ, ὅ.π., 12, SC 4bis, 166 (= PG 150, 421 C). «Ἐπεὶ δὲ τῇ πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ἀγάπῃ καὶ ἡ πρὸς Θεὸν ἀγάπη ἀκολουθεῖ, τῇ δὲ πρὸς Θεὸν ἀγάπῃ καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν τελεία καὶ ζῶσα πίστις ἕπεται, διὰ τοῦτο τὴν ἀγάπην εἰπὼν καὶ ἀγαπᾶν ἀλλήλους παραινέσας εὐθὺς τὴν ὁμολογίαν ἐπάγει τῆς πίστεως».

4. Κατὰ τὸν ROBERT TAFT ὁ ἀσπασμὸς τῆς ἀγάπης ἀρχικὰ διδόταν ἀμέσως μετὰ τὴ Λειτουργία τοῦ Λόγου. Ἡ ἐξέλιξη καὶ διαμόρφωση τῆς Μεγάλης Εἰσόδου συνέβαλε ὥστε ὁ ἐν λόγῳ ἀσπασμὸς νὰ μετατεθεῖ μετὰ ἀπὸ αὐτὴν καὶ πρὶν τὴν Ἀναφορά (βλ. The Great Entrance: A History of the Tranfer of Gifts and other Pre-anaphoral Rites [Orientalia Christiana Analecta 200], Ρώμη 42004, σ. 376). Ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης τοποθετεῖ τὸν ἀσπασμὸ μετὰ τὴν προσφορὰ τῶν δώρων καὶ τὴν καθολικὴ ὑμνολογία (Σύμβολο Πίστεως), ὁπότε «καὶ τὴν ἁγίαν εἰρήνην ἅπασι διαγγέλλει· καὶ ἀσπασαμένων

ἀλλήλους ἀπάντων, ἡ μυστικὴ τῶν ἱερῶν πτυχῶν ἀνάῤῥησις ἐπιτελεῖται» (PG 3, 425 C). Σ' αὐτὴ περίπου τὴ θέση βρίσκουμε τὸν ἀσπασμὸ καὶ στὶς Λειτουργίες ὅλων τῶν λειτουργικῶν τύπων μὲ σκοπὸ τὴν μεταξὺ τῶν πιστῶν ἕνωση, ἀγάπη καὶ εἰρήνη (βλ. π.χ. Λειτουργίες ἁγίου Μάρκου καὶ ἁγίου Ἰακώβου στὸ Ι. Μ. ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ, Κείμενα Λειτουργικῆς, τεῦχος Γ΄, Θεῖαι Λειτουργίαι, Θεσσαλονίκη ἄ.ἔ., σσ. 41-42, 105-106. Μόνο ποὺ στὴ Λειτουργία τοῦ ἁγίου Μάρκου δίδεται πρὶν τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως καὶ στοῦ ἁγίου Ἰακώβου μετὰ τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως. Γιὰ τὴ θέση τοῦ ἀσπασμοῦ στὶς Λειτουργίες τῶν διαφόρων λειτουργικῶν τύπων βλ. Π. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, Λειτουργικοὶ Τύποι Αἰγύπτου καὶ Ἀνατολῆς (Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Χριστιανικῆς Λατρείας), ἐν Ἀθήναις 1961, σσ. 153-162.

5. Διαταγαὶ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ΙΙ, 57, 76-80, SC 320, 316· 318. Πρβλ. VIII, 11, 35-38, SC 336, 174. «Καὶ ὁ διάκονος εἰπάτω πᾶσιν· "ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ" καὶ ἀσπαζέσθωσαν οἱ τοῦ κλήρου τὸν ἐπίσκοπον, οἱ λαϊκοὶ ἄνδρες τοῦς λαϊκούς, αἱ γυναῖκες τὰς γυναῖκας». Περισσότερα γιὰ τὸν ἀσπασμὸν τῆς ἀγάπης βλ. F. V. DE PAVERD, ὅ.π., σσ. 221-234. Π. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, Αἱ τρεῖς Λειτουργίαι ..., σσ. 88-91. Α. ΦΥΤΡΑΚΗ, «Τὸ φίλημα τῆς ἀγάπης», ἐν Ἐκκλησία 1 Μαΐου 1945, ἀριθ. 3-4, σσ. 26-29. Α. Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, Μνήμη καὶ λήθη στὴ θεία Λειτουργία, ἐκδ. «Λύχνος», Ἀθήνα 1989, σσ. 62-77. Π. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, ὅ.π., σσ. 153-162. L. E. PHILLIPS, «The kiss of peace and the opening greeting of the pre-anaphoral dialogue», ἐν Studia Liturgica 23 (1993) 177-186. D. E. SERRA, "The kiss of peace: A suggestion from the ritual structure of the Missa", ἐν Ecclesia Orans 14 (1997) 79-94. Liturgie et Charité fraternell. Conférences Saints – Serge XLVe Semaine d' Études Liturgiques, Paris 1998, σσ. 65-86.

6. Πηδάλιον 1970, σ. 428.

7. CYRILLE DE JERUSALEM, Catecheses Mystagogiques, ἔκδ. A. PIEDACNEN, Paris 1966, SC 126, 148-150.

8. ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ὅ.π., PG 98, 425 B.

9. ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΑΝΔΙΔΩΝ, ὅ.π., PG 140, 444 B: «"Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους", ἐκφωνεῖ ὁ διάκονος, ὥστε τὸν αἰσθητὸν γινόμενον ἀσπασμὸν νοητῶς ἐν τῇ καρδίᾳ εἰσδέχεσθαι καὶ πᾶσαν ἐξορίζειν μνησικακίαν».

10. ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ὅ.π., PG 155, 297 A: «Ὁ ἀσπασμὸς δὲ σὺν τῇ ὁμολογίᾳ τῆς πίστεως τὴν ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ τοῦ Θεοῦ συμφωνίαν καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην».

11. ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΟΜΟΛΟΓΗΤΟΥ, ὅ.π., σσ. 100-101 (= PG 91, 696 A).

Πέτρου Μπότση «Φιλοκαλία τῶν Ρώσων νηπτικῶν», Α΄ τεῦχος:
Διδαχές ὁσίου **Σεραφείμ τοῦ Σάρωφ**. Δ΄ Ἔκδοση, Ἀθήνα 1992 (σελ. 58-59).

Ἀγάπη καί ὑποχρεώσεις πρός τόν πλησίον.

Θά πρέπει νά συμπεριφέρεσαι μέ εὐγένεια στόν ἀδελφό σου, χωρίς νά ἀφήνεις οὔτε κἄν ὑποψία προσβολῆς. Ὅταν ἀποστρεφόμαστε ἕναν ἄνθρωπο ἤ τόν προσβάλουμε, εἶναι σάν νά ἀφήνουμε μία πέτρα στήν καρδιά του. Θά πρέπει νά ἐνθαρρύνεις μέ λόγια ἀγάπης τό πνεῦμα ἐκείνου πού εἶναι στενοχωρημένος ἡ ἀπελπισμένος. Ἄν ἕνας ἀδελφός ἔχει ἁμαρτήσει, κάλυψέ τον, συμβουλεύει ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος: «Ρίξε τό χιτώνα σου πάνω σ' ἐκεῖνον πού ἔχει ἁμαρτήσει καί κάλυψέ τον».

Ὅλοι μας ζητοῦμε τό ἔλεος τοῦ θεοῦ, ὅπως ψάλλει καί ἡ Ἐκκλησία: «Εἰ μή ὅτι Κύριος ἦν ἐν ἡμῖν τίς ἱκανός σῶος φυλαχῆναι ἐκ τοῦ ἐχθροῦ ἅμα καί ἀνθρωποκτόνου;».

Πρέπει νά εἴμαστε τόσο μέ τά λόγια ὅσο καί μέ τίς σκέψεις καθαροί σέ σχέση μέ τόν πλησίον μας καί ἀμερόληπτοι πρός ὅλους. Διαφορετικά ἡ ζωή μας θά εἶναι ἀνώφελη.

Πρέπει ν' ἀγαπᾶμε τόν πλησίον μας τουλάχιστο ὅσο ἀγαπᾶμε τόν ἑαυτό μας, σύμφωνα μέ τήν ἐντολή τοῦ Κυρίου: «ἀγάπα τόν πλησίον σου ὡς σεαυτόν» (Λουκ. 10,27). Ἀλλά θά πρέπει νά τό κάνουμε αὐτό μέ τέτοιο τρόπο, ὥστε ἡ ἀγάπη γιά τόν πλησίον μας νά μήν ξεπεράσει τά ὅρια τοῦ μέτρου καί μᾶς διασπάσει ἀπό τήν ἐκπλήρωση τῆς πρώτης καί κύριας ἐντολῆς, δηλαδή τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἀναφορικά μέ αὐτό ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός μᾶς καθοδηγεῖ στό Εὐαγγέλιο: «Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπέρ ἐμέ οὐκ ἔστι μου ἄξιος· καί ὁ φιλῶν υἱόν ἢ θυγατέρα ὑπέρ ἐμέ οὐκ ἔστι μου ἄξιος» (Ματθ. 10,37).

Τό θέμα αὐτό πραγματεύεται πολύ καλά ὁ ἅγιος Δημήτριος τοῦ Ροστώβ: «Μπορεῖ νά δεῖ κανείς ὅτι ἡ ἀγάπη ἑνός χριστιανοῦ δέν εἶναι πραγματική γιά τό Θεό, ὅταν ἕνα κτίσμα γίνεται ἴσο ἢ ἀγαπᾶται περισσότερο ἀπό τό Δημιουργό. Ἡ πραγματική ἀγάπη φαίνεται μόνον ὅταν ὁ Δημιουργός ἀγαπᾶται καί προτιμᾶται περισσότερο ἀπό ὅλη τη δημιουργία».

Δέν πρέπει νά κολακεύουμε κανένα οὔτε νά ἐπηρεαζόμαστε ἀπό τη θέση πού μπορεῖ νά κατέχει ἕνας ἄνθρωπος στόν κόσμο, ἀλλά νά ἀντιμετωπίζουμε ὅλους τους ἀνθρώπους μέ τήν ἴδια διάθεση.

Σ' ἕνα στρατηγό πού εἶχε ἔρθει ἐπανειλημμένα ἀλλά δέν μπόρεσε νά τόν δεῖ καί τοῦ παραπονέθηκε γι' αὐτό, ὁ ὅσιος ἀπάντησε: «Θέλετε νά μάθετε τό γιατί; Μήπως καί οἱ ἄνθρωποί σας δέν συμπεριφέρονται κατά τόν ἴδιο τρόπο πρός αὐτούς ποῦ ἔρχονται γιά νά σᾶς δοῦν; Ὁ κύριος δέν εἶναι στό σπίτι, λέγουν ἤ πάλι, ὁ κύριος δέν ἔχει καιρό. Ὅταν θλίβετε ἔτσι τόν πλησίον σας ἐπισύρετε πάνω σας τήν ὀργή τοῦ Θεοῦ». Ὁ κύριος μέ τό μεγάλο ἀξίωμα ντράπηκε καί ὑποσχέθηκε νά μήν ξανακάνει τά ἴδια στόν μέλλον.

Ἕνα καθρέφτισμα στόν ὕμνο τῆς ἀγάπης τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Α' Κορ. 12,27 - 13,13)

Πρωτοπρ. Νεκταρίου Κάνια

Ὑπάρχει μία γλώσσα πού τήν καταλαβαίνουν τά παιδιά καί οἱ Ἄγγελοι. Εἶναι ἡ γλώσσα πού μιλάει ὁ Θεός, ἡ ἀγάπη.

Μία γλώσσα πού ἔχει ρίζα τήν καρδιά. Περνάει μέσα ἀπό τά μάτια, τό λόγο, τό πρόσωπο, καί γίνεται φωτιά νά ζεστάνει κάθε καρδιά καί δροσερός ἀέρας πού δίνει ζωή. Μία γλώσσα πού σάν δέν γνωρίζεις νά μιλᾶς, τότε τά λόγια σου, ὅσο ταιριαστά καί μέ «ὑψηλά νοήματα» κι ἄν εἶναι, τελικά ἀκούγονται στά αὐτιά τῶν συνανθρώπων σου, σάν θόρυβος χάλκινου δοχείου καί σάν ὑπερήφανος ἀλλαλαγμός.

Ἡ πιό διεθνής γλώσσα, πού ὅλοι οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νά καταλάβουν εἶναι ἡ γλώσσα τῆς ἀγάπης. Ἀλλοίμονο σέ αὐτόν πού δέν θά τή μάθει. Ὅσες ξένες γλῶσσες κι ἄν μιλᾶς, ὅση σοφία καί γνώση κι ἄν κατέχεις, στό τέλος θά νοιώθεις σάν κωφάλαλος σάν αὐτή δέν μάθεις. Θέλει ἀγάπη γιά νά μπορεῖς νά ἀκοῦς, νά μιλᾶς ,νά καταλαβαίνεις, νά νοιώθεις, νά ζεῖς. Ἄν λοιπόν κάποτε νοιώσεις πώς δέν σέ καταλαβαίνουν, μᾶλλον δέν ἔμαθες νά ἀκοῦς καί νά μιλᾶς τήν γλώσσα τῆς ἀγάπης.

Ἄν θέλεις νά τήν μάθεις πρέπει νά σκύψεις ταπεινά καί νά ἀφουγκραστεῖς τήν καρδιά πού ἔχεις δίπλα σου, νά σηκώσεις τό βλέμμα σου καί νά ἀτενίσεις τόν Χριστό μας πάνω στόν Σταυρό, νά τοῦ ζητήσεις νά σέ πάρει ἀπό τό χέρι καί νά σοῦ μάθει τό ἀλφάβητο τῆς ἀγάπης. Νά ζήσεις τό μυστήριο τῆς ἀγαπητικῆς κοινωνίας μέσα στήν Θεία Λειτουργία.

Ἄν σωστά πιστεύεις δέν μπορεῖς παρά νά ἀγαπᾶς. Ἄν μένεις στά θαύματα καί ξεχνᾶς νά κάνεις ἔργα ἀγάπης, τότε κι ἄν ἀκόμη μετακινεῖς βουνά μέ τήν πίστη σου, δέν κέρδισες τίποτε στή ζωή αὐτή, γιατί αὐτή ἡ δύναμη δέν εἶναι δική σου. Ὁ Θεός κάνει τά θαύματα μέσα ἀπό τήν πίστη. Ἄν μένεις στήν θρησκευτική περιέργεια καί ὄχι στήν πνευματική ἐνέργεια, τότε καί ἡ ἀδύναμη πίστη σου θά σβήσει μέ τό πρῶτο ἀεράκι. Θά γίνει αὐτό γιατί δέν ἔχει λάδι τό καντήλι σου σάν τίς μωρές παρθένες. Τί νά τό κάνεις τό καντήλι χωρίς τό λάδι; Τί νά τήν κάνεις τήν πίστη χωρίς τό ἔλεος, τήν ἀγάπη; Ἄναψε τό λυχνάρι τῆς πίστης μέ τή φωτιά τῆς ἀγάπης. Ἀλλιῶς θά μένεις πάντα στό σκοτάδι.

Καί ἄν ἀκόμα δίνεις στό φτωχό καί ἡ καρδιά σου εἶναι ἄδεια ἀπό ἀγάπη, κι ἄν ἀκόμα στή φωτιά πέσεις μά ὄχι ἀπό ἀγάπη ἀλίμονο τίποτα δέν θά ὠφεληθεῖς. Ὑπάρχουν τόσες πράξεις πού ἔχουν τό προσωπεῖο τῆς ἀγάπης καί τῆς φιλανθρωπίας κρύβουν ὅμως τόσο μικρά καί εὐτελῆ ἐγωπαθῆ κίνητρα. Γιά μία στιγμή θαυμασμοῦ, γιά νά ἀπαλύνουμε μία ἐνοχή, γιά μία διαφήμιση, ἡ ἀγάπη γίνεται ἐμπόρευμα, ἐργαλεῖο, ἀπάτη. Σάν τόν πλούσιο ἐκεῖνο πού γιά νά δώσει χρήματα γιά νά χτιστεῖ μία Ἐκκλησία ζήτησε νά κατεβάσουν ἀπό τήν κεντρική ὁδό τῆς πόλεως τίς πινακίδες μέ τό ὄνομα τοῦ ἁγίου καί νά ἀνεβάσουν τό δικό του. Παραδείγματα ἀμέτρητα. Ἀνταγωνισμοί, φθόνοι, ὑλικά συμφέροντα, ὑπεροψία, ἀποκλειστικότητα, ἀγώνας προσηλυτισμοῦ ὀπαδῶν, φανατισμός, ρατσισμός.

Μπορεῖ νά μοιράσεις τήν περιουσία σου ἀπό κενοδοξία, ἐπειδή θέλεις νά φαίνεται μεγάλος εὐεργέτης στά μάτια τῶν ἄλλων. Μπορεῖ νά δώσεις τή ζωή σου ὄχι ὅμως γιά ὅλους τους ἀνθρώπους ἀλλά ἀποκλειστικά γιά τούς ἀνθρώπους τῆς δικῆς σου κοινωνικῆς τάξης ἤ τῆς δικῆς σου φυλῆς. Τέτοιος ἄνθρωπος, πού θυσιάζει τή ζωή του, δέν ἔχει ἀγάπη, γιατί ταυτόχρονα μέ τήν ἀγάπη πρός τούς ἀνθρώπους τῆς δικῆς του κοινωνικῆς τάξης καί τῆς δικῆς του φυλῆς, ὑπάρχει μίσος πρός τούς ἀνθρώπους ἄλλης τάξης καί ἄλλης φυλῆς. Μόνο τότε αὐτή ἡ θυσία του ἔχει ἀξία στά μάτια τοῦ Θεοῦ, ὅταν προσφέρεται ἀπό τήν ἀγάπη πρός ὅλους τους ἀνθρώπους, χωρίς καμία ἐξαίρεση. Γιατί ἔτσι μοιράζει ὁ Θεός τήν ἀγάπη Του. Χωρίς ἐξαιρέσεις. Σιωπηλά. Χωρίς τυμπανοκρουσίες, χωρίς νά σοῦ ἐπιβάλει κἄν νά τόν ἀκολουθήσεις. Χωρίς νά σοῦ ζητᾶ κανένα ἀντάλλαγμα.

Γιά αὐτό ὁ Κύριος θαύμασε καί ἐπαίνεσε τή χήρα πού μόνο ἕνα δίλεπτο πρόσφερε μά ὄχι ἐκείνους πού ἔριξαν πολύ περισσότερα στό δίσκο. Γιατί ἔδωσε τά πάντα χωρίς κανένας νά θεωρήσει σπουδαία τήν πράξη της, χωρίς νά ζητήσει κανένα ἀντάλλαγμα. Μόνο ἀπό πραγματική ἀγάπη.

Λές πώς ἔχεις ἀγάπη, μά μόλις κάποιος σου φταίξει ... ζητᾶς δικαιοσύνη, ζητᾶς τιμωρία, δέν ἀναβάλλεις τό θυμό σου. Δέν ἔχεις ὑπομονή. Θέλεις νά πληγώσεις αὐτόν πού σέ πλήγωσε, νά φωνάξεις, νά βρίσεις, νά τόν περιφρονήσεις, νά « πληρώσει» αὐτό πού σοῦ ἔκανε. Ἀντίθετα στίς δικές μας «ἀταξίες» θέλουμε καί ὁ Θεός καί οἱ ἄλλοι νά εἶναι μεγαλόψυχοι ἀπέναντί μας, νά ἔχουν ὑπομονή ἀπέναντί μας, νά μᾶς βλέπουν μέ στοργή καί συμπάθεια ἔστω καί ἄν τούς βλάψαμε. Νά ἀνέχονται τίς ἰδιοτροπίες μας καί νά συνεχίζουν νά μᾶς ἀγαποῦν. Η ἀγάπη ἔχει μακροθυμία. Δέν κάθεται νά καταλογίσει εὐθύνες, συγχωρεῖ ἐκ προοιμίου τούς πάντες. Ἀξίζει νά ὑπομένεις τά πάντα γιά τήν ἀγάπη. Η ὑπομονή εἶναι ἡ ἀρχή καί τό τέλος τῆς ἀγάπης. Γιατί ἡ ἀγάπη εἶναι σάν τήν μάνα πού ὑπομένει τά πάντα γιά τό παιδί της.

Ὁ τέλειος καί ἀναμάρτητος Ἰησοῦς καί τότε πού τόν δικάζανε σάν ἐγκληματία, σιωπᾶ. Μακροθυμεῖ. Ἔχει καί τή δύναμη καί τήν ἐξουσία νά ἐπιβάλει ὁποιαδήποτε δικαιοσύνη. Δέν τό κάνει γιατί δικαιοσύνη καί ἀγάπη εἶναι τό ἴδιο γιά τόν Θεό. Ἐκεῖνος συγχωρεῖ, καλύπτει μέ τό ἔλεός του συνεχῶς τά σφάλματά μας. Ἐμείς «οἱ τέλειοι», ἀποκαλύπτουμε, σπιλώνουμε, δικάζουμε καί καταδικάζουμε. Ἐμείς «οἱ ἀναμάρτητοι» ρίχνουμε ἄτεγκτα, σκληρά καί χωρίς καμία καθυστέρηση τόν λίθον τοῦ ἀναθέματος σέ ὅποιον μας φταίει. Η ἀγάπη ὅμως πάντα στέγει. Πάντα σκεπάζει καί δέν διαπομπεύει τά σφάλματα τοῦ ἄλλου. Πῆγαν, λέει ἡ διήγηση, κάποιοι γέροντες στόν Ἀββᾶ Ποιμένα καί τοῦ εἶπαν: «ἐπιτρέπεις, ἄν ἰδοῦμε τούς ἀδελφούς νά νυστάζουν τήν ὥρα τῆς ἱερῆς συνάξεως, νά τούς σκουντήσουμε λιγάκι γιά νά μήν κοιμοῦνται κατά τή διάρκεια τῆς ἀγρυπνίας;». Ὁ Ἀββᾶς τούς ἀποκρίθηκε: «ἐγώ, ἄν ἰδῶ τόν ἀδελφό μου νά νυστάζει, τοῦ βάζω τό κεφάλι στά γόνατά μου καί τόν ξεκουράζω».

Λές πώς ἔχεις ἀγάπη μά πόσες φορές σήμερα, φάνηκες χρήσιμος, ὠφέλιμος, ἐξυπηρετικός, ... ἄς ποῦμε ... στή σύζυγό σου; Δέν ἔχω χρόνο θά πεῖς. Εἶμαι κουρασμένος ἀπό τή δουλειά. Ἔ, νά μήν κάνω κι ἐγώ τό χόμπι μου. Ἄς τά κάνει αὐτή, γυναίκα εἶναι. Ὑποχρεωμένη εἶναι. Κι ὅμως ἄν ἐσύ δέν ἔχεις τήν διάθεση τῆς προσφορᾶς σέ κάτι πού στό κάτω–κάτω ἀντικατοπτρίζει τό συμφέρον τῆς οἰκογένειάς σου, ποιός θά βοηθήσει! Ὑπάρχουν ἄνθρωποι πού νομίζουν πώς ἡ ἡμέρα πῆγε χαμένη, ἐάν δέν τούς δοθεῖ ἡ εὐκαιρία νά φανοῦν χρήσιμοι, στούς γνωστούς μά καί στούς ἄγνωστους. Βρίσκονται δίπλα στόν ἄρρωστο, τόν ἀνήμπορο, τόν ἀγχωμένο, τόν στεναχωρημένο, τόν προβληματισμένο, τόν κάθε ἀναγκεμένο. Ὄχι μόνο κάθε Χριστούγεννα καί Πάσχα. Ἐπιδιώκουν, προγραμματίζουν πάντα ἐπιθυμοῦν νά εἶναι χρήσιμοι γιά ὅλους, στά ἁπλᾶ, στά καθημερινά, στή χαρά καί στή λύπη. Ἀναλογίσου πόσες εὐκαιρίες εἶχες στήν ζωή σου νά δείξεις ἀγάπη καί ἐσύ ἁπλά δέν τῆς ἔδωσες τήν κατάλληλη προσοχή, τήν προσπέρασες ἀσυλλόγιστα. Εἶπες ἄστο γιά αὔριο καί τό αὔριο ἔγινε ποτέ. Η ἀγάπη δέν εἶναι κάποια στιγμή νά θυμηθῶ νά δώσω κάτι, εἶναι στάση ζωῆς. Εἶναι προσανατολισμός, στόχος καί σκοπός ζωῆς. Μήν χάνεις στιγμή τήν εὐκαιρία νά δώσεις ἀγάπη. Η ἀγάπη φαίνεται στήν λεπτομέρεια. Στήν παραμικρή κίνηση.

Ὁ Ἀβραάμ μολονότι πλούσιος, στεκόταν στήν πόρτα τῆς σκηνῆς του καί ὅταν ἔβλεπε διαβάτη νά περνᾶ, τόν ἔβαζε μέσα καί τόν περιποιόταν ὁ ἴδιος. Καί ἔνιωθε μεγάλη εὐγνωμοσύνη σέ αὐτόν, γιατί τοῦ ἔδινε τήν εὐκαιρία νά ἐξασκήσει τήν ἀγάπη. Ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων ὅταν εἶχε πανηγύρι στήν πόλη, πῆγε νά πουλήσει τό ἐργόχειρό του, ὅπου βρῆκε στήν ἀγορά ἕναν ξένον ἄρρωστο καί παραπεταμένο σέ μιάν ἄκρη. Τί ἔκανε τότε; Νοίκιασε ἕνα σπιτάκι καί ἔμενε κοντά του ἀσκώντας χειρωνακτική ἐργασία. Ὅ,τι ἔβγαζε τό ξόδευε γιά τόν ἄρρωστο καί τόν ὑπηρετοῦσε συνέχεια ἕξι μῆνες, μέχρι πού ὁ ἄρρωστος ἔγινε καλά. Ὁ Κύριος ἔψαχνε ἀφορμές νά εὐεργετεῖ πνευματικά καί σωματικά τούς ἀνθρώπους. Ἐμεῖς τίς ψάχνουμε αὐτές τίς ἀφορμές ἤ ἰσχυριζόμαστε πώς δέν ἔχουμε χρῆμα, χρόνο κτλ.;

Ἄνθρωπος πού ἡ καρδιά του εἶναι γεμάτη ἀγάπη δέν μπορεῖ νά βλέπει μέ ἀδιαφορία τούς γυμνούς, πεινασμένους καί ἄστεγους συνανθρώπους του. Η ἀγάπη πού ζεῖ μέσα στήν καρδιά του εἶναι γεμάτη εὐσπλαχνία.

Λέω πώς ἔχω ἀγάπη ἀλλά πόσες φορές χάρηκα μέσα ἀπό τήν καρδιά μου... πού ὁ γείτονάς μου, ὁ γνωστός μου, ὁ συγγενής μου, ὁ συμπατριώτης μου ἔχει χρήματα καί ζεῖ ἄνετα, ἔχει πιό μεγάλο καί ὡραῖο σπίτι, ἔχει καί ἐξοχικό, ἔχει καί καλό αὐτοκίνητο; Μήπως ζήλεψα, πού εἶναι ἀγαπημένος μέ τή γυναίκα του καί ἔχει πολλά κι ὄμορφα παιδιά; Πόσες φορές χάρηκα, ὅταν τά παιδιά του ἀρίστευσαν στό σχολεῖο, ὅταν ἔγιναν σημαιοφόροι, ὅταν πῆραν μετάλλιο στήν κολύμβηση, ὅταν πέρασαν στό πανεπιστήμιο σέ περιζήτητη σχολή, ὅταν σπούδασαν καί ἔγιναν καταξιωμένοι ἐπιστήμονες, ὅταν βρῆκαν τόν κατάλληλο σύντροφο καί ἔκαναν καλό γάμο. Λέμε τώρα γιά τά ὑλικά ἀγαθά, γιατί τά πνευματικά χαρίσματα λίγοι τά ζηλεύουν! Τελικά ἔχεις μετρήσει τίς φορές πού «χαμήλωσες»

τήν ὅποια ἐπιτυχία τοῦ ἄλλου γιά νά μήν νοιώθεις καί τόσο ἄσχημα; Πόσες φορές σύγκρινες μέ ζήλεια αὐτά πού ἔχεις μέ αὐτά πού ἔχει ὁ ἄλλος; Πόσες φορές χάρηκες πραγματικά μέ τήν χαρά του; Πόσες φορές εἶπες χαιρέκακα, καλά νά πάθει τοῦ ἄξιζε αὐτό, λές καί ἐσύ ἀξίζεις καλύτερα; Ἄχ αὐτό τό σύνδρομο τοῦ Κάιν ἐναντίον τοῦ Ἄβελ πόσο μᾶς ταλαιπωρεῖ! Νά σοῦ πῶ ἕνα μυστικό. Λοιπόν ὅσο χαίρεσαι μέ τήν εὐτυχία τοῦ ἄλλου, τόσο πιό χαρούμενος θά εἶσαι, γιατί θά ἀνακαλύπτεις ὅτι ἡ εὐτυχία εἶναι μέσα στήν ἀγάπη. Καί ἐάν ἔχεις ἀγάπη, τίποτα δέν θά ζηλέψεις ἀπό τόν ἄλλο. Δές τόν φτωχό τόν Λάζαρο, νά φάει δέν εἶχε καί κακό λογισμό γιά τόν πλούσιο δέν ἔβαζε στό μυαλό του. «Ἡ ἀγάπη δέν ζηλοφθονεῖ». Ὅποιος ἀγαπᾶ δέν ζηλεύει κανέναν.

Λέω πώς ἀγαπῶ, ἀλλά πόσες φορές ἀκατάσχετα μιλῶ ... σάν νά ἔχω ἀπέναντί μου ἀκροατήριο πού πρέπει νά συμφωνεῖ καί νά μέ χειροκροτεῖ, νά μήν τολμήσει νά διακόψει τόν εἰρμό τόν σπουδαίων μου σκέψεων, νά ὑποκλίνεται στήν ἐξυπνάδα μου, στά τρομερά κατορθώματά μου, στή μοναδική προσωπικότητά μου. Καί σάν κάποιος μοῦ συμπεριφέρεται ἔτσι, τότε ψυχραίνομαι ἀπέναντί του, τόν ἀποκόπτω ἀπό τήν παρέα μου, τόν ἐξαφανίζω ἀπό τήν ζωή μου. Πόσες φορές «ἰδρώνω» ὄχι γιά νά ὑπηρετήσω ἀλλά γιά νά προβληθῶ καί νά δρέψω ἐπαίνους; «Ἡ ἀγάπη δέν καυχᾶται καί δέν περηφανεύεται». Ὅποιος ἀγαπᾶ δέν περηφανεύεται γιατί ἡ ἀγάπη καί ἡ περηφάνια δέν μπορεῖ νά ὑπάρχουν ταυτόχρονα, εἶναι δυό πράγματα ἀλληλοαναιρούμενα. Ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀγάπη δέν μπορεῖ νά ὑπάρχει καί ἡ περηφάνια. Καί ὅπου ὑπάρχει περηφάνια, ἡ ἀγάπη δέν ὑπάρχει. Ἡ γνήσια ἀγάπη ὄχι μόνο δέν ζηλεύει, ἀλλά δέν καυχᾶται καί δέν περηφανεύεται, εἶναι ταπεινή.

Ἡ ἀγάπη προσπαθεῖ νά πεῖ ἕνα καλό λόγο γιά τόν ἄλλο, ἕνα λόγο πού θά δώσει χαρά στόν ἄλλο. Κάτι εὐχάριστο καί ὠφέλιμο. Πιό πολύ ὅμως ἡ ἀγάπη προσπαθεῖ νά ἀκούει καί νά ἀφουγκράζεται τήν ψυχή τοῦ ἄλλου. Για νά μπορεῖ ὕστερα νά πεῖ τόν κατάλληλο λόγο.

Γιά πές μου τώρα πόσες φορές ἀπό «ἀγάπη» ... ἔδειξες τά πέντε δάκτυλα καί τήν παλάμη σου στόν ὁδηγό πού σοῦ ἔκοψε τό δρόμο ἤ τό λιγότερο τόν στόλισες μέ «διακοσμητικά ἐπίθετα»; Ἤ σέ μία συζήτηση ὕψωσες τή φωνή σου πλέρια σάν ὑψίφωνος τενόρος, συνθλίβοντας τήν πρόταση ἤ τήν πράξη ἑνός ἀνθρώπου πού σέ πλήγωσε; Πόσες φορές εἰρωνεύτηκες; Πόσες φορές μίλησες ἄσχημα γιά ἕναν ἄνθρωπο πού σέ πίκρανε; Ἀντίθετα πόσες φορές ἔδωσε τόπο στήν ὀργή, ἄφησες νά φύγει ἡ κακιά στιγμή γιά νά μήν ψυχραθοῦν οἱ καρδιές; Συγκράτησες τόν ἑαυτό σου νά μήν προσβάλει τόν ἄλλο καί νά μήν ἐκθέσει τήν ἀδυναμία του στούς ἄλλους; «Ἡ ἀγάπη δέν κάνει ἀσχήμιες». Πόση ἀσχημία καί ἀπρέπεια βλέπουμε γύρω μας! Αὐτή ἔλαβε σήμερα τεράστιες διαστάσεις, κάτι πού μας κάνει νά ὑποφέρουμε πολύ. Αὐτό σημαίνει ὅτι δέν ὑπάρχει ἀγάπη στούς ἀνθρώπους, ἀλλιῶς δέν θά ὑπῆρχε τόση ἀπρέπεια.

Κι ἄν μπορούσαμε νά γράψουμε τούς λογισμούς μιᾶς μέρας θά ἀνακαλύπταμε... πώς ἀνάλογα μέ τό πῶς μᾶς φέρονται καί τί εἶναι γιά ἐμᾶς οἱ ἄλλοι ἔτσι τούς λογαριάζουμε, τούς κόβουμε καί τούς ράβουμε μέσα στό μυαλό μας. Καί κάθε κίνηση τήν παρεξηγοῦμε, ἄν προέρχεται ἀπό κάποιον πού δέν πολυσυμπαθοῦμε. Δέν σκεπτόμαστε τό καλό ἀλλά τό κακό. Ἔλεγε ὁ Ἀββᾶς Δωρόθεος: «Συμβαίνει νά στέκεται κανείς κάπου τή νύχτα καί περνᾶνε ἀπό μπροστά του τρεῖς ἄνθρωποι. Ὁ ἕνας βάζει στό νοῦ του, ὅτι στέκεται ἐκεῖ καί περιμένει κάποιον γιά νά πάει νά πορνεύσει. Ὁ ἄλλος τόν θεωρεῖ κλέφτη καί ὁ τρίτος σκέπτεται ὅτι ἔχει φωνάξει ἕναν φίλο του ἀπό τό διπλανό σπίτι καί τόν περιμένει νά κατέβει γιά νά πᾶνε νά προσευχηθοῦν. Να λοιπόν καί οἱ τρεῖς εἶδαν τόν ἴδιο ἄνθρωπο στόν ἴδιο τόπο, ἀλλά δέν ἔκαναν τήν ἴδια σκέψη. Ἐάν ἐμεῖς ἀγωνιζόμαστε νά ἀνήκουμε στήν τρίτη κατηγορία σημαίνει ὅτι ἀγαπᾶμε τούς συνανθρώπους μας, γιατί «ἡ ἀγάπη οὐ λογίζεται τό κακόν, πάντα στέγει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει».

Πόσο διαφορετική θά ἦταν ἡ κοινωνία ἀλλά καί ἡ δική μας ψυχική κατάσταση, ἐάν δέν ἀναμοχλεύαμε καί δέν ἐντοπίζαμε τόσο εὔκολα τό κακό στόν ἄλλο, ἀλλά τό καλό καί τό θετικό! Πόσο διαφορετικά θά συμπεριφερόμασταν, ἄν πιστεύαμε καί ἐλπίζαμε ὅτι μπορεῖ νά γίνει ἕνας ἄνθρωπος καλύτερος, ὅτι καμία θυσία δέν πάει χαμένη, καμία πράξη ἀγάπης, καμία προσευχή πού γίνεται μέ πόνο δέν μπορεῖ νά μήν ἔχει ἀντίκρισμα ἀκόμα καί στόν πιό «σκληρό» ἄνθρωπο! Ἡ ἀγάπη ἐκεῖ πού ὑπάρχει ἡ ἀπελπισία καί τό ἀδιέξοδο μπορεῖ νά βλέπει μία εὐκαιρία. Ἡ ἀγάπη συνταιριασμένη μέ τήν ἐλπίδα ζωοποιεῖ, ἀνασταίνει, μεταμορφώνει, ξανακαινουργιώνει κάθε σχέση μέ τόν ἑαυτό μας καί μέ τούς ἄλλους.

Καί εἶναι εὔκολο νά δείχνεις ἀγάπη σέ αὐτόν πού προσδοκεῖς νά κερδίσεις, μά ὅταν τά συμφέροντα συγκρούονται τά προσωπεῖα πέφτουν. Καί τότε ἀποκαλύπτονται οἱ ἄσπονδοι φίλοι. Καί τότε

μπαίνουν οἱ λογισμοί τῆς ἐκδίκησης γαρνιρισμένοι μέ τήν λέξη ἀξιοπρέπεια, ἤ νόμιμη ἄμυνα, ἤ προάσπιση τῶν δικαιωμάτων. Κάθε προσπάθεια γιά συμφιλίωση, ἀλληλοκατανόηση, φαντάζει ὄνειρο ἀπατηλό. Δέν βαριέσαι θά μᾶς λύσουν τίς διαφορές οἱ δικαστές. Νά ἔχουν καί αὐτοί δουλειά μαζί μέ τούς δικηγόρους. Τώρα πῶς μετά θά ἀντικρύσω μέ καθαρό βλέμμα τόν ἀντίδικο, πού μπορεῖ νά εἶναι συγγενής, γείτονάς μου, συντοπίτης μου; Τό πῶς θά συνεχίσω νά ἔχω σχέσεις ἐπικοινωνίας καί ἀγάπης μέ αὐτόν εἶναι μία δυσεπίλυτη ἐξίσωση.

Γιά σκεφθεῖτε νά διαμαρτυρόμασταν ὄχι ὅταν μᾶς ἀδικοῦσαν ἀλλά ὅταν ἀδικοῦσαν τόν ἄλλο, ἤ κάθε κλάδος νά ἔκανε ἀπεργία ὄχι γιά τίς ἀδικίες πού αὐτός ὑφίσταται ἀλλά γιά τίς ἀδικίες πού ὑφίσταται κάποιος ἄλλος κλάδος. Πόσο συνοχή καί δύναμη θά εἴχαμε! Ἀλλά γιά νά γίνει αὐτό πρέπει ὄχι ἁπλῶς νά συμπάσχεις μέ τόν ἄλλο ἀλλά νά θεωρεῖς τήν ἀδικία, πού ὑφίσταται αὐτός, σάν νά τήν ὑφίστασαι ἐσύ ὁ ἴδιος. Νά κλαῖς γιά ἐκείνους πού ἀδικοῦνται ἀλλά καί πού ἀδικοῦν, νά χαίρεσαι ὅταν ἐπικρατεῖ ἡ ἀλήθεια καί ἡ δικαιοσύνη.

Καί σάν παρέλθουμε κι ἐμεῖς ἀπό τόν κόσμο αὐτό καί πέσει ἡ αὐλαία τῆς ἐξοδίου ἀκολουθίας ὅλα θά μᾶς ἐγκαταλείψουν: δόξα, δύναμη, πλοῦτος, μόρφωση, γνώσεις, ὁμορφιά, ἐξυπνάδα, γνωστοί, κόλακες, ὀπαδοί, ἀξιώματα, οἰκογένεια, συγγενεῖς, φίλοι, γυναίκα, παιδιά, ὅλοι καί ὅλα σέ μία στιγμή ἐξαφανίζονται. Γιατί ὅλα αὐτά εἶναι φθαρτά. Ἀκόμα καί ἡ πίστη καί ἡ ἐλπίδα δέν θά ὑπάρχουν, ἀφοῦ θά ζοῦμε αὐτά πού πιστεύουμε καί ἐλπίζουμε.

Ὅλες οἱ γνώσεις, πού τώρα μᾶς φαίνονται τόσο σαφεῖς καί καθαρές, δέν εἶναι τίποτα ἄλλο παρά ἕνα θολό φῶς μέσα στό θαμπό καθρέφτη. Τότε δέ, ὅταν θά ἔλθει ὁ καιρός τῆς πλήρους ἀποκάλυψης, θά δοῦμε τήν ἀλήθεια πρόσωπο πρός πρόσωπο. Τότε θά ἔχουμε τήν πλήρη γνώση, ὅπως ὁ Θεός θά μᾶς ἀποκαλύψει. Ὅπως γιά τόν Θεό δέν ὑπάρχει τίποτα κρυπτό στόν κόσμο, ἔτσι καί οἱ σεσωσμένοι τοῦ Παραδείσου θά γνωρίσουν μέ τή θεία Χάρη ὅλα μέ πληρότητα. Ἡ ἀγάπη θά μᾶς ἀποκαλύψει τά πάντα. Τί θά μᾶς ἀποκαλύψει ἡ ἀγάπη;

Ὁ Παπουλάκος, ἕνας ἄλλος πατρο-Κοσμᾶς τοῦ Ἑλληνισμοῦ καί τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅταν μιλοῦσε στό λαό γιά τά ἔργα, πού ἀντέχουν στή δοκιμασία τῆς φωτιᾶς, χρησιμοποιοῦσε τήν ἑπόμενη παραβολή. «Ἕνας», ἔλεγε, «εἶχε τρεῖς φίλους, πού θυσιαζόταν γι' αὐτούς. Κάποτε, ὅμως, ἔτυχε νά κατηγορηθεῖ, νά συρθεῖ στά δικαστήρια καί νά κινδυνεύσει νά καταδικαστεῖ. Ἀπό τούς τρεῖς φίλους, ὁ ἕνας ἔμεινε ψυχρός καί ἀδιάφορος, ἀσυγκίνητος μπροστά στήν κρίση τοῦ φίλου του. Ὁ δεύτερος τόν λυπήθηκε, πῆγε μέχρι τήν πόρτα τοῦ δικαστηρίου, ἀλλά δέν τοῦ ἐπέτρεψαν νά μπεῖ μέσα κι ἔφυγε. Ὁ τρίτος, ὅμως, ἀγωνίστηκε γιά τή σωτηρία τοῦ φίλου του. Παρουσιάστηκε ὁ ἴδιος ὡς μάρτυρας ὑπεράσπισης καί κατάφερε νά τόν δικαιώσει.

»Κι ὁ καθένας μας», συνέχιζε ὁ Παπουλάκος, «ἔχει τρεῖς φίλους σ' αὐτή τή ζωή καί θυσιάζεται γι' αὐτούς. Ὁ πρῶτος εἶναι ἡ περιουσία μας, ὁ δεύτερος ἡ οἰκογένειά μας καί ὁ τρίτος τά ἔργα τῆς ἀγάπης μας. Ὅταν, ὅμως, πέφτει ἡ αὐλαία αὐτῆς τῆς ζωῆς καί παρουσιαζόμαστε στό δικαστήριο τοῦ Δικαίου Κριτοῦ, ὁ πρῶτος φίλος μας, ἡ περιουσία μας, μένει ψυχρή καί ἀδιάφορη γιά τήν τύχη μας. Ὁ δεύτερος, οἱ συγγενεῖς καί οἱ φίλοι μας, ἔρχονται μέχρι τόν τάφο μας, ἀλλά, μή μπορώντας νά διαβοῦν πιό πέρα φεύγουν καί μᾶς ξεχνοῦν. Καί μένει ὁ τρίτος, ἄν ἔχουμε, βέβαια, τέτοιον φίλο. Εἶναι τά ἔργα τῆς ἀγάπης μας, ὄχι ἁπλά τά καλά μας ἔργα, ὄχι ἁπλά ἐκεῖνα πού γίνονται ἀπό καλοσύνη ἤ συμπόνια, γιατί ἔτσι ὑποδεικνύει ἡ συνείδησή μας, ἀλλά ἐκεῖνα πού προέρχονται ἀπό τήν ἀγαπῶσα καρδία μας, πού ἔγιναν πρός τόν πάσχοντα συνάνθρωπό μας, πρός τό ὀρφανό, τόν δυστυχισμένο, τόν ἀδικημένο, τόν κουρασμένο, τόν ἀπογοητευμένο, ἐκεῖνον, στό πρόσωπο τοῦ ὁποίου εἴδαμε τόν ἴδιο τό Θεό».

Ἄς προσέχουμε, ἄς προσευχόμαστε, ἄς παρακαλοῦμε τόν Θεό, νά μᾶς παράσχει τό χάρισμα τῆς διάκρισης, ὥστε νά ζυγίζουμε κάθε μας πράξη μέ τό ζύγι τῆς ἀγάπης. Κι ἄν βρισκόμαστε λειψοί κι ἄν χρωστᾶμε συνεχῶς ἀγάπη, νά μήν ἀπελπιζόμαστε, μά νά ταπεινωνόμαστε, νά τήν ἀναζητᾶμε συνεχῶς καί μέ κάθε τρόπο. Νά ξαναβροῦμε τό ξύλο τῆς ζωῆς, πού ὅπως ἀναφέρει ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἀπό τήν ὁποία ἐξέπεσε ὁ Ἀδάμ. Ἄς πιοῦμε ἀπό τό κρασί τῆς ἀγάπης, πού θά εὐφράνει τήν καρδιά μας. Μακάριος εἶναι αὐτός πού ἤπιε ἀπό τοῦτο τό κρασί, λέγει ὁ ἅγιος. Ἀπό αὐτό ἤπιαν οἱ ἀκόλαστοι καί ἔνιωσαν ντροπή, οἱ ἁμαρτωλοί καί λησμόνησαν τούς δρόμους τῆς ἁμαρτίας καί οἱ μέθυσοι κι ἔγιναν νηστευτές καί οἱ πλούσιοι καί πεθύμησαν τή φτώχεια καί οἱ φτωχοί καί πλούτισαν μέ τήν ἐλπίδα καί οἱ ἄρρωστοι κι ἔγιναν ὑγιεῖς καί οἱ ἀγράμματοι κι ἔγιναν σοφοί.

Εἴθε ὅλοι νά πιοῦμε ἀπό αὐτό τό κρασί. Κι ἅμα τό πιοῦμε τότε θά ἀλλάξει πραγματικά ἡ ζωή μας. Ἡ ἀγάπη θά εἶναι ὁ παντοτινός παράδεισός μας ἀπό ἐδῶ καί γιά πάντα. ■

Ἡ πραγματική ἔννοια τῆς ἀγάπης!

Ἀρχιμ. Νεκταρίου Πόκια

Ὁ δρόμος τῆς ἀγάπης εἶναι πολύ δύσκολος καί ἀπαιτεῖ συνήθως πολλές θυσίες. Στό ὄνομα τῆς ἀγάπης π.χ. παντρεύονται δυό νέοι. Διερωτηθήκαμε ὅμως ποτέ, γιατί στήν πρώτη δυσκολία χωρίζουν; Τί ἀγάπη ἦταν αὐτή; Μήπως ἦταν ἐπιδερμική, ἐπιπόλαιη καί ἐπιφανειακή; Γιατί δέν ἄντεξε; Μήπως γιατί δέν μπῆκαν γερά θεμέλια καί στέρεες βάσεις;

Ἀλλά καί σέ ἄλλα ἐπίπεδά τῆς καθημερινότητάς μας, λέμε ὅτι ἀγαπᾶμε ἀλλά αὐτή τήν ἀγάπη τή βλέπουμε μέ ἕνα συμφεροντολογικό πρίσμα. Δέν ἔχουμε μάθει νά θυσιαζόμαστε, τά θεωροῦμε ὅλα δεδομένα καί ἀνταποδοτικά, ὅπως λέει καί ἕνα τραγούδι: ἀγάπα μέ, νά σ᾽ἀγαπῶ!

Στήν Ἐκκλησία ὅμως τά πράγματα τά βλέπουμε στή φυσική τους κατάσταση. Ἐνθυμοῦμαι τόν καθηγητή μας στά Θρησκευτικά νά λέει ἐκείνη τήν μνημειώδη ἔκφραση: ‘Ὁ Θεός δέν ἔχει ἀγάπη, εἶναι ἀγάπη’. Αὐτή εἶναι ἡ σωστή ἀφετηρία γιά νά ἀγαπήσουμε πραγματικά. Ὁ Χριστός κατέβηκε στή γῆ ἀπό ἀγάπη γιά τόν ἄνθρωπο. Ἦλθε γιά νά σώσει τά ἀπολωλότα καί πλανηθέντα πρόβατα, πού εἴμαστε καί ἐμεῖς οἱ ἴδιοι. Ἡ ἀγάπη Του σέ μᾶς εἶναι ὁ λόγος Του, εἶναι ἡ θυσία Του.

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ πρώτη καί ἡ μεγαλύτερη ἐντολή. Αὐτή τήν ἀπάντηση ἔδωσε ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, στόν νομικό πού τόν πλησίασε. Τοῦ εἶπε: «Ἀγαπήσεις Κύριον τόν Θεόν σου, ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καί ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καί ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. Αὕτη ἐστί πρώτη καί μεγάλη ἐντολή» (Ματθ. 22,37-38).

Ἡ ἀγάπη εἶναι ἀκόμη σταυρός. Ἡ κατακόρυφη κεραία του εἶναι ἡ ἀγάπη στό Θεό καί ἡ ὁριζόντια κεραία του εἶναι ἡ ἀγάπη στό διπλανό μας, πού λογίζεται ὡς ὁ πλησίον μας.

Γνήσια παραδείγματα τέτοιας ἀγάπης σταυρικῆς, θυσιαστικῆς, πυρακτωμένης εἶναι οἱ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας μας, οἱ ὁποῖοι εἶναι λέοντες πῦρ πνέοντες, δηλαδή λιοντάρια μέ πνευματική ἐσωτερική δύναμη, πού βγάζουν σπίθες θεϊκῆς ἀγάπης. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ἄνευ ὅρων καί ὁρίων ἐμπιστοσύνη τους στόν Θεό ἀλλά καί ἡ ἀγάπη τους στούς ἀνθρώπους, τούς ὁποίους θεωροῦν εἰκόνες τοῦ Θεοῦ.

Γιά τόν χριστιανό αὐτή ἡ ἀγάπη στό Χριστό, πού ἔχει ρίζες καί δέν εἶναι ἐπιφανειακή, τοῦ δίνει καί τήν δύναμη νά ἀγαπήσει καί τόν περίγυρό του, τήν φύση, τά δημιουργήματα. ‘Κοιτάζω τόν οὐρανό γιατί ἀγαπῶ τόν Θεό’, ἔλεγε ἕνας Γέροντας καί συνέχιζε: ‘Ὅλα τά ἄστρα μοῦ μιλοῦν γιά τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ’.

Ὁ Χριστός προχωράει ἀκόμη περισσότερο αὐτή τήν ἔννοια τῆς ἀγάπης. Τήν διευρύνει καί στούς ἐχθρούς μας. Αὐτή ἡ προέκταση τῆς ἀγάπης δέν ὑπῆρχε στή γῆ. Τήν ἔφερε ὁ Χριστός, τήν κατέβασε κάτω στή γῆ καί μάλιστα τήν ἔκανε προτροπή ἀπευθυνόμενη σέ ὅλους. Τό «ἀγαπᾶτε τούς ἐχθρούς ὑμῶν» ἔγινε ἕνας νέος χρυσός κανόνας συμπεριφορᾶς. Δέν σημαίνει ὅτι συμφωνῶ μέ τούς ἐχθρούς μου ἤ μέ τίς πράξεις τους, ἀλλά ὅτι τούς ἀγαπῶ γιά νά τούς ἀλλάξω. Τούς ἀγαπῶ γιά νά ἀλλοιωθοῦν ἐν Χριστῷ καί διά τοῦ Χριστοῦ.

Τελικά ἡ ἀγάπη εἶναι τό πιό δύσκολο μάθημα σ᾽αὐτή τή ζωή. Γιά νά μήν εἶναι κάλπικη καί νόθα πρέπει νά ἔχει θεμέλιο τήν ἀγάπη στό Χριστό. Μόνο ἔτσι μπορεῖ νά μᾶς ἐμπνεύσει θυσιαστικά.

Κάποτε σέ ἕνα νησί ζοῦσαν ἄνθρωποι πού τά ὀνόματά τους εἶχαν τίς λέξεις τῶν συναισθημάτων. Ἔτσι στό νησί εἶχαν μαζευτεῖ ἡ εὐτυχία, ἡ γνώση, ἡ λύπη, ὁ πλοῦτος, ἡ εὐγνωμοσύνη, ἡ ἀγάπη καί ἄλλες πολλές. Μία μέρα μαθεύτηκε ἡ εἴδηση ὅτι τό νησί θά βουλίαζε. Ἐπισκεύασαν τίς βάρκες λοιπόν καί ἄρχισαν νά φεύγουν. Ἡ μόνη πού ἔμεινε πίσω ἦταν ἡ ἀγάπη. Ἤθελε νά ἀντέξει μέχρι τήν τελευταία στιγμή καί νά δοκιμάσει τίς δυνάμεις της. Ὅταν ὅμως τό νησί ἄρχισε νά βυθίζεται, ζήτησε βοήθεια. Βλέποντας τόν πλοῦτο νά περνάει ἀπό δίπλα της μέ μία λαμπερή θαλαμηγό τόν ρωτάει. Πλοῦτε, μπορεῖς νά μέ πάρεις μαζί σου; Ὄχι δέν μπορῶ, τῆς ἀπαντάει. Ἔχω ἀσήμι καί χρυσάφι στό σκάφος μου καί δέν ἔχω χῶρο νά σέ βάλω. Ἡ ἀγάπη λυπήθηκε πρός στιγμήν ἀλλά δέν ἔχασε τό θάρρος της. Θέλησε νά ζητήσει βοήθεια ἀπό ἀλλοῦ. Ἀπό δίπλα της πέρασε ἡ ἀλαζονεία. Ἦταν καί αὐτή μέσα σέ ἕνα πανέμορφο σκάφος. Τήν παρακάλεσε νά βοηθήσει νά μπεῖ μέσα γιά νά σωθεῖ, ἀλλά καί πάλι ἡ ἀπάντηση ἦταν ἀρνητική. Δέν μπορῶ νά σέ βοηθήσω τῆς εἶπε ἡ ἀλαζονεία. Εἶσαι βρεγμένη καί θά μοῦ χαλάσεις τό ὄμορφο σκάφος μου. Καί πάλι λυπήθηκε ἡ ἀγάπη

Συζήτηση μέ ἕναν ἔφηβο

Ἡ ἀγάπη πρός τό συνάνθρωπο

τοῦ Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

1. Τί εἶναι ἡ ἀγάπη;

Ἡ ἀγάπη εἶναι τό πιό σπουδαῖο συναίσθημα καί ἡ πιό σπουδαία ἀρετή τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀγάπη ἀποτελεῖ βιολογική λειτουργία καί πνευματική ἀνάγκη κάθε ἀνθρώπου. Ὁ Δημιουργός τῶν πάντων πλούτισε τό κάθε ἀνθρώπινο πλάσμα μέ τή δύναμη τῆς ἀγάπης. Ἡ ἀγάπη καλλιεργεῖται μέ τήν ἀγωγή καί τήν πείρα τῆς ζωῆς. Ἀγάπη δέν εἶναι μόνο τό βαθύ συναίσθημα, ἀλλά καί ἡ ἐκδήλωσή του μέ ἔργα καλοσύνης. Ἀπό τή γέννησή τους τά μωρά ἔχουν ἀνάγκη νά δέχονται ἀγάπη (στοργή) καί νά προσφέρουν ἀγάπη (χαμόγελο). Τά παιδιά μεγαλώνουν κυρίως μέ τήν ἀγάπη καί τό χάδι παρά μέ τίς τροφές. Ἡ φιλία καί ἡ οἰκογένεια στηρίζονται στήν ἀμοιβαία ἀγάπη. Ἡ φιλία εἶναι μία μορφή ἀγάπης καθώς ἔχει ἀλληλοσεβασμό καί ἀλληλοκατανόηση. Ἡ οἰκογένεια στηρίζεται ἀποκλειστικά στήν ἀγάπη. Ἐπειδή ἡ ἀγάπη εἶναι μία μεγάλη ἀνάγκη καί μία ἰσχυρή δύναμη τῆς ψυχῆς, γι' αὐτό ἡ ἀπώλειά της προξενεῖ μεγάλο πόνο. Ἄνθρωπος, πού δέν ἀγαπιέται ἤ πού δέν ἀγαπᾶ, δέν μπορεῖ νά ζήσει κανονικά. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ τροφή τῆς ψυχῆς, εἶναι ἡ ὑγεία της. Ὅταν οἱ σχέσεις τῆς ζωῆς διαταράσσονται, τότε χάνεται καί ἡ χαρά τῆς ζωῆς.

Πρότυπό τῆς ἀγάπης πρός τόν ἄλλον εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ὅποιος θέλει νά μοιάσει μέ τόν Θεό πρέπει νά ἔχει ἀγάπη, γιατί ὁ Θεός εἶναι ἀγάπη (Α΄ Ἰωάν. 4,8 καί 16). Εἶχε πεῖ ὁ Χριστός: «Νά γίνετε σπλαχνικοί, ὅπως καί ὁ οὐράνιος Πατέρας σας εἶναι σπλαχνικός» (Λουκᾶ 6,36). Ὁ Χριστός στήν ἀρχιερατική προσευχή κατά τό Μυστικό Δεῖπνο, παρακάλεσε τόν Πατέρα Του νά προστατεύσει τούς μαθητές Του κι ὅλους τούς μετέπειτα χριστιανούς, ὥστε νά παραμείνουν ἑνωμένοι ὅπως καί τά πρόσωπα τῆς ἁγίας Τριάδας εἶναι ἑνωμένα (Ἰωάν.

ἀλλά οὔτε τώρα ἔχασε τό θάρρος της. Θέλοντας νά κάνει καί τρίτη προσπάθεια, ἀπευθύνθηκε στή λύπη. Σέ παρακαλῶ τῆς εἶπε, ἄφησε μέ νά ἔλθω μαζί σου. Ἡ λύπη ὅμως πού ἤθελε τήν μοναξιά της, εἶπε μέ παράπονο: Ὤ, ἀγάπη, εἶμαι τόσο λυπημένη! Θέλω νά μείνω μόνη μου! Σέ λίγο πέρασε ἀπό δίπλα της καί ἡ εὐτυχία ἀλλά οὔτε κἄν ἔδωσε σημασία στήν παράκληση τῆς ἀγάπης. Ἦταν τόσο χαρούμενη καί εὐτυχισμένη, πού οὔτε κἄν γύρισε νά δεῖ τί συμβαίνει γύρω της. Ἐκεῖ πού ἦταν στήν ἀναμονή καί περίμενε τί θά γίνει, τελικά ἄκουσε μία δυνατή φωνή ἀπό ἕνα ἡλικιωμένο ἄνθρωπο νά τῆς λέει: ἀγάπη ἔλα σέ ἐμένα. Ἐγώ θά σέ πάρω μαζί μου! Ἦταν τόση ἡ συγκίνησή της πού ἀπό τήν χαρά της ξέχασε νά ρωτήσει τό ὄνομα αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, πού ἤθελε νά τή σώσει. Ὅταν ἔφτασαν στή στεριά, ὁ μεγάλος αὐτός κύριος εὐχαριστημένος γιατί ἐκπλήρωσε τόν σκοπό του, ἔφυγε καί πῆρε τόν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς. Ἡ ἀγάπη νιώθοντας τήν εὐγνωμοσύνη γι΄αὐτό πού τῆς ἔκανε αὐτός ὁ κύριος, ὅταν ὅλοι εἶχαν ἀρνηθεῖ νά τήν βοηθήσουν, ρώτησε τήν γνώση νά τῆς πεῖ, ποιό ἦταν τό ὄνομά του. Ὁ χρόνος, τῆς εἶπε ἡ γνώση. Καί ἡ ἀγάπη ρώτησε μέ ἔκπληξη: γιατί μέ βοήθησε ὁ χρόνος; Ἡ ἀπάντηση ἦταν καί ἡ ἐπισφράγιση ὅλης τῆς ταλαιπωρίας ἀλλά καί τῆς εὐγνωμοσύνης πού αἰσθάνθηκε γιατί σώθηκε: 'γιατί μόνο ὁ χρόνος μπορεῖ νά καταλάβει πόσο μεγάλη σημασία ἔχει ἡ ἀγάπη'.

Ἄς τό κρατήσουμε αὐτό. Τελικά μόνο ὁ χρόνος μπορεῖ νά μᾶς δώσει νά καταλάβουμε ὅτι καί ἄν ὅλα τά χάσουμε, ἡ ἀγάπη θά μᾶς συνοδεύει πάντα. Ἄς μήν εἶναι λοιπόν ἡ ἀγάπη μας κάλπικη καί ἐπιδερμική ἀλλά γνήσια καί χριστοκεντρική. Ἄς ἐμπιστευτοῦμε τόν Θεό, πού μας ἀγαπάει ὅλους εἰλικρινά καί ἄς ἀγαπήσουμε χωρίς κρατούμενα, χωρίς ὅρους καί χωρίς ὅρια τόν καθένα, γιατί τελικά στή ζωή μας τό ἄλφα καί τό ὠμέγα πρέπει νά εἶναι τό ρῆμα ἀγαπῶ. ■

17,11-23). Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης, ὁ μαθητής τῆς ἀγάπης, γράφει ὅτι μάθαμε γιά τήν ἀγάπη ἀπό τή θυσία τοῦ Χριστοῦ. Γράφει τή διδαχή τοῦ Χριστοῦ: «νά ἀγαπᾶτε ὁ ἕνας τόν ἄλλον, ὅπως ἐγώ σας ἀγάπησα. Μεγαλύτερη ἀγάπη ἀπ' αὐτή δέν ἔχει κανείς, νά θυσιάζει τή ζωή του γιά τούς φίλους του» (Ἰωάν. 15,12-13). Ὁ Χριστός δίδαξε ἔμπρακτα τή γνήσια ἀγάπη μέ τή σταύρωσή Του. Ἀλλοῦ ὁ ἴδιος Εὐαγγελιστής γράφει πώς οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουμε νά θυσιαζόμαστε γιά τούς ἀδελφούς μας, ὅπως θυσιάστηκε ὁ Χριστός γιά τούς ἀνθρώπους (Α΄ Ἰωάν. 3,16 καί 4,9). Σέ ἄλλο σημεῖο ὁ Κύριος διδάσκει τούς μαθητές Του : «Ἐντολή καινούρια σᾶς δίνω, νά ἀγαπᾶτε ὁ ἕνας τόν ἄλλο, ὅπως σᾶς ἀγάπησα ἐγώ, νά ἀγαπᾶτε καί σεῖς ὁ ἕνας τόν ἄλλο. Ἀπ' αὐτό θά μάθουν ὅλοι ὅτι εἶστε δικοί μου μαθητές, ἐάν ἀγάπη ἔχετε μεταξύ σας» (Ἰωάν. 13,34-35).

Ὁ ἄνθρωπος πού πλάσθηκε «κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ» εἶναι 'εἰκόνα Θεού' καί στήν ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη καλλιεργεῖ τό 'κατ' εἰκόνα' στήν προοπτική τοῦ 'καθ' ὁμοίωσιν'. Ἀγαπώντας τόν ἄλλο φτιάχνεις τόν ἑαυτό σου. Ὁ κάθε ἄνθρωπος χαίρεται πολύ, ὅταν τόν ἀγαποῦν. Ὁ ἀγιαζόμενος, ὅμως, χαίρεται περισσότερο, ὅταν ἀγαπᾶ ὁ ἴδιος τούς ἄλλους. Ὅταν κανείς ἀγαπᾶ, τότε εἶναι ὑγιής πνευματικά. Ἡ ἀγάπη πρέπει νά στοχεύει ὄχι στό συμφέρον μας καί στήν ἐκμετάλλευση τοῦ ἄλλου, ἀλλά στήν ὁμοίωση μέ τόν Θεό. Ἀγαπᾶμε τόν πλησίον, ὅπως ὁ Θεός τόν ἀγαπᾶ. Ὁ Θεός θέλει πάντα τό καλό ὅλων τῶν πλασμάτων Του. Ἀγάπη σημαίνει νά μήν ὑποτιμᾶμε τόν πλησίον, νά μή χαιρόμαστε μέ τίς πτώσεις του, νά μή λυπόμαστε μέ τίς ἐπιτυχίες του, νά θέλουμε τή σωτηρία του καί νά προσευχόμαστε γι' αὐτή.

Ἀγαποῦμε ὅλους τους συνανθρώπους μας, γιατί ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἴμαστε παιδιά τοῦ Θεοῦ. Γιά τόν Θεό δέν ὑπάρχει ἀνώτερος καί κατώτερος ἄνθρωπος. Ὁ Χριστός ἔκανε θαύματα καί σέ ἀλλοεθνεῖς καί σέ ἀλλόθρησκους, γιατί ὅλους τους ἀνθρώπους τούς ἔβλεπε ὡς παιδιά Του. Ἰδιαίτερα ἀγαπᾶμε τούς ἄλλους χριστιανούς, γιατί εἴμαστε ἀδέλφια πνευματικά καθώς εἴμαστε μέλη τοῦ ἰδίου πνευματικοῦ σώματος, τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος συμβουλεύει: «ὅσο ἔχουμε καιρό στήν παροῦσα ζωή νά ἐργαζόμαστε τό ἀγαθό πρός ὅλους, ἰδιαίτερα πρός τούς δικούς μας ἀνθρώπους τῆς χριστιανικῆς πίστεως (Γαλ. 6, 10). Ἡ ἀγάπη, λέει, θά μᾶς ὁδηγεῖ νά εὐεργετοῦμε ὄχι μόνο τούς χριστιανούς ἀλλά καί ὅλους τούς ἄλλους. Ἡ ἱστορία ἔδειξε πώς ἡ ἀγάπη τῶν χριστιανῶν πρός ὅλους τούς συγχρόνους τους ἀκόμα καί πρός τούς δημίους τους βοήθησε στόν ἐκχριστιανισμό τῶν εἰδωλολατρῶν, στή ραγδαία ἐξάπλωση τοῦ Χριστιανισμοῦ.

Ἡ ἁμαρτία στήν οὐσία της εἶναι ἔλλειψη ἀγάπης. Τό μίσος εἶναι καθαρή ἔλλειψη ἀγάπης. Ἡ ἀδιαφορία γιά τόν ἄλλον κι αὐτή εἶναι ἔλλειψη ἀγάπης. Κακό δέν εἶναι μόνο ἡ κλοπή, ἀλλά καί ἡ ἔλλειψη τῆς φιλανθρωπίας. Ἡ κακομεταχείριση τοῦ ἄλλου σημαίνει ἔλλειψη ἀγάπης. Κοροϊδεύεις τόν ἄλλον, τόν ξεγελᾶς μέ ψέματα, τόν εἰρωνεύεσαι, τόν βρίζεις κλπ., γιατί δέν τόν ἀγαπᾶς. Ἁμαρτία δέν εἶναι μόνο νά κάνεις τό κακό, ἀλλά καί νά μήν δείχνεις ἀγάπη κάνοντας τό καλό, ἐνῶ μπορεῖς νά τό κάνεις. Κακό γιά τόν Χριστό δέν εἶναι μόνο νά βρίζεις τόν ἐχθρό σου, ἀλλά καί νά μήν προσεύχεσαι γι' αὐτόν.

Ἡ ἀγάπη εἶναι τό βασικό γνώρισμα ὅλων τῶν ἁγίων. Οἱ διάκονοι τῆς πρώτης Ἐκκλησίας εἶχαν ὡς βασικό ἔργο τήν ἀνιδιοτελῆ ὑπηρεσία τῆς κοινῆς βραδινῆς τράπεζας, τῆς 'ἀγάπης', ὅπως τήν ἔλεγαν. Οἱ μάρτυρες θυσιαζόμενοι γιά τόν Χριστό προσεύχονταν γιά τούς δημίους τους, ὅπως ἔκανε ὁ Χριστός καί ὁ Διάκονος Στέφανος. Οἱ ὅσιοι δέν ἔφευγαν ἀπό τόν κόσμο ἀπό μίσος πρός αὐτόν ἀλλά ἀπό ἀγάπη. Στίς ἐρήμους καί στά Μοναστήρια διέθεταν τό μεγαλύτερο μέρος τῆς προσευχῆς τους γιά τήν Ἐκκλησία καί τούς ἀνθρώπους τῆς κοινωνίας. Κατά τήν κρίση ὁ Χριστός θά μᾶς ἐξετάσει, ἄν δείξαμε ἀγάπη στή ζωή μας ἀντιμετωπίζοντας τούς ἄλλους μέ καλοσύνη κι ἐπιείκεια καί ἄν κάναμε ἔργα ἀγάπης. Κι ἕνα ποτήρι νερό νά δώσουμε σέ διαβάτη, θά μετρήσει θετικά στήν κρίση μας (Ματθ. 10,42). Τό ἄλλο γνώρισμα τῶν ἁγίων, πού στηρίζει τήν ἀγάπη τους, εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη. Μόνο ὁ ταπεινός μπορεῖ νά ἀγαπᾶ.

Στή ζωή μεγάλη ἀξία ἔχει ἡ καλλιέργεια τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ καί τῆς μακροθυμίας. Στήν οἰκογένεια, στήν παρέα, στήν τάξη, παντοῦ, φαίνεται ἡ ἀγάπη καί ὁ σεβασμός τοῦ ἄλλου. Ὁ ἐριστικός, ὁ ὑποτιμῶν τούς ἄλλους, ὁ ὑποκριτής καί ὁ ψεύτης δέν μπορεῖ νά συμβιώσει φυσιολογικά μέ τούς ἄλλους, γιατί δέν τούς ἀγαπᾶ πραγματικά. Ἡ μακροθυμία εἶναι μεγάλη ἀρετή, γιατί δείχνουμε ὑπομονή στήν προβληματική συμπεριφορά τοῦ ἄλλου καί δέν παραφερόμαστε. Ὅταν ἔχουμε ἀγάπη, εἴμαστε εἰρηνικοί καί γαλήνιοι στήν οἰκογένεια, στίς κοινωνικές σχέσεις καί στή δουλειά χωρίς συγκρούσεις, διαπληκτισμούς καί φασαρίες.

2. Τί σχέση ἔχει ἡ ἀγάπη πρός τόν Θεό μέ τήν ἀγάπη πρός τόν πλησίον;

Ὁ Χριστός ἐξισώνει τήν ἀγάπη στόν πλησίον μέ τήν ἀγάπη στόν Θεό. Ὁ Χριστός, ὅταν τόν ρώτησε ἕνας Φαρισαῖος ποιά εἶναι ἡ μεγάλη ἐντολή στό νόμο τοῦ Μωυσῆ, ἀπάντησε καί εἶπε: «Νά ἀγαπᾶς τόν Κύριο τόν Θεό σου μέ ὅλη τήν καρδιά σου καί μέ ὅλη τήν ψυχή σου καί μέ ὅλη τη διάνοιά σου. Αὐτή εἶναι ἡ πρώτη καί μεγάλη ἐντολή. Δεύτερη ἐντολή ὅμοια μέ αὐτή εἶναι· νά ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου, ὅπως ἀγαπᾶς τόν ἑαυτό σου» (Ματθ. 22,37-39). Ἡ ἀγάπη στόν Θεό καί ἡ ἀγάπη στόν πλησίον εἶναι οἱ δυό ὄψεις τοῦ ἰδίου νομίσματος. Ἡ ἀγάπη πρός τόν Θεό ἐκδηλώνεται στίς θυσίες τῆς ἀγάπης πρός τόν πλησίον. Ἡ γνήσια ἀγάπη πρός τόν πλησίον ἀρχικά πηγάζει ἀπό τή σχέση μέ τόν Θεό καί κατόπιν ἀνοίγει φυσιολογικά τήν καρδιά στήν ἀγάπη τοῦ Δημιουργοῦ.

Στήν Καινή Διαθήκη σέ πολλά σημεῖα ἀναλύεται ἡ διδασκαλία ὅτι προϋπόθεση τῆς ἀγάπης πρός τόν Θεό εἶναι ἡ ἀγάπη πρός τόν πλησίον. «Ἐάν κάποιος πεῖ ὅτι ἀγαπῶ τόν Θεό καί συγχρόνως μισεῖ τόν ἀδελφό του, εἶναι ψεύτης. Γιατί ὅποιος δέν ἀγαπᾶ τόν ἀδελφό του, πού βλέπει, πῶς μπορεῖ νά ἀγαπᾶ τόν Θεό, πού δέν τόν ἔχει δεῖ;» (Α΄ Ἰωάν. 4,20). Ἀλλοῦ: «Ὅταν κάποιος ἔχει τά πλούτη τοῦ κόσμου καί βλέπει τόν ἀδελφό του νά ἔχει ἀνάγκη καί δέν τόν εὐσπλαχνισθεῖ, πῶς θά μείνει σ' αὐτόν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ;» (Α΄ Ἰωάν. 3,17). Ἀλλοῦ: «Ἀγαπητοί, νά ἀγαποῦμε ὁ ἕνας τόν ἄλλο, γιατί ἡ ἀγάπη εἶναι ἀπό τόν Θεό καί ὅποιος ἀγαπᾶ, ἔχει ἀναγεννηθεῖ ἀπό τόν Θεό καί γνωρίζει τόν Θεό» (Α΄ Ἰωάν. 4,7). Ἀλλοῦ: «Ἐάν προσφέρεις τό δῶρο σου στό θυσιαστήριο κι ἐκεῖ θυμηθεῖς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει κάτι ἐναντίον σου, ἄφησε ἐκεῖ τό δῶρο σου μπροστά στό θυσιαστήριο καί πήγαινε πρῶτα νά συμφιλιωθεῖς μέ τόν ἀδελφό σου καί τότε ἔλα καί πρόσφερε τό δῶρο σου» (Ματθ. 5,23-24).

Ἡ καλή συμπεριφορά πρός τό συνάνθρωπο χρειάζεται ὄχι μόνον γιά νά τόν βοηθήσουμε ἤ νά μή τόν βλάψουμε, ἀλλά καί γιά νά μή χάσουμε τήν προσευχή μας, τήν ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό. Ὅταν δέν ἔχεις ἀγάπη μέσα σου, ἡ προσευχή εἶναι ἄκαρπη. Ὁ Κύριος ἀκούει τίς προσευχές τῶν ἐνάρετων, πού ἔχουν ἀγάπη καί κάνουν τό καλό στή ζωή τους, καί τούς προστατεύει, ἐνῶ εἶναι ἐνάντιος σέ ὅσους δέν ἔχουν καλοσύνη. Ἡ ψυχή, ὅταν ἔχει μέσα της καί ἐκδηλώνει στό περιβάλλον της ἀγάπη, 'συντονίζεται' μέ τή ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καί καταλαμβάνεται ἀπό τή θεία Χάρη, ἡ ὁποία τήν βοηθᾶ στή θεάρεστη προσευχή.

Ἡ χριστιανική ἀγάπη δέν εἶναι ἁπλή συναισθηματική ἐκδήλωση ἀλλά κάτι τό ἀνώτερο, εἶναι καρπός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Γαλ. 5,22). Ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ὅμως, γιά νά ἔρθει, χρειάζεται νά προηγηθεῖ ἀγώνας γιά κάθαρση ἀπό τήν ἁμαρτία καί τά πάθη. Ὁ ἀγώνας αὐτός γίνεται μέ τήν ἄσκηση μέσω τῆς ἐγκράτειας, τῆς νηστείας καί τῆς προσευχῆς. Ἡ κάθαρση τῆς ψυχῆς ἑλκύει τή Χάρη τοῦ Θεοῦ καί ὁ χαριτωμένος ἄνθρωπος ἀγαπᾶ τόν Θεό μέ ὅλο του τό εἶναι. Ὁ ἀπαλλαγμένος ἀπό τά πάθη καί φωτισμένος ἀπ' τή θεία Χάρη ἀγαπᾶ τέλεια τό συνάνθρωπο. Ὅταν εἶσαι γεμάτος μέ τή θεία Χάρη νοιώθεις τήν ἀνάγκη τῆς προσφορᾶς. Τότε βλέπεις τόν ἄλλον ὡς ἀδελφό καί τόν πονᾶς. Ὁ ταπεινός ἀγαπᾶ πραγματικά (ὄχι ὑποκριτικά καί ψεύτικα) καί μέ διάκριση (δέν βλάπτει τόν ἑαυτό του οὔτε τόν ἄλλο μέ λανθασμένες ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης του). Ὁ ἐγωιστής ἀγαπᾶ μόνο γιά τό συμφέρον του. Ὁ φιλήδονος ἀγαπᾶ γιά τίς ἀπολαύσεις του. Ὅταν κατοικεῖ ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στίς ψυχές μας, αὐτή ἀγαπᾶ στήν οὐσία τό συνάνθρωπο. Ὅταν ἔλθει ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ στήν καθαρή ψυχή, τότε ἀναβλύζει καί ξεχειλίζει ἡ ἀγάπη πρός τόν πλησίον.

Ἡ ἀγάπη πρός τόν πλησίον δέν εἶναι ἀνεξάρτητη, ἀλλά φανερώνει τήν ἀγάπη, πού ἔχουμε πρός τόν Θεό. Τά ἔργα ἀγάπης δείχνουν τήν ἀγάπη πρός τόν Θεό. Οἱ χριστιανοί δέν δείχνουν ἀγάπη γιά νά λύσουν μόνο κάποιο πρόβλημα τοῦ συνανθρώπου τους, ἀλλά κυρίως γιά νά καλλιεργήσουν μέσα τούς τήν ἀγάπη, νά πολεμήσουν τόν ἐγωισμό τους, νά ἁγιαστοῦν καί νά εὐαρεστήσουν στόν Θεό Πατέρα καί νά τοῦ μοιάσουν. Μέ τήν ἀγάπη μιμοῦνται τόν Θεό καί ὁ Θεός τούς στέλνει τήν εὐλογία Του, τή Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ἀναμορφώνονται πνευματικά. Προηγεῖται ἡ ἀγάπη πρός τόν Θεό καί ἔπεται ἡ ἀγάπη πρός τόν πλησίον. Ἡ πρώτη γεννᾶ τή δεύτερη κι ὄχι ἡ δεύτερη τήν πρώτη. Ἡ ἀγάπη πρός τόν Θεό δημιουργεῖ τήν ἀγάπη πρός τόν πλησίον, γιατί ἐνεργεῖ μέσα στόν ἀγαπώντα ἡ θεία Χάρη.

Χωρίς τόν Θεό ἡ ἀγάπη πρός τόν πλησίον εἶναι ἐλλιπής. Ἕνας ἄθεος π. χ. μπορεῖ νά δείχνει φιλανθρωπία, ἀλλά τό κάνει ἀπό οἶκτο, ἀπό ἐγωιστική ἱκανοποίηση καί κοινωνική ἀναγνώριση. Γι' αὐτό πολλοί κοινωνικοί σύλλογοι δίνουν λεφτά π.χ. σ' ἕνα φτωχό γιά ἐγχείρηση, ζητοῦν ὅμως καί τή δημοσίευση τῆς φιλανθρωπίας τους! Ἄλλοτε κάνουν κάποια δωρεά σ' ἕνα ἵδρυμα, θέλουν ὅμως

νά γραφτεῖ ἡ δωρεά τους σέ περίοπτο σημεῖο! Κάποιοι ἄλλοι, ἀδιάφοροι γιά τήν πνευματική ζωή, ἐνῶ ὀργανώνουν ἐκδηλώσεις γιά φιλανθρωπικούς σκοπούς, ξοδεύουν ὑπερβολικά λεφτά στά λοῦσα καί στή διασκέδαση τῆς κάθε ἐκδήλωσης. Ἐπίδειξη καί ψεύτικες ἀγάπες! Οἱ ἀγαθοεργίες δέν εἶναι πάντα ἀπόδειξη ἀγάπης. Ὁ Χριστός δέν εἶπε «μακάριοι οἱ ἐλεοῦντες» ἀλλά «μακάριοι οἱ ἐλεήμονες» (Ματθ. 5,7), αὐτοί δηλ. πού ἔχουν στήν ψυχή τούς τήν ἀρετή τῆς ἐλεημοσύνης. Χωρίς τή θεία βοήθεια εἶναι ἀδύνατο νά ἀγαπᾶς τόν ἄλλο πραγματικά καί μάλιστα τόν ἐχθρό σου. Τό νά ἀγαπᾶς πραγματικά τόν ἐχθρό σου εἶναι δῶρο τῆς θείας Χάρης καί δεῖγμα τῆς παρουσίας τοῦ Θεοῦ μέσα σου. Ἡ ἀγάπη πρός τόν ἐχθρό δέν ἔχει κανέναν συναισθηματισμό, οὔτε στηρίζεται στήν κοινή λογική ἀλλά στήν πίστη. Ἡ κοινή λογική λέει τό ἀντίθετο: «κάνε κακό στόν ἐχθρό, γιά νά σέ φοβᾶται, νά μή σέ πειράξει ξανά». Πιστεύουμε στόν Χριστό ἀλλά καί στά λόγια Του. Τή λογική τους τήν καταλαβαίνουμε στήν πράξη ἀργότερα.

Ἡ φυσική ἀγάπη ἄν δέν καλλιεργηθεῖ μέ τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἀτροφική καί ἐπιρρεπής σέ λάθη. Ὅταν ἀγαπᾶς τόν Θεό, ἀγαπᾶς φυσιολογικά σωστά καί τόν συνάνθρωπο. Ἐντασσόμενος ὁ χριστιανός στά πλαίσια τῆς χριστιανικῆς ζωῆς ἀγωνίζεται νά εὐαρεστήσει πρῶτα τόν Θεό καί μετά τούς ἀνθρώπους. Χωρίς τήν ἀναφορά στόν Θεό ἡ ἀγάπη κινδυνεύει νά νοθευτεῖ καί νά διαστρεβλωθεῖ. Οἱ ἄνθρωποι, πού δέν τηροῦν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, συνήθως βλέπουν τόν συνάνθρωπο ὡς ἐχθρό καί ἀνταγωνιστῆ ἤ τόν θεωροῦν κατώτερο καί ἀνάξιο βοήθειας. Οἱ ψευτοθρησκευόμενοι καί ὑποκριτές Φαρισαῖοι τῆς ἐποχῆς τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ ἔδιναν σημασία στίς λεπτομέρειες τοῦ νόμου, δέν ἔδειχναν ἀγάπη καί ἔλεος στούς συνανθρώπους τους. Ὅταν ὁ Χριστός ἔτρωγε στό σπίτι τοῦ τελώνη καί ὑποψήφιου μαθητῆ Του Ματθαίου μέ ἄλλους τελῶνες καί ἁμαρτωλούς, οἱ Φαρισαῖοι ἀντέδρασαν ρωτώντας περιπαιχτικά τούς μαθητές Του: «γιατί ὁ διδάσκαλός σας τρώει μέ ἁμαρτωλούς καί τελῶνες;» (Ματθ. 9,11). Ὁ Χριστός τούς ἀπάντησε καί τούς ὑπενθύμισε τά λόγια του προφήτη Ὡσηέ ὅτι ὁ Θεός θέλει ἀγάπη κι ὄχι τυπικές θρησκευτικές πράξεις, ὅπως οἱ θυσίες (Ματθ. 9,13).

Ἀγάπη τέλεια ἔχει μόνον ὁ ἀπαθής, αὐτός πού δέν ἔχει πάθη. Ὁ ἐγωιστής, ὁ φιλήδονος καί ὁ φιλάργυρος δέν ἀγαπᾶ σωστά. Ὅλοι αὐτοί εἶναι συμφεροντολόγοι καί ἰδιοτελεῖς καί δέν ἔχουν ἀγάπη θυσιαστική ἀλλά ἐγωιστική. Αὐτός πού δέν ἔχει ἐγωισμό, ἔχει πραγματική ἀγάπη καί στούς μέν κατώτερους συμπεριφέρεται μέ εὐγένεια, στούς δέ ἀνώτερους μέ σεβασμό. Ὅσο ἐλαττώνονται τά πάθη, τόσο μεγαλώνει καί ἡ ἀγάπη. Ἡ ἀπάθεια εἶναι καρπός τοῦ ἀγώνα τοῦ χριστιανοῦ καί τῆς θείας βοήθειας.

Ἄς δοῦμε ἕνα παράδειγμα τῆς ἐλλιποῦς ἐμπαθοῦς ἀγάπης. Πρίν τό Πάθος Του καί λίγο μετά τήν ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου ὁ Χριστός φιλοξενοῦνταν στό σπίτι τοῦ ἀναστημένου φίλου Του. Οἱ δυό ἀδελφές τοῦ Λαζάρου, ἡ Μάρθα καί ἡ Μαρία, ἔδειξαν διαφορετική συμπεριφορά. Ἡ μέν Μαρία ἀπό ἀγάπη γιά τόν Χριστό κάθισε κοντά Του, γιά νά ἀκούσει τή διδασκαλία Του, ἡ δέ Μάρθα πάλι ἀπό ἀγάπη πῆγε στήν κουζίνα νά ἑτοιμάσει φαγητό γιά τούς φιλοξενούμενους. Σέ λίγο ἡ Μάρθα ἦρθε κοντά στόν Χριστό καί τοῦ εἶπε παραπονούμενη: «Κύριε δέν σέ μέλει πού ἡ ἀδελφή μου μέ ἄφησε μόνη νά σέ διακονῶ; Πές της λοιπόν νά μέ βοηθήσει» (Λουκᾶ 10,40-41). Ἡ Μάρθα δέν εἶχε γνήσια ἀγάπη γιά τήν ἀδελφή της. Προφανῶς τή ζήλευε, πού ἄκουε τόν Χριστό, ἤ εἶχε ἐγωισμό καί ἤθελε νά καλοφανεῖ στόν Χριστό (μέ ἄφησε μόνη νά σέ διακονῶ). Γι' αὐτό καί μίλησε ἀναιδῶς στόν Χριστό (δέν σέ μέλει). Ἄν εἶχε γνήσια ἀγάπη θά ἔλεγε: ἄς ἀκούει ἡ ἀδελφή μου τόν Χριστό κι ἄς ὠφεληθεῖ πνευματικά αὐτή, ἐγώ χαίρομαι κι ἀπό τόν κόπο τῆς μαγειρικῆς.

Πολλοί παραπονοῦνται καί λένε μέ πόνο: «Δέν μέ ἀγαποῦν οἱ ἄλλοι». Αὐτό εἶναι ἕνα παιδικό παράπονο. Κανονικά αὐτοί πρέπει νά δώσουν πρῶτοι ἀγάπη καί μετά θά πάρουν καί ἀπό τούς ἄλλους. Ὅταν δίνεις ἀνιδιοτελῶς ἀγάπη, χωρίς νά περιμένεις καμία ὠφέλεια κι οὔτε εὐχαριστία καί εὐγνωμοσύνη, τότε ἡ θεία Χάρη ἑλκύει τούς ἄλλους κοντά σου καί σέ ἀγαποῦν. Ἀγάπησε τόν Χριστό καί πολλοί θά σέ ἀγαπήσουν ἁγνά καί καθαρά.

3. Πῶς ἀγαπᾶμε, ὅπως ζήτησε ὁ Κύριος, τόν πλησίον σάν τόν ἑαυτό μας;

Ἀγαπᾶμε τόν ἄλλον σάν τόν ἑαυτό μας, ὅταν πᾶμε στή θέση του. Δηλ. σκεφτόμαστε πῶς θά θέλαμε νά μᾶς συμπεριφερθοῦν, ἐάν ἤμασταν στή θέση του, καί νά ἐνεργοῦμε ἀνάλογα. Ἐάν π. χ. εἴμαστε μπροστά σέ ἕναν ἄρρωστο, νά κάνουμε ἐκεῖνο, πού θά θέλαμε, νά μᾶς κάνουν σέ μας οἱ ἄλλοι κατά τήν ἀρρώστια μας. Ἐάν ἤμουν φτωχός σάν τόν ζητιάνο τῆς γειτονιᾶς νά τοῦ προσφέρω, ὅ,τι θά ἤθελα νά μοῦ προσφέρουν κι ἐμένα οἱ ἄλλοι.

Ἐάν ἤμουν σάν τόν χαζούλη τῆς τάξης, νά συμπεριφερθῶ κι ἐγώ σ' αὐτόν, ὅπως θά ἤθελα νά μοῦ συμπεριφέρονταν οἱ ἄλλοι.

Ἀγαπᾶμε τόν ἄλλον σάν τόν ἑαυτό μας, ὅταν θυσιαζόμαστε γι' αὐτόν. Σοῦ δίνει ἡ μητέρα σου ἕνα γλυκό, κι ἐσύ δέν τό τρῶς, ἀλλά τό προσφέρεις στόν ἀδελφό σου, νά τό εὐχαριστηθεῖ ἐκεῖνος. Εὑρισκόμενος σέ κάποια οὐρά, π.χ Σοῦπερ Μάρκετ, καί βλέπεις πίσω σου ἕναν νά ἀγχώνεται λόγω ἐπείγοντος ραντεβοῦ κι ἐσύ τοῦ παραχωρεῖς τή θέση σου, γιά νά τελειώσει πιό νωρίς. Ἔχουμε περιπτώσεις πού κάποιοι θυσίασαν καί τή ζωή τους γιά χάρη τῶν ἄλλων. Ὅπως κάποιες μητέρες ἔσπρωξαν τα παιδιά τους μακριά από τις σιδηροτροχιές και σκοτώθηκαν αυτές ἀπό τό τρένο.

Ἀγαπᾶμε τόν πλησίον σάν τόν ἑαυτό μας, ὅταν λυπόμαστε στίς θλίψεις του, χαιρόμαστε στίς χαρές του, τοῦ συμπαραστεκόμαστε ἀνιδιοτελῶς καί προσευχόμαστε γι' αὐτόν θερμά. Τά γνήσια συγχαρητήρια καί τά συλλυπητήρια προέρχονται ἀπό πνευματικά ἀγωνιζόμενη ψυχή. Ἡ ἀνιδιοτέλεια καί ἡ θυσιαστική ἀγάπη εἶναι ἐκδηλώσεις ὕψιστου ἀλτρουισμοῦ.

4. Πῶς ἐκδηλώνεται ἡ χριστιανική ἀγάπη;

Ἐκφράζουμε τήν ἀγάπη μας πρός τούς ἄλλους μέ τήν κατανόηση, τήν ἀποδοχή καί τήν ἐνθάρρυνσή τους. Ἡ ἀπόρριψη, ἡ ὑποτίμηση καί ἡ ἀποθάρρυνση εἶναι ἐκφράσεις μίσους. Ἕνας πικρός λόγος μας, (ὅπως π.χ. δέν πᾶς καλά ἤ εἶσαι ἀνεπρόκοπος) μπορεῖ νά προκαλέσει στόν ἄλλο στενοχώρια καί ἀπογοήτευση. Ἐνῶ ἀντίθετα ἕνας παρηγορητικός καί ἐνισχυτικός, (ὅπως π.χ. μή φοβᾶσαι, ὁ Θεός θά σέ βοηθήσει, εἶμαι κοντά σου, ὅ,τι θέλεις φώναξέ με) τονώνει τό ἠθικό. Συνήθως καί ὁ πικρός καί ὁ παρηγορητικός λόγος μένουν ἀνεξίτηλοι στή μνήμη τῶν ἀνθρώπων.

Ἀγαπᾶμε τόν ἄλλον, ὅταν προσευχόμαστε γι' αὐτόν στόν Κύριο. Ὅταν συναισθανόμαστε τό πρόβλημά του, βοηθᾶμε μέ τίς μικρές μας δυνατότητες καί ἀκολούθως προσευχόμαστε στόν Θεό νά τόν βοηθήσει μέ τίς ἄπειρες δυνάμεις Του, νά ξεπεράσει τό πρόβλημά του μέ τόν καλύτερο τρόπο. Ἡ προσευχή γιά τόν ἄλλο εἶναι μία θυσία ἀγάπης πού ἑλκύει τή θεία Χάρη γιά νά δράσει εὐεργετικά γιά τόν ἄνθρωπο τῆς ἀνάγκης.

Ἡ μεγαλύτερη ἀγάπη εἶναι νά βοηθήσεις ἕναν συνάνθρωπό σου νά πιστέψει στόν Θεό. Τότε τόν βοηθᾶς νά κερδίσει τό πᾶν. Τότε αὐτός θά ἀρχίσει τόν πόλεμο κατά τῆς ἁμαρτίας καί τόν ἀγώνα τῆς πνευματικῆς του προκοπῆς. Αὐτή ἡ προσπάθεια χρειάζεται νά γίνεται μέ εὐγένεια καί σεβασμό τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἄλλου, ὥστε νά μή καταλήξει σέ προσηλυτισμό. Ἀγάπη πνευματική εἶναι ἡ προσευχή γιά τή θεία βοήθεια στή μεταστροφή τῶν ἀπίστων καί τῶν ἀλλοθρήσκων καί στή μετάνοια τῶν ἀδιάφορων χριστιανῶν.

Χριστιανική ἀγάπη εἶναι νά προσφέρεις στόν πλησίον ὑλική βοήθεια πληθωρικά. Ὁ καλός Σαμαρείτης περιποιήθηκε τίς πληγές τοῦ κτυπημένου, τόν μετέφερε σέ πανδοχεῖο, ἄφησε στόν πανδοχέα λεφτά γιά τήν περιποίηση καί ὑποσχέθηκε νά πληρώσει ὅ,τι παραπάνω ξοδέψει (Λουκᾶ 10,33-35). Ὁ Χριστός λέει στήν ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλία Του: «Ὅποιος σέ ἀγγαρέψει γιά ἕνα μίλι, πήγαινε μαζί του δύο» (Ματθ. 5,41). Χρειάζεται νά εἶναι πληθωρική ἡ ἀγάπη, γιά νά καλύπτει ὅλο τό εὖρος τῆς ἀνάγκης, πού συνήθως ὅσοι δυσκολεύονται, τό κρύβουν. Ἡ ἐλεημοσύνη προσφέρει εὐκαιρίες συνεχοῦς ἀγάπης. Ὅταν εἶσαι γεμάτος ἀπό ἀγάπη, ἐργάζεσαι γιά νά βοηθήσεις τήν οἰκογένειά σου καί τούς συνανθρώπους σου, πού ἔχουν ἀνάγκες. Οἱ ἀρχαῖοι ἀσκητές ἐργάζονταν πολύ, ὄχι τόσο γιά τόν ἑαυτό του ς ὅσο γιά νά δίνουν φιλανθρωπία στούς φτωχούς. Ἡ τεμπελιά δείχνει ἔλλειψη ἀγάπης.

Ἡ χριστιανική ἀγάπη ἔχει ὡς γνώρισμα τήν ἀνιδιοτέλεια. Ὁ Χριστός εἶπε γιά τήν ἀνυστερόβουλη ἀγάπη: «Ἐάν ἀγαπᾶτε ἐκείνους, ποῦ σᾶς ἀγαποῦν, ποιά ἀμοιβή ἀξίζετε; Γιατί καί οἱ ἁμαρτωλοί ἀγαποῦν αὐτούς πού τούς ἀγαποῦν. Καί ἐάν εὐεργετεῖτε αὐτούς πού σᾶς εὐεργετοῦν, ποιά ἀμοιβή σᾶς ἀξίζει; Γιατί καί οἱ ἁμαρτωλοί τό ἴδιο κάνουν. Καί ἐάν δίνετε δάνειο σ' ἐκείνους ποῦ ἐλπίζετε ὅτι θά τό πάρετε πίσω, ποιά ἀμοιβή σᾶς ἀξίζει; Γιατί καί οἱ ἁμαρτωλοί δανείζουν ἁμαρτωλούς γιά νά πάρουν πίσω τό ποσό» (Λουκᾶ 6,32-34). Ὁ Χριστός ἄλλοτε χτύπησε τήν ὑστερόβουλη ἐλεημοσύνη τῶν ὑποκριτῶν Φαρισαίων καί εἶπε ὅτι αὐτοί βοηθοῦν δημόσια γιά νά δοξαστοῦν ἀπό τούς ἀνθρώπους καί χάνουν τήν αἰώνια ἀνταμοιβή ἀπό τόν Θεό. Ἐσύ, συνεχίζει ὁ Χριστός, ὅταν δίνεις ἐλεημοσύνη νά μή γνωρίζει ἡ ἀριστερά σου τί κάνει ἡ δεξιά σου (Ματθ. 6,1-3).

Χριστιανική ἀγάπη εἶναι νά μήν ἀνταποδίδεις τό κακό (Ρωμ. 12,17-21) καί νά συγχωρεῖς μέ τήν καρδιά σου τόν ἐχθρό (Ματθ. 18,35). Τό τέλειο εἶναι νά μήν κατηγορεῖς οὔτε νά κατακρίνεις, ἀλλά νά προσεύχεσαι γι' αὐτόν πού σέ ἔβλαψε (Ματθ. 5,44). Οἱ διαφορές καί οἱ φιλονικίες εἶναι φυσιολογικά συμπτώματα σέ κάθε ἀνθρώπινη κοινωνία. Καλό εἶναι νά μή μένει μέσα μας πίκρα καί ἀντιπά-

θεια, ἀλλά νά ἐπιστρέφουμε γρήγορα στήν ἀγάπη. Ὅταν βλάπτεσαι ἀπό κάποιον ἀντί νά σιωπᾶς καί νά τόν ἀντιπαθεῖς, καλό εἶναι νά ζητήσεις μέ εὐγένεια τό λόγο. Ἄν δέν μιλήσεις, εὐνοεῖς τήν ἐπανάληψη τῆς βλάβης ἤ τή διάπραξή της σέ κάποιον ἄλλον. Μέ ταπείνωση νά τοῦ πεῖς: «Σέ ἐκτιμῶ καί θέλω νά μή χαθεῖ ἡ ἐπικοινωνία μεταξύ μας, ὅμως αἰσθάνομαι ὅτι δέν μοῦ συμπεριφέρθηκες σωστά. Ἐσύ πῶς τό βλέπεις;». Ἔτσι ζήτησε τό λόγο κι ὁ Χριστός στή δίκη, ὅταν τόν ἔδειρε ἕνας δοῦλος τοῦ Ἀρχιερέα. Μετά τό ράπισμα τοῦ εἶπε ὁ Χριστός: «ἐάν εἶπα κάτι κακό, ἀπόδειξέ το, ἐάν μίλησα καλά, γιατί μέ δέρνεις;».

Χριστιανική ἀγάπη εἶναι νά σέβεσαι τήν ἰδιαιτερότητα καί τήν ξεχωριστή προσωπικότητα τοῦ ἄλλου. Ἡ διαφορετικότητα εἶναι πλοῦτος. Ὅποιος δέν σέβεται τήν διαφορετικότητα στήν κοινωνία ἔχει φασιστική νοοτροπία. Ἀρκεῖ βέβαια ἡ διαφορετικότητα νά μή βλάπτει τούς ἄλλους. Αὐτός ὁ σεβασμός τῆς διαφορετικότητας φαίνεται, ὅταν ἀγαπᾶς τό φίλο σου, τό σύντροφό σου μέ τά ἐλαττώματά του (καί ποιός δέν ἔχει ἐλαττώματα!). Ὅπως θέλουμε νά μᾶς ἀγαποῦν οἱ ἄλλοι μέ τίς ἀδυναμίες καί τά λάθη μας, ἔτσι κι ἐμεῖς νά ἀγαποῦμε τούς ἄλλους μέ τίς ἀδυναμίες καί τά λάθη τους. Λόγω ἀλληλοκατανόησης καί ἀγάπης δείχνουμε ὑπομονή στίς σχέσεις μας. Ὅταν ἀγαπᾶς πραγματικά κάποιον, δέν τόν καταπιέζεις. Χαίρεσαι μέ τίς χαρές, τίς ἐπιθυμίες καί τούς στόχους του. Ἀγάπη χωρίς ἐλευθερία εἶναι καταναγκασμός. Ἀπό ἐδῶ προέρχεται καί ἡ ζήλια στίς φιλίες καί στίς σχέσεις τῶν συζύγων. Ὁ καθένας ἔχει τό δικό του τρόπο ζωῆς. Γι' αὐτό καλό εἶναι νά σεβόμαστε τόν ἄλλο καί νά μήν προσπαθοῦμε νά τόν βάλουμε στό δικό μας «καλούπι».

Χριστιανική ἀγάπη εἶναι νά μήν πληγώνεις ποτέ τόν ἄλλο. Ἐκφράσεις μίσους, ὅπως τό βρίσιμο, ὁ χλευασμός, ἡ εἰρωνεία, ἡ ὑποτίμηση, ἡ περιθωριοποίηση πληγώνουν βαθύτατα τόν ἄλλον, πιθανόν καί σέ μόνιμη βάση. Ἡ εἰρωνεία π.χ. ἑνός μαθητῆ ἀπό συμμαθητές του, πού γίνεται, γιατί ἀπάντησε λανθασμένα στήν ἐρώτηση ἑνός καθηγητῆ, ἐνδέχεται νά τόν ἀποτρέπει στό μέλλον νά ἀπαντάει στήν τάξη μέ θάρρος στίς ἐρωτήσεις ὅλων τῶν καθηγητῶν. Τά πολύ εὐαίσθητα παιδιά μαζεύονται στόν ἑαυτό τους καί δέν προοδεύουν. Ἕνα δεύτερο παράδειγμα: στίς παρέες ὅταν ἕνας χλευάζεται (γελοῦν εἰς βάρος του), λυπᾶται βαθιά. Αὐτός ἤ θά ἐκδηλώσει μίσος γιά τόν δημιουργό της χλεύης ἤ θά ὁδηγηθεῖ στήν ἐσωστρέφεια καί στήν ἀπομόνωση. Ἡ ἀπόσταση μεταξύ ἀστείου πειράγματος καί εἰρωνείας κάποιες φορές εἶναι πολύ μικρή.

Χριστιανική ἀγάπη εἶναι νά διορθώνεις τό συνάνθρωπό σου μέ καλοσύνη. Ἡ διόρθωση τοῦ ἄλλου νά γίνεται μέ προσευχή, εὐγένεια καί καλοσύνη, γιατί ὑπάρχει ὁ κίνδυνος νά χαθεῖ μία ψυχή. Ἄν χρειασθεῖ νά τόν ἐλέγξεις δέν θά τό κάνεις δημόσια ἀλλά κατ' ἰδίαν. Ὁ ἔλεγχος γιά νά ἔχει ἀποτελέσματα, χρειάζεται νά ἀκολουθεῖ κάποιες γενικές ἀρχές. Δέν ἐλέγχουμε ἀμέσως μετά τό σφάλμα, γιατί τότε ὁ ἐλεγχόμενος ἀντιδρᾶ καί δέν ἀποδέχεται τό λάθος του. Δέν ἐλέγχουμε μέ ἐμπάθεια καί ταραχή, γιατί καί τότε δέν γίνεται ὁ ἔλεγχος ἀποδεκτός. Ἡ καρδιά τοῦ ἐλεγχόμενου αἰσθάνεται, ἄν ὁ ἔλεγχος γίνεται μέ ἀγάπη καί τότε τόν ἀποδέχεται. Ἐδῶ ἄς θυμηθοῦμε πώς ὁ Θεός ἔλεγξε τόν Ἀδάμ μετά τήν πτώση. Δέν τόν μάλωσε ἀλλά τοῦ ἔδωσε εὐκαιρία μετάνοιας ρωτώντας τον «Ἀδάμ ποῦ εἶσαι;» (Γέν 2,9). Δέν ἐλέγχουμε γιά μικρά πράγματα ἀλλά γιά μεγάλα. Ὅταν ἔχουμε τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μέσα μας ἀποφεύγουμε νά παρατηροῦμε μέ τό παραμικρό τούς ἄλλους καί τούς σεβόμαστε καί μέ τά λάθη τους. Συνήθως, ὅποιος σφάλλει, δέν ἔχει ἀπόλυτη εὐθύνη γιά τό σφάλμα του. Ὑπάρχουν κληρονομικοί καί περιβαλλοντικοί παράγοντες πού τόν ἐπηρεάζουν. Δέν συνεχίζουμε νά ἐλέγχουμε, ὅταν ὁ ἐλεγχόμενος δέν παραδέχεται τό λάθος του. Συνήθως τότε ἐκδηλώνονται νεῦρα καί μαλώματα λόγω προσβολῆς. Ποτέ δέν λέμε σέ κάποιον τό ἐλάττωμά του ἄμεσα καί ὑποτιμητικά, γιατί πληγώνεται καί δέν τό ξεχνάει ποτέ. Σέ κάποιον, πού εἶναι μαλθακός καί πλαδαρός, δέν θά τοῦ ποῦμε πώς εἶναι λουκουμάς, ἀλλά πώς, γιά νά πετύχει στή ζωή του, χρειάζεται νά γίνει πιό δυναμικός. Σέ κάποιον πού εἶναι ἄτακτος καί ἀνοργάνωτος, δέν θά τόν χαρακτηρίσουμε ὡς ἀτσούμπαλο, ἀλλά θά τοῦ ζητήσουμε νά γίνει τακτικός, γιά νά ζήσει καλύτερα.

Χριστιανική ἀγάπη εἶναι νά μή ζηλεύεις τόν ἀνώτερο καί νά μήν ὑποτιμᾶς τόν κατώτερο. Κι ἄν εἶναι καλύτερος ἀπό σένα ὁ ἄλλος στή βαθμολογία ἤ στίς ἀθλητικές καί μουσικές ἐπιδόσεις, τότε ἀξίζει νά μήν τόν ζηλεύεις ἀλλά νά τόν ἀγαπᾶς καί νά προσεύχεσαι γι' αὐτόν νά ἀξιοποιήσει σωστά τό θεῖο δῶρο καί νά πετύχει στόν ἀγώνα γιά τήν αἰώνια σωτηρία κοντά στόν Θεό. Ἐάν χλευάζουμε τούς χαζούληδες ἤ τούς ταλαιπωροῦμε παντοιοτρόπως, θά ἀκούσουμε στήν κρίση τά λόγια του Κριτοῦ: 'πηγαίνετε στήν Κόλαση, γιατί ὅ,τι κάνατε σ' αὐτούς τούς ἀδελφούς μου τούς ἐλάχιστους σ' Ἐμένα τό κάνατε'. Ἐάν κάποιον τόν ὑποτιμήσεις

ὑπάρχει τό ἐνδεχόμενο νά σέ μισήσει ἤ νά ἀναζητήσει ἀλλοῦ καταξίωση καί ἀναγνώριση μπλέκοντας μέ διεφθαρμένους ἀνθρώπους. Τότε ἔχεις εὐθύνη γιά τήν ἀπώλεια αὐτῆς τῆς ψυχῆς.

Χριστιανική ἀγάπη εἶναι νά δείχνουμε ἐγκάρδιο καί εὐγενικό ἐνδιαφέρον. Ὅταν ἀγαποῦμε, ἐνδιαφερόμαστε γιά τή ζωή τοῦ ἄλλου (ὑγεία, δουλειά, οἰκογένεια), μέ σκοπό νά τόν βοηθήσουμε, ἄν χρειαστεῖ, κι ὄχι νά τόν κουτσομπολεύσουμε (κατάκριση). Ἄν κάποιος γνωστός σου εἶναι ἀσθενής καί δέν τόν παρηγορήσεις καί πάθει ψυχολογικά, ἔχεις μεγάλη εὐθύνη, ἄν μάλιστα αὐτοκτονήσει, ἔχεις τεράστια εὐθύνη.

5. Γιατί πρέπει νά ἀγαπᾶμε τούς ἐχθρούς μας;

Ὁ Χριστός δίδαξε ὅτι μέ τήν ἀγάπη πρός τούς ἐχθρούς μοιάζουμε τοῦ Θεοῦ. Εἶπε: «νά ἀγαπᾶτε τούς ἐχθρούς σας, νά εὐλογεῖτε ἐκείνους πού σᾶς καταριοῦνται, νά εὐεργετεῖτε ἐκείνους πού σᾶς μισοῦν καί νά προσεύχεστε γιά κείνους πού σας κακομεταχειρίζονται καί σᾶς καταδιώκουν, γιά νά γίνετε παιδιά τοῦ οὐράνιου Πατέρα σας, πού ἀνατέλλει τόν ἥλιο γιά πονηρούς καί ἀγαθούς, πού βρέχει γιά δικαίους καί ἀδίκους. … Νά εἶσθε, λοιπόν, τέλειοι, ὅπως καί ὁ πατέρας σας ὁ ἐπουράνιος εἶναι τέλειος» (Ματθ. 5,44-48). Ὁ Χριστός κατά τόν Εὐαγγελιστή Λουκᾶ στήν ἀντίστοιχη ἀναφορά τῆς ἐπί τοῦ Ὄρους Ὁμιλίας τελειώνει τίς προτροπές γιά ἀγάπη στούς ἐχθρούς λέγοντας: «Νά γίνετε λοιπόν σπλαχνικοί (οἰκτίρμονες) καθώς καί ὁ Πατέρας σας εἶναι σπλαχνικός» (Λουκᾶ 6,36).

Ἀγαποῦμε τούς ἐχθρούς μας, γιατί εἶναι ἀδέλφια μας, παιδιά τοῦ Θεοῦ καί γι' αὐτούς σταυρώθηκε ὁ Χριστός. Ἐχθρός μας εἶναι ὁ διάβολος κι ὄχι ὁ ἀδελφός μας. Ξεπερνᾶμε τή διάθεση τῆς ἀνταπόδοσης τοῦ κακοῦ, ὅταν σκεφτόμαστε ὅτι αἰτία τῆς ἀντιπαράθεσης εἶναι ὁ πονηρός. Ὅποιος μᾶς βλάπτει, ἔπεσε στά χέρια τοῦ διαβόλου καί δέν πρέπει νά τόν μισοῦμε, ἀλλά νά τόν συμπονοῦμε καί νά προσευχόμαστε γι' αὐτόν. Θά δεχόσουν νά βάλει ὁ Θεός ἐσένα μόνο στόν Παράδεισο καί τόν ἐχθρό σου στήν Κόλαση; Ἡ ζωή τοῦ καθενός ἔχει μοναδική ἀξία, εἶναι ἕνα κομμάτι τοῦ puzzle τοῦ γενικοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ. Ἐάν λείψει ἕνα κομμάτι στό puzzle, τότε τό ὅλο σχέδιο εἶναι ἐλλιπές καί χάνει τήν ὁμορφιά του.

Ὁ Χριστός προειδοποίησε πώς γιά νά μᾶς συγχωρήσει ὁ Θεός τά παραπτώματα προαπαιτεῖται νά συγχωρέσουμε κι ἐμεῖς τούς ἐχθρούς μας. Στήν Κυριακή προσευχή λέει: «καί ἄφες ἡμῖν τά ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καί ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν» (Ματθ. 6,12). Ἀμέσως μετά τήν Κυριακή προσευχή λέει ὁ Χριστός πώς ἄν συγχωρήσετε τά παραπτώματα τῶν ἄλλων, θά σᾶς συγχωρήσει ὁ Θεός τά δικά σας· ἐάν δέν συγχωρήσετε τά παραπτώματα τῶν ἄλλων, δέν θά σᾶς συγχωρήσει ὁ Θεός τά δικά σας (Ματθ. 6,14-15). Ὁ Πέτρος ἀργότερα ρώτησε τόν Χριστό: «Κύριε, πόσες φορές θά μοῦ φταίξει ὁ ἀδελφός μου καί θά τόν συγχωρήσω; Ἕως ἑπτά;». Καί ὁ Χριστός τοῦ ἀπάντησε: «Ὄχι μόνον ἑπτά, ἀλλά ἑβδομήντα φορές τό ἑπτά», δηλ. ἀναρίθμητες (Ματθ. 18,21-22). Στή συνέχεια ὁ Χριστός εἶπε τήν παραβολή τῶν μυρίων ταλάντων (23-35), ὅπου ἕνας ὀφειλέτης μυρίων (10.000) ταλάντων στό βασιλιά, ἐνῶ τοῦ χαρίσθηκε τό χρέος του, αὐτός φυλάκισε ἕναν δικό του χρεώστη ἐλάχιστου ποσοῦ. Αὐτός γιά τή σκληρότητά του τιμωρήθηκε ἀπό τόν βασιλιά παραδειγματικά. Τελειώνει τήν παραβολή ὁ Χριστός λέγοντας ὅτι τά ἴδια θά πάθει ἀπό τόν Θεό κι ὅποιος δέν συγχωρεῖ ἀπό τήν καρδιά του τά παραπτώματα τοῦ ἀδελφοῦ του.

Τήν ἀγάπη στούς ἐχθρούς ὁ Χριστός δέν τή δίδαξε μόνο, ἀλλά τήν ἐφάρμοσε. Στόν Σταυρό, ἐνῶ τόν σταύρωναν, Αὐτός προσευχόταν στόν Πατέρα Του νά συγχωρήσει τούς σταυρωτές Του, γιατί δέν ἤξεραν τί ἔκαναν (Λουκᾶ 23,34). Κι ἐμεῖς εἶναι ἀνάγκη νά τόν μιμηθοῦμε. Καί ἐάν δέν μπορέσουμε ἀμέσως νά ἀγαπήσουμε αὐτόν, πού μας ἔβλαψε, τουλάχιστον νά μή τοῦ κάνουμε κακό. Ἄν δέν μπορῶ π. χ. νά ὑπομείνω τήν προσβολή μέ ἀπάθεια ὡς ἐξόφληση κάποιων ἄγνωστων ἤ ξεχασμένων ἁμαρτιῶν μου, τουλάχιστον νά μήν τήν ἀνταποδώσω. Πιθανόν μέ ἤρεμη συζήτηση νά τόν κερδίσω.

Συγχωρώντας τούς ἐχθρούς μας μ' ὅλη μας τήν καρδιά ἀποκτᾶ ἡ ψυχή μας τή σωστή προϋπόθεση τῆς προσευχῆς, τήν ἀγάπη. Χωρίς ἀγάπη δέν βοηθάει ὁ Θεός στήν καλλιέργεια τῆς προσευχῆς. Νά μή φωλιάζει στήν καρδιά μας ὄχι μόνο μίσος, ἀλλά οὔτε καί ἴχνος ἀντιπάθειας, γιατί τότε χαλάει τό ἐσωτερικό κλίμα τῆς ψυχῆς μας καί δέν ἔχουμε ἀνοιχτό δίαυλο ἐπικοινωνίας μέ τόν Θεό. Καλό εἶναι, ὅταν αἰσθανόμαστε ἤ πληροφορούμαστε ὅτι κάποιος μᾶς ἀντιπαθεῖ ἤ μᾶς μισεῖ, νά προσευχηθοῦμε πρῶτα γι' αὐτόν καί μετά νά ἀρχίσουμε τήν προσευχή μας. Προσευχόμενοι γιά τόν ἐχθρό μας ἐξαλείφουμε κάθε ἴχνος μίσους ἀπό τήν ψυχή μας.

Ἐάν στό κακό ἀπαντᾶς μέ καλό (Ρωμ. 12,21) καί μάλιστα μέ προσευχή, τότε ὁ Θεός γιά τή θυσία

καί τήν ἀγάπη σου κι ἐσένα θά προστατεύσει καί τόν ἄλλον θά φωτίσει νά καταλάβει τό λάθος του. Ἀγαποῦμε τούς ἐχθρούς μας, γιά νά βοηθήσουμε καί αὐτούς καί τούς ἑαυτούς μας. Ἀγαποῦμε τούς ἐχθρούς ὡς ἀνθρώπους, ἀλλά μισοῦμε τίς πράξεις του. Μέ τήν ἀγάπη μας ὑπάρχει ἡ μεγάλη πιθανότητα νά τούς κερδίσουμε, δηλαδή νά διώξουν τό μίσος τους, νά σταματήσουν νά μᾶς βλάπτουν καί νά ἀγαπήσουν τόν Θεό. Ἡ εὐεργεσία τοῦ ἐχθροῦ μέ καλοσύνη καί μέ τήν προσευχή διώχνει τό μίσος κι ἀπό μέσα μας καί ὁ Θεός παρακινούμενος ἀπό τήν ἀγάπη μας βοηθᾶ καί τόν ἐχθρό νά μετανοήσει. Ἡ μή ἀνταπόδοση τοῦ κακοῦ καί ἡ ἀνταπόδοσή του μέ καλό δείχνει ἁγιότητα. Συνήθως, ἐνῶ ξεχνᾶμε τό καλό πού μας ἔκαναν οἱ ἄλλοι καί δέν τούς εὐχαριστοῦμε οὔτε τούς τό ἀνταποδίδουμε, θυμόμαστε ὅλα τά κακά, πού μας ἔκαναν, καί ἀναζητοῦμε εὐκαιρίες ἀνταπόδοσης. Ἡ λησμοσύνη τῶν καλῶν καί ἡ διάθεση ἀνταπόδοσης τῶν κακῶν εἶναι παιδιά τοῦ ἐγωιστικοῦ κακοῦ ἑαυτοῦ μας. Ὅταν ἀνταποδίδουμε τό κακό, οἱ ἐχθροί μας συνεχίζουν τίς κακίες τους καί χειροτερεύει ἡ διένεξη. Ἔχουμε εὐθύνη καί γιά τίς ἁμαρτίες τους, πού ἐμεῖς τίς προκαλέσαμε. Ὅταν μαλώνουμε, νά ἐπιδιώκουμε τό εἰρηνικό ξεπέρασμα τῆς διαφορᾶς, γιατί τό μίσος ἀρρωσταίνει τή ψυχή. Ὅταν τό μίσος παραμένει μέσα μας, ἐκτονώνεται μέ νεῦρα καί ἐπιθετικότητα. Συγχωροῦμε τόν ἐχθρό μας, ὄχι γιατί αὐτό πού ἔκανε εἶναι μικρό, ἀλλά γιατί τό μίσος μᾶς βλάπτει. Νά ζητᾶμε συγγνώμη, κι ἄς ἔφταιξε ὁ ἄλλος περισσότερο. Ἡ συγγνώμη κάνει καλό στήν ψυχή μας καί διορθώνει τό λογισμό τοῦ ἄλλου καί διώχνει τό μίσος του. Ἡ συγχωρητικότητα εἶναι σάν μία δυνατή βροχή πού σβήνει μεγάλη φωτιά. Τό μίσος καί ὁ πόνος τῆς πληγωμένης ψυχῆς μέ τή συνεξήγηση καί τήν συγχώρεση σβήνουν. Ἡ ἀγάπη εἶναι βάλσαμο ψυχῆς, καταπραϋντικό φάρμακο, πού μαλακώνει τόν πόνο καί τή θλίψη. Ὅταν δυό μαλωμένοι φίλοι ἤ δυό μαλωμένα ἀδέλφια ἀλληλοσυγχωρηθοῦν, ἔρχεται στήν ψυχή τους ἡ ἠρεμία, ἡ γαλήνη καί ἡ χαρά. Μέ τήν συγχώρηση ἀρχίζει μία νέα πορεία πρός τό μέλλον.

Ἡ συνδιαλλαγή μέ τόν ἀντίπαλο δέν πρέπει νά καθυστερήσει. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψε: «ὁ ἥλιος μή ἐπιδυέτω ἐπί τῷ παροργισμῷ ἡμῶν» Δήλ. «ὁ ἥλιος νά μή δύσει εὑρισκόμενοι ἐσεῖς σέ ὀργή καί ρήξη» (Ἐφεσ. 4,26). Δέν γνωρίζουμε ἄν θά ξημερώσουμε. Ἄν μᾶς καλέσει ὁ Κύριος κοντά Του στόν ὕπνο διατηρώντας ἔχθρα μέσα μας, κινδυνεύουμε νά χάσουμε τόν Παράδεισο. Δέν γνωρίζουμε καί τίς συνέπειες, πού θά ἔχει ἡ ἀντιπαράθεση στή ζωή τοῦ ἄλλου. Ὅταν τό κακό χρονίζει, προξενεῖ ἀνεξέλεγκτες βλάβες. Μπορεῖ ὁ ἄλλος τό βράδυ ἀπό τή στενοχώρια νά μελαγχολήσει ἤ νά ἐκτονωθεῖ κακοποιώντας μέλη τῆς οἰκογένειάς του.

Στή δύσκολη στιγμή τοῦ πειρασμοῦ δεῖξε ἀνωτερότητα, μήν ἀφήνεις τόν ἑαυτό σου νά ξεπέσει στήν ἀνταπόδοση τοῦ κακοῦ. Ἄνθρωπος εἶναι κι αὐτός, βρέθηκε σέ ἀδύνατη στιγμή καί ἔσφαλε, μή μένεις στήν ἀδυναμία του, στόν πειρασμό του, δεῖξε ἐπιείκεια. Ὅταν ὁ ἄλλος σέ ἐνοχλεῖ καί βλέπεις πῶς ἔρχεται πειρασμός, κάνε θερμή προσευχή καί σκέψου πώς ἄν ἐκτραπεῖς σέ μίση καί βρισιές, ἀργότερα θά στενοχωριέσαι. Πολλά ἐγωιστικά παιδιά, δυστυχῶς, στά πειράγματα ἄλλων παιδιῶν ἐνεργοῦν αὐθόρμητα καί ἀπαντοῦν μέ σκληρότητα (βρίζουν καί χτυποῦν). Ὑπάρχουν καί ἄλλα πού ζητοῦν ἤρεμα ἐξήγηση καί δέν μπλέκονται σέ διενέξεις. Τό νά ἐπιβάλλεσαι στόν ἄλλο μέ τή βία (βρίσιμο, ὀργή, ξύλο) εἶναι ἐπικίνδυνο, γιατί αὐτό προξενεῖ μίσος, πού συνήθως μένει σ' ὅλη τήν ὑπόλοιπη ζωή.

Ὁ χριστιανός ἀγαπώντας τούς ἐχθρούς του πρέπει νά ἀποφεύγει τή χρήση τῆς κατάρας. Ἡ κατάρα δείχνει ἔλλειψη Θεοῦ μέσα μας. Ἡ χρήση τῆς κατάρας πρός τούς θεωρούμενους ἐχθρούς μας εἶναι ἔκφραση μεγάλου μίσους καί δέν μᾶς ἀφήνει νά προοδεύσουμε πνευματικά. Οἱ κατάρες 'νά τό βρεῖς ἀπό τόν Θεό', 'σ' ἀφήνω στά χέρια τοῦ Θεού' ἤ 'νά τό βρεῖς ἀπό τά παιδιά σου', προξενεῖ μίσος στόν ἀποδέκτη τῆς κατάρας. Αὐτός ὅλες τίς ἀποτυχίες καί ἀναποδιές τῆς ζωῆς του τίς ἀποδίδει στήν κατάρα καί γι'αὐτό μισεῖ καί ἀνταποδίδει τίς κατάρες: "ἀφοῦ μέ καταράστηκες, νά πάθεις κι ἐσύ τά ἴδια καί χειρότερα· ἀφοῦ ἐγώ πάσχω, μακάρι νά πάσχεις κι ἐσῦ". Μερικοί μέ βαθύ μίσος καί σκληρότητα καρδιᾶς καταριοῦνται νά πεθάνει ὁ ἄλλος. Τότε πᾶνε κόντρα στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος δίνει πολλές εὐκαιρίες στόν ἁμαρτωλό νά μετανοήσει καί νά σωθεῖ. Εἶναι γνωστό ὅτι πολλές 'δίκαιες' κατάρες πραγματοποιοῦνται καί ἀποκτοῦν παιδαγωγικό ρόλο. Λέει π.χ. ὁ γέρος γονιός στό παιδί του: 'ὅπως μου κάνεις νά σοῦ κάνουν καί τά παιδιά σου'. Ὅταν στό μέλλον ἐκπληρωθεῖ ἡ κατάρα, τότε συνέρχεται τό ἄσπλαχνο παιδί καί μετανιώνει.

Μέσα στά πλαίσια τῆς προσευχῆς γιά τούς ἐχθρούς, πού ζήτησε ὁ Χριστός, καλό εἶναι νά δίνουμε τό ὄνομα τῶν ἐχθρῶν μας (συκοφαντῶν, κατηγόρων, κλπ.) νά μνημονεύονται στή θεία Λειτουργία. ■

Α Ν Θ Ρ Ω Π Ι Σ Μ Ο Σ

τοῦ Πρωτ. Εὐαγγέλου Παχυγιαννάκη

Καλό κάνει σέ ὅλους, ὅσοι ἐμπλέκονται στό ὕψιστο ἔργο τῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν μας, νά ἀναδιφοῦν σέ κείμενα παλαιοτέρων παιδαγωγῶν οἱ ὁποῖοι, ἔστω καί παρεξηγημένοι στήν ἐποχή τους, ἔχουν πολλά νά προσφέρουν στή δική μας ἀλλοπρόσαλλη ἐποχή. Γιατί ἐκεῖνοι, ὅσο καί ἄν συκοφαντήθηκαν καί διώχτηκαν, εἶχαν τά δυό βασικά στοιχεῖα τῆς παιδείας: τήν ψυχή καί τόν λόγο. «Τήν ψυχή, πού εἶναι», σύμφωνα μέ τόν Ι. Θεοδωρακόπουλο, «ἡ ζωντανή ἐκείνη ἐνέργεια, πού κυοφορεῖ τόν λόγο καί κρύβει τόν πόνο τῆς ζωῆς. Καί λόγος εἶναι καθετί, πού ἔχει ἀντικειμενική μορφή, ὁρατή ἤ ἰδεατή, εἶναι μοίρα ἀπό ζωή καί πνεῦμα, ἀπό ὡραιότητα καί ἀγάπη, ἕνα κομμάτι ἀπό τό πᾶν καί τή δημιουργία. Ἕνα μίλημα τῆς ψυχῆς, μία διατύπωση τοῦ πόνου της...» Σήμερα ὅλα ἔχουν γίνει ἄψυχα κατασκευάσματα τῆς ψυχρῆς μηχανῆς καί πολλά λόγια, δίχως τήν ζωογόνα δημιουργική πνοή τοῦ Λόγου.

Ἄς πάρουμε μία γεύση, ψυχῆς καί λόγου, ἀπό ἕνα μικρό κείμενο, γιά «τό ἀνθρωπιστικό ἰδανικό», τοῦ παρεξηγημένου παιδαγωγοῦ Ἀλέξανδρου Δελμούζου, πού ἔζησε τό α΄ μισό του περασμένου αἰώνα. «Ὅπως τό κάθε ἄτομο χρειάζεται ἕνα σκοπό στή ζωή του γιά νά πάρει νόημα ἡ ζωή αὐτή, γιά νά συντονίζει ὅλες τίς προσπάθειες πρός μία ἐνιαία κατεύθυνση καί νά τό βοηθᾶ ἐντείνοντας τίς δυνάμεις του νά γίνεται ὁλοένα καλύτερο, τό ἴδιο καί ἕνας ὁλόκληρος λαός. Ἀλλιῶς, ἄτομο καί λαός ἀφήνονται στήν τύχη καί ζοῦν ζωή τῆς στιγμῆς, χωρίς προοπτική καί ἐλπίδα γιά πρόοδο πραγματική. Ὅπως ὅμως στό ἄτομο ὁ σκοπός τῆς ζωῆς του εἶναι δυναμογόνος, ὅταν πηγάζει ἀπό μέσα του, ἀπό τίς δικές του ἀνάγκες καί δυνατότητες, ἔτσι καί γιά τό λαό. Κι αὐτόν μπορεῖ νά τόν συγκινήσει καί νά τόν ἐμπνεύσει μονάχα ἕνα ἰδανικό πού ριζώνει στό δικό του χῶμα καί στή δική του φυσική ζωή. Ἰδανικό δηλαδή πού πηγάζει ἀπό τήν ἱστορία του καί τή ζωντανή του παράδοση, πού ταιριάζει μέ τήν ψυχολογία του, μέ τόν τόπο του καί τίς ἀνάγκες πού δημιουργεῖ.

Τέτοιο ἰδανικό, βγαλμένο μέσα ἀπό τό ἑλληνικό χῶμα καί τήν ἱστορία τοῦ λαοῦ του, εἶναι ὁ ἀνθρωπισμός. Ἀνθρωπισμός θά εἰπεῖ νά πλάθουμε ἀνθρώπους μέ γερό καί ὡραῖο σῶμα, μέ καθαρό στοχαστικό νοῦ, μέ δυνατή θέληση καί ἀγάπη στούς συνανθρώπους των. Ἀνοιχτομάτες πού εἶναι σέ θέση νά κρίνουν οἱ ἴδιοι ὑπεύθυνα ὅσα προβλήματα τούς παρουσιάζει ἡ ἀτομική καί ὁμαδική ζωή τους, χωρίς νά παρασύρονται σάν ἄβουλη ἀγέλη ἀπό τόν πρῶτο δυνατό ἤ δημαγωγό τῆς ἡμέρας. Ἀνθρώπους ἱκανούς νά ἐξασφαλίζουν οἱ ἴδιοι μέ τήν προσωπική τους ἐργασία τούς ὑλικούς ὅρους τῆς ζωῆς των, ὅσοι χρειάζονται γιά νά κρατιέται ἡ ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια, νά καταφάσκουν ἐλεύθερα τίς δεσμεύσεις πού ἐπιβάλλει ἡ ὁμαλή συμβίωση μέ τούς συνανθρώπους των καί ἡ προκοπή τους. Ἱκανούς νά ὀργανώσουν τή ζωή τῆς λαϊκῆς ὁλότητας ὅπου ἀνήκουν ἔτσι, πού καί τά ἄτομα καί ἡ ὁλότητα νά προκόβουν καί νά καλυτερεύουν ὅλο καί περισσότερο τό ἐπίπεδο τῆς ὑλικῆς καί πνευματικῆς των ζωῆς ... . Νά βάζουν γι' αὐτήν κάθε δυνατή προσπάθεια, δίνοντας οἱ ἴδιοι τήν κατεύθυνση καί ὑπερνικώντας ἐσωτερικές καί ἐξωτερικές ἀντίθετες δυνάμεις καί νά εἶναι πρόθυμοι νά θυσιάσουν γι' αὐτή ὄχι μόνο τήν ἡσυχία καί τή βολή τους, παρά καί τή ζωή τούς τήν ἴδια. Ἀνθρώπους δηλαδή, πού ἔχουν ὑψωθεῖ ἀπό τό ζωικό στό ἀνθρώπινο ἐπίπεδο, πού ἔχουν δουλέψει μέσα τους ὅσο γίνεται τό ἀνθρώπινο βάθος καί πού πραγματικά ἐλεύθεροι στέκουν μοίρα στή μοίρα τους ... .

Ἀνθρωπισμός δέν θά εἰπεῖ ἰσοπέδωση τῶν ἀτόμων. Ὁ κάθε πολίτης ἔχει βέβαια δικαίωμα νά ζήσει καί ν' ἀναπτύξει ἐλεύθερα τόν ἑαυτόν του μέσα στά ὅρια πού ἐπιβάλλουν σέ ὅλους οἱ δεσμεύσεις γιά τήν ὁμαλῆ ὁμαδική συμβίωση ἑνός λαοῦ καί τήν προκοπή του. Νά τόν ἀναπτύξει μάλιστα σύμφωνα μέ τό φυσικό του, γιατί μόνον ἔτσι μπορεῖ καί τόν ψυχικό του κόσμο νά δουλέψει βαθύτερα καί στήν πιό μεγάλη ἀπόδοση νά φτάσει. Ἀπό τήν ἄποψη δηλαδή τοῦ δικαιώματος γιά τή συντήρηση καί τήν ἐλεύθερη ἀνάπτυξη τῆς ὑλικῆς καί πνευματικῆς των ζωῆς ὅλοι εἶναι ἴσοι. Ἡ ἰσότητα ὅμως αὐτή δέν ἐξαφανίζει τίς φυσικές διαφορές ἀνάμεσα στά ἄτομα, διαφορές καί ὡς πρός τήν ψυχοσύνθεση καί ὡς πρός τίς ἱκανότητες καί τή δυναμικότητα τοῦ καθενός.

Ἀναγκαία συνέπεια τῶν διαφορῶν αὐτῶν σέ

Ἡ κοινωνικοποίηση τῆς Ἐκκλησίας «Εἴμαστε εἰς τό ‘ἐμεῖς’ κι ὄχι στό ‘ἐγώ’» Μακρυγιάννης

Κωνσταντίνου Χατζημανωλᾶ

Ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος ζοῦσε μέσα στά πλαίσια τῆς πρόνοιας τοῦ Θεοῦ καί στό μεγαλεῖο της ἑνότητας μέ τή φύση. Ἔνοιωθε τόν ἑαυτό του μέρος τοῦ συνόλου καί ἀπολάμβανε τά ἀγαθά τῆς ζωῆς μέ εἰρήνη καί ἀγάπη. Ὁ Θεός κατά τή Δημιουργία ἔδωσε στό κατ’ εἰκόνα καί ὁμοίωσή Του πλάσμα τόν νοῦ καί τήν ἐλεύθερη βούληση. Ἄρχισε νά ἀντιλαμβάνεται τή δύναμη τοῦ νοῦ του, καλλιέργησε τόν αὐτοθαυμασμό καί ἀνέπτυξε τό ‘ἐγώ’ του. Ἡ πτώση τῶν Πρωτοπλάστων ἔγινε, γιατί πίστεψαν ὅτι μποροῦν νά γίνουν ἴσοι μέ τόν Θεό.

Ὁ Πύργος τῆς Βαβέλ ἀποτελεῖ χαρακτηριστικό παράδειγμα τῆς ἀπώλειας τοῦ ‘ἐμεῖς’ καί τῆς ἀνάπτυξης τοῦ ‘ἐγώ’. Ὁ μακράν του Θεοῦ ἄνθρωπος ἔθεσε διαχωριστικές γραμμές καί ἀποστασιοποιήθηκε ἀπό τούς συνανθρώπους καί ἀπό τό σύνολο. Αὐτομάτως ἐμφανίστηκαν οἱ ἔριδες, οἱ ἀντιπαλότητες, οἱ ἀπειλές καί οἱ πόλεμοι. Ἔτσι διαχώρισε τόν ἑαυτόν του ἀπό τόν ὑπόλοιπο κόσμο καί ἐπικέντρωσε κάθε δραστηριότητα στόν ἑαυτό του. Ὁ διαχωρισμός αὐτός ὁδήγησε τόν καθένα νά κάνει ὁ,τιδήποτε θεμιτό ἤ ἀθέμιτο γιά νά ξεπεράσει τούς ἄλλους καί νά γίνει καλλίτερος. Καί ἐπειδή ἡ ἀντιπαλότητα αὐτή δέν ἔχει ὅρια, γίνεται ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας. Ἡ ἱκανοποίηση τοῦ ‘ἐγώ’ μέ αὐτόν τόν τρόπο βασίζεται σέ μία ψευδαίσθηση καί ὀφείλεται στήν ἐσφαλμένη ἀντίληψη περί τοῦ ‘ἐγώ’. Στήν οὐσία δέν ὑπάρχει ‘ἐγώ’. Ἡ μεγάλη διάνοια τοῦ περασμένου αἰώνα ὁ Albert Einstein ἔγραψε τόν μαθηματικό τύπο: ‘ἐγώ’=1/γνώση πού σημαίνει, ὅσο περισσότερα μαθαίνει κανείς τόσο μικρότερο εἶναι τό ‘ἐγώ’ του. Ὅταν μεγαλώνει ἡ γνώση καί γίνεται σοφία, τότε ἀντιλαμβάνεται κανείς τήν ταπεινότητά του μπροστά στό μεγαλεῖο της δημιουργίας. Ὁ Σωκράτης ἔλεγε ὅτι «ἕν οἶδα ὅτι οὐδέν οἶδα». Ἡ ἄγνοια καί ἡ ἡμιμάθεια συνήθως παράγει καί προάγει τό ‘ἐγώ’.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶπε κατά τήν ἀρχιερατική προσευχή: «Ἵνα πάντες ἕν ὦσι καθώς σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοί κἀγώ ἐν σοί, ἵνα καί αὐτοί ἐν ἡμῖν ἕν ὦσι» (Ἰωάν. 17,21) δηλ. «Γιά νά εἶναι ὅλοι ἕνα, καθώς κι ἐσύ, Πατέρα, εἶσαι ἑνωμένος μέ ἐμένα καί ἐγώ ἑνωμένος μέ ἐσένα, γιά νά εἶναι καί αὐτοί ἕνα, καθώς θά εἶναι ἑνωμένοι μέ ἐμᾶς». Σέ αὐτή τή φράση στηρίζεται ἡ βαθύτερη σημασία τῆς Ἐκκλησίας. Στήν Ἐκκλησία εἴμαστε ὅλοι ἕνα χωρίς διάκριση μέ ἀρχηγό τόν Ἰησοῦ Χριστό. Ὁ Χριστός εἶναι ἡ κεφαλή καί οἱ πιστοί τό σῶμα Χριστοῦ, γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Α΄ Κορ. 12,12-27). Μέ τήν Χάρη τῶν Μυστηρίων μποροῦμε οἱ ἄνθρωποι νά γίνουμε μέλη τοῦ Χριστοῦ - Ἐκκλησίας Του καί νά ἀγαπᾶμε κατά Θεόν τόν πλησίον μας.

Αὐτή τήν ἑνότητα καί τήν ἁρμονική συνύπαρξη ὅλων, πού ὁ Χριστός μᾶς προτρέπει νά ζήσουμε μέσα στήν Ἐκκλησία τήν ἀντιλαμβανόμαστε, ἐάν κοιτάξουμε μέ προσοχή τή φύση γύρω μας. Θά ἀνακαλύψουμε πολλές ἀλήθειες γιά τό πῶς λειτουργοῦν τά πράγματα ἁρμονικά. Ἄν δοῦμε ἕνα δέντρο, θά διαπιστώσουμε ὅτι ὅλα συνεργάζονται τέλεια γιά ἕνα σκοπό: τά φύλλα παρέχουν στό δέντρο ὀξυγόνο καί χλωροφύλλη, οἱ ρίζες ἀπορροφοῦν νερό καί τά ἀπαιτούμενα ἀνόργανα συστατικά ἀπό τό ἔδαφος. Μέ αὐτή τή συνεργασία τό δέντρο εἶναι σέ θέση νά μεγαλώνει καί νά παράγει καρπούς. Ἐάν μεταφέρουμε τό παράδειγμα τοῦ

(συνέχεια ἀπό τήν προηγούμενη σελίδα)

μία Πολιτεία καλά ὀργανωμένη εἶναι ὁ καθένας νά παίρνει μέσα σ’ αὐτήν τή θέση πού τοῦ ἔχει ὁρίσει τό φυσικό του καί ὄχι ἡ κοινωνική καί οἰκονομική θέση τοῦ σπιτιοῦ του καί στίς ἡγετικές θέσεις σέ ὅλους τους κλάδους τῆς δημόσιας ζωῆς ν’ ἀνεβαίνουν ἐκεῖνοι πού πραγματικά ἀξίζουν γι’ αὐτές. Συνέπεια δηλαδή εἶναι ἡ σωστή ἱεραρχία τῶν προσωπικῶν ἀξιῶν, ἱεραρχία πού ὄχι μόνο θ’ ἀναγνωρίζει ὁ κάθε πολίτης, παρά θά βοηθᾶ καί στό στήσιμό της». ■

δέντρου στήν ἀνθρώπινη ζωή, ἡ κοινωνία λειτουργεῖ ὅπως τό δέντρο: τά φύλλα εἶναι οἱ ἄνθρωποι, ὁ κορμός καί οἱ ρίζες εἶναι οἱ κοινωνικές ὑποδομές καί ὁ κοινωνικός ἱστός. Ὅπως ἕνα δέντρο δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει χωρίς τήν συνεισφορά τῶν φύλλων καί τῶν ριζῶν, ἔτσι καί μία κοινωνία δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει χωρίς τήν συνεισφορά τῶν ἀνθρώπων, πού τήν ἀπαρτίζουν, καί χωρίς τίς κοινωνικές ὑποδομές καί τόν ὑγιῆ κοινωνικό ἱστό. Ἡ ἁρμονική συνύπαρξη προϋποθέτει τή σαφῆ ἀναγνώριση τῶν ὑποχρεώσεων καί τῶν δικαιωμάτων.

Ἕνα ἄλλο παράδειγμα ἀπό τή φύση εἶναι καί ἡ κοινωνία τῶν μελισσῶν, ὅπου κυρίαρχο χαρακτηριστικό εἶναι ἡ ὑπακοή στούς κανόνες τῆς ὁμάδας. Ἀλλά καί ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμός εἶναι ἕνα ὑπόδειγμα ἁρμονικῆς συνεργασίας τῶν πολλῶν ὀργάνων καί συστημάτων, πού τόν ἀπαρτίζουν. Ἐάν π.χ. τό συκώτι ἔκανε τοῦ κεφαλιοῦ του, δέν θά μποροῦσε νά ὑπάρξει ζωή. Τά καρκινικά κύτταρα δημιουργοῦνται, γιατί ἐκτρέπονται ἀπό τήν ἁρμονική τους συνεργασία μέ τά ἄλλα κύτταρα.

Χαρακτηριστική της ἀξίας τῆς ἁρμονικῆς συνεργασίας εἶναι ἡ συνέντευξη πού ἔδωσε πρίν μερικά χρόνια ὁ προπονητής μιᾶς ἐπιτυχημένης ὁμάδας NBA τῆς Ἀμερικῆς. Στό ἐρώτημα πῶς καταφέρνει νά κάνει τήν ὁμάδα του πρωταθλήτρια, ἀπάντησε: οἱ παῖκτες μου ἔμαθαν νά παίζουν σάν ὁμάδα καί ὄχι σάν ἄτομα. Οἱ δέ παῖκτες ἀπαντοῦσαν ὅτι γιά τίς ἀνάγκες τοῦ παιγνιδιοῦ κάθε στιγμή διαισθάνονταν πρός τά ποῦ θά τρέξουν καί ποῦ θά σταθοῦν, ὥστε νά ἀλληλοκαλύπτονται καί νά συνεργάζονται ἄψογα.

Στήν κρίση πού διανύουμε σήμερα, ἡ ὁποία εἶναι κυρίως πνευματική κρίση, προβάλλεται ἡ ἀναγκαιότητα νά ζοῦμε στό ‘ἐμεῖς’. Τί σημαίνει αὐτό; Νά σκεπτόμαστε, νά δροῦμε καί νά προσευχόμαστε στό ἐμεῖς. Τήν κρίση νά τήν ἐκλάβουμε σάν μία πρόκληση γιά νά λειτουργήσουμε ὡς κατά Χριστόν Ἐκκλησία. Στή Λειτουργία κάθε Κυριακή δέν πᾶμε νά προσευχηθοῦμε μόνο γιά τούς ἑαυτούς μας καί τούς δικούς μας, ἀλλά κυρίως νά συμμετάσχουμε στήν ὁμαδική προσευχή. Νά προσευχόμαστε οἱ πολιτικοί μας νά βλέπουν καί νά ὑπηρετοῦν τό συμφέρον τοῦ συνόλου. Νά προσευχόμαστε νά βοηθήσει ὁ Χριστός ὅλους τους ἀνθρώπους νά δείχνουν ἀλληλοσεβασμό καί ἀλληλοκατανόηση καί νά ζοῦν στό ‘ἐμεῖς’ κι ὄχι στό ‘ἐγώ’. ■

Ἑρμηνεία τῶν Ἁγίων Γραφῶν καί αἵρεση

τοῦ Ἀρχιμ. Αὐγουστίνου Γ. Μύρου, Δρ. Θ.

Ἡ ἑρμηνεία τῶν Ἁγίων Γραφῶν εἶναι ἀπαραίτητη -θὰ μπορούσαμε μάλιστα νὰ ποῦμε καὶ ἀναπόφευκτη- γιὰ τὸν καθένα ποὺ ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μαζί τους. Αὐτὸ συμβαίνει ἐπειδὴ οἱ λέξεις, ὅπως καταγράφονται στὶς Ἅγιες Γραφές, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μία σειρὰ ἀπὸ σύμβολα, τὰ ὁποῖα παριστάνουν συγκεκριμένα πράγματα ἢ συγκεκριμένες πραγματικότητες. Πίσω ἀπὸ τὶς λέξεις π. χ. γῆ, συκῆ, ἄρτος, οἶνος, φῶς, ζωή, ἀλήθεια, βασιλεία, ἐκκλησία, εὑρίσκονται συγκεκριμένες πραγματικότητες καὶ πράγματα. Κανένας σοβαρὸς ἄνθρωπος, ὅταν διαβάζῃ ἕνα βιβλίο, δὲν ἐνδιαφέρεται ἁπλῶς γιὰ τὴν εἰκόνα τῶν λέξεων, ὅπως αὐτὲς φθάνουν στὸ μάτι του, ἀλλὰ γιὰ τὶς πραγματικότητες ποὺ ἐκεῖνες ἐκφράζουν. Αὐτὴ ἡ ἀλήθεια, ὅσον ἀφορᾶ στὴν Ἁγία Γραφή, ἐπισημάνθηκε ἀπὸ πολὺ παλαιὰ καὶ ἐκφράστηκε μὲ σαφήνεια ἀπὸ τὸν ἅγιο Ἰλάριο, ἐπίσκοπο Πικταβίου, ὁ ὁποῖος ἔγραψε ὅτι «ἡ Ἁγία Γραφὴ δὲν εὑρίσκεται στὴν ἀνάγνωση, ἀλλὰ στὴν κατανόηση».

Ἐπειδὴ ἡ ἀνθρώπινη γλῶσσα εἶναι ἀπὸ τὴ φύση της ἀτελὴς καὶ ἀδυνατεῖ μὲ κάθε της λέξη νὰ ἐκφράσῃ τέλεια καὶ ὁλοκληρωμένα μία συγκεκριμένη πραγματικότητα, ἡ ἀκριβὴς ἀντιστοιχία λέξεων καὶ πραγματικοτήτων χρειάζεται κάθε φορὰ νὰ προσδιορίζεται. Μὲ ἁπλᾶ λόγια, γιὰ ὁποιοδήποτε κείμενο εἶναι πάντα ἀπαραίτητη ἡ ἑρμηνεία αὐτοῦ ποὺ τὸ διαβάζει.

Ὁ ἄνθρωπος κατορθώνει νὰ προσδιορίσῃ ὀρθώτερα καὶ ἀκριβέστερα τὴ σχέση ἀνάμεσα στὶς λέξεις καὶ στὶς ἀντίστοιχες πραγματικότητες, ὅταν ἔχει τὴν ἐμπειρία τῶν πραγματικοτήτων. Ὅταν δηλαδὴ ὁ ἴδιος περπάτησε ἐπάνω στή γῆ καὶ τὴν εἶδε ὁλόκληρη ἀπὸ μακρυὰ, ὅταν ἀνέβηκε σὲ μιὰ συκιὰ, ὅταν ἔφαγε τὸ ψωμὶ καὶ δοκίμασε τὸ κρασὶ, ὅταν λούστηκε μέσα στὸ φῶς τοῦ ἡλίου, μπορεῖ μὲ μεγαλύτερη βεβαιότητα νὰ ἀντιλαμβάνεται τὶς πραγματικότητες ποὺ ἐκφράζουν ἀντίστοιχα οἱ παραπάνω λέξεις – σύμβολα. Ὅταν ὅμως οἱ πραγματικότητες εἶναι ἄγνωστες στὴν ἐμπειρία του, τότε καταφεύγει συνήθως σὲ ἄλλες γνωστές του ἐμπειρίες, ποὺ τὶς θεωρεῖ παρόμοιες,

ἀλλὰ ἐδῶ ὑπάρχει φανερὸς ὁ κίνδυνος νὰ παραποιήση τὴν ἀλήθεια.

Στὶς Ἅγιες Γραφές, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ἐγκόσμιες καὶ αἰσθητὲς πραγματικότητες, ἀναφέρονται καὶ ἄλλες, πνευματικές, ὅπως εἶναι ὁ Θεός, τὸ πνεῦμα, ἡ χάρις, ὁ ἁγιασμός, ἡ θέωση. Αὐτὲς ἀδυνατεῖ νὰ τὶς γνωρίση ὁ θνητὸς ἄνθρωπος μὲ μόνες τὶς αἰσθήσεις του. Γιὰ νὰ γίνη κάποιος σωστὸς ἑρμηνευτὴς αὐτῶν τῶν γλωσσικῶν συμβόλων καὶ νὰ τὰ συνδέση μὲ τὶς ἀντίστοιχες πραγματικότητες εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἔχη τὴν ἐμπειρία αὐτῶν ἢ νὰ ἀποδεχθῆ τὴν ἐμπειρία ἐκείνων ποὺ τὴν ἔχουν.

Τὴν ἐμπειρία τῶν θείων καὶ πνευματικῶν πραγματικοτήτων δὲν μπορεῖ νὰ τὶς ἔχη κανεὶς παρὰ μόνον μέσα στὴν μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ «χῶρος» στὸν ὁποῖο σίγουρα ἀποκαλύπτεται ὁ Θεός, ἀφοῦ ἡ ἀναπόσπαστη Κεφαλὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος εἶναι ὁ Χριστός. Ὅσοι βρίσκονται ἔξω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ὅπως οἱ ποικίλοι αἱρετικοί, εἶναι ἀποξενωμένοι καὶ τελείως ἄγευστοι τῶν πνευματικῶν πραγματικοτήτων, ποὺ ἀναφέρονται στὶς Ἅγιες Γραφές. Ἑπομένως ἀδυνατοῦν νὰ ἀντιστοιχήσουν τὰ γλωσσικὰ σύμβολα, τὶς ἁγιογραφικὲς λέξεις, μὲ τὶς πραγματικότητες αὐτές καὶ γι' αὐτὸ ἀποτυγχάνουν νὰ φθάσουν στὴν ὀρθὴ ἑρμηνεία τῶν θείων Γραφῶν.

«Τὴν ἐμπειρία τῶν θείων καὶ πνευματικῶν πραγματικοτήτων δὲν μπορεῖ νὰ τὶς ἔχη κανεὶς παρὰ μόνον μέσα στὴν μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ "χῶρος" στὸν ὁποῖο σίγουρα ἀποκαλύπτεται ὁ Θεός, ἀφοῦ ἡ ἀναπόσπαστη Κεφαλὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος εἶναι ὁ Χριστός».

Οἱ αἱρετικοὶ δὲν μποροῦν νὰ ἑρμηνεύσουν σωστὰ τὶς Ἅγιες Γραφές, ἀκριβῶς ἐπειδὴ εἶναι ἀποκομμένοι ἀπὸ τὴν μία ἀληθινὴ Ἐκκλησία καὶ δὲν διαθέτουν τὴν ἐμπειρία της. Ἀντὶ γιὰ τὴν ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας αὐτοὶ ἔχουν τὴν ἐμπειρία τοῦ κόσμου, μέσα στὸν ὁποῖο ζοῦν, ἢ τῆς αἱρετικῆς Ὁμάδος, στὴν ὁποία ἀνήκουν. Γιὰ νὰ ἀναφέρω ἕνα χαρακτηριστικὸ παράδειγμα, ὅταν οἱ αἱρετικοὶ συναντοῦν στὶς Ἅγιες Γραφὲς τὴ λέξη ἐκκλησία, δὲν τὴν ἐννοοῦν ὡς τὸ θεανθρώπινο Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ ὡς μία Ὀργάνωση, στὴν ὁποία συμμετέχουν ὅλοι ὅσοι ἔχουν τὴν ἴδια πίστη. Τὸ χάσμα ἀνάμεσα στὶς δύο ἐκδοχὲς εἶναι ἀσύληπτο, διότι στὴν πρώτη θεμέλιο τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστός, ἐνῶ στὴ δεύτερη οἱ φθαρτοὶ καὶ ἁμαρτωλοὶ ἄνθρωποι τῆς πτώσεως. Αὐτὴ ἡ ἑρμηνεία ἐκφράζει καθαρὰ τὴν ἐμπειρία τοῦ κόσμου, ὅπου ὅλες οἱ Ὀργανώσεις ἔχουν δομὴ ἀνθρωποκεντρική, ἐνῶ ἡ δομὴ τῆς μιᾶς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἔχει δομὴ θεανθρωποκεντρική.

Μὲ αὐτὲς τὶς κοσμικὲς προϋποθέσεις ἀδυνατοῦν ἐπίσης οἱ αἱρετικοὶ νὰ ἀντιληφθοῦν ὅτι «οἱ προϊστάμενοι» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Θεσσαλονίκης (Α΄ Θεσ. 5,12) ἦσαν ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι προΐσταντο στὴν τέλεση τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας, καὶ γι' αὐτὸ τοὺς θεωροῦν ὡς ἁπλοῦς διοικητικοὺς προϊσταμένους ἢ ἡγέτες μιᾶς πρώϊμης χριστιανικῆς κοινότητος, ὅπως ἦταν γι' αὐτούς ἡ Ἐκκλησία τῆς Θεσσαλονίκης. Ξεχνοῦν ὅμως πολὺ εὔκολα ὅτι Ἐκκλησία χωρὶς Θεία Εὐχαριστία δὲν ὑπάρχει, καθὼς ἐπίσης καὶ χωρὶς λειτουργοὺς - ἱερεῖς, ποὺ τὴν τελοῦν, ὅπως γίνεται ὁλοφάνερο ἀπὸ αὐτὰ τὰ βιβλικὰ κείμενα (Πραξ. 2,46 & Α΄ Κορ. 11,23-28). Ὅμως οἱ ἴδιοι ἀδυνατοῦν νὰ ἰδοῦν τὴν πραγματικότητα, ἐπειδὴ ἡ δική τους ἐμπειρία, ποὺ ἀπέκτησαν μέσα στὴν αἱρετικὴ Ὁμάδα, εἶναι ἡ ἐμπειρία ἑνὸς ποιμένα μὲ καθοδηγητικὸ ἁπλῶς ρόλο καὶ ὄχι μὲ τὴν εὐθύνη τῆς εἰδικῆς ἱερωσύνης, γιὰ τὴν τέλεση τῶν Μυστηρίων. ■

Πῶς συμμετέχει ἡ φύση στή Λατρεία τῆς Ἐκκλησίας (4)

τῆς Παρασκευῆς Μαντικοῦ, δασκάλας

Ἡ σημασία τοῦ κεριοῦ καί τοῦ καντηλιοῦ στή θεία λατρεία τῆς Ἐκκλησίας

«Ὅλα τά δέντρα ἀνάψαν τοῦ λαδιοῦ, κάθε κλωνί λυχνάρι, κάθε δεντρό καί πολυκάνδηλο .....»[1].

1. Τό καντήλι.

Ἡ λέξη καντήλι προέρχεται ἀπό τή λατινική candela=κερί. Στή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μας χρησιμοποιοῦνται διάφορα φωτιστικά ἀντικείμενα: καντήλια, λαμπάδες, κεριά, πολυέλαιοι.

Οἱ καντῆλες εἶναι γνωστές ἀπό τά προχριστιανικά χρόνια. Χρησιμοποιοῦνταν ὡς λυχνίες γιά νά φωτίζουν τό χῶρο μετά τή δύση τοῦ ἡλίου καί ὡς ἀκοίμητο φῶς πρός τιμήν διαφόρων θεοτήτων. Κατασκευάζονταν ἀπό πηλό, μάρμαρο καί μέταλλα καί εἶχαν ἁπλῆ ἤ πλούσια διακόσμηση.

Στή χριστιανική λατρεία χρησιμοποιοῦνται γιά νά φωτίζουν τό χῶρο τοῦ ναοῦ καί νά διευκολύνουν τή διεξαγωγή τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Τά καντήλια εἶναι ἀναμμένα μπροστά στίς ἅγιες εἰκόνες καί ἕνα ἀπ' αὐτά τό «ἀκοίμητο» καντήλι, διατηρεῖται πάντοτε ἀναμμένο μέσα στό Ἱερό Βῆμα μπροστά στόν Ἐσταυρωμένο. Σύμφωνα μέ τήν ὀρθόδοξη παράδοση ἕνα καντήλι τοποθετεῖται ἐπίσης στό εἰκονοστάσι κάθε σπιτιοῦ καί ἀνάβεται κάθε μέρα. Τό φῶς τοῦ καντηλιοῦ συμβολίζει τό φῶς τοῦ Χριστοῦ πού φωτίζει κάθε ἄνθρωπο πού ἔρχεται στόν κόσμο καί τόν ὁδηγεῖ στό φωτεινό χῶρο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Τό λάδι μέ τό ὁποῖο ἀνάβουμε τά καντήλια συμβολίζει τήν εἰρήνη καί τό ἄπειρο ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Τό καντήλι συμβολίζει τήν Ἐκκλησία, τό φῶς του συμβολίζει τή φωτεινή παρουσία τῶν ἁγίων καί τοῦ Κυρίου μας καί τό παράγγελμά Του νά εἶναι ἡ ζωή τῶν πιστῶν πορεία μέσα στό Φῶς μέ ἔργα φωτεινά. Τό ἄναμμα τοῦ καντηλιοῦ εἶναι ἱερή προσφορά πού ταξιδεύει μέσα στό χρόνο καί φτάνει ὡς τίς μέρες μας. «Καί ἐσύ θά προστάξεις τούς υἱούς Ἰσραήλ νά σοῦ φέρουν καθαρό λάδι ἀπό κοπανισμένες ἐλιές γιά τό φῶς, γιά νά καίει πάντοτε τό λυχνάρι» (Ἔξοδος 27,20). Τό λάδι πού χρησιμοποιεῖται στό ἄναμμα τῶν καντηλιῶν πρέπει νά εἶναι ἐλαιόλαδο. Ὁ Στρατής Μυριβήλης γεννημένος στήν πλημμυρισμένη μέ ἐλιόδεντρα Λέσβο γράφει: «Οἱ στριφτές ρίζες τῶν δέντρων βυζαίνουν ἀπό τήν καρδιά τῆς γῆς τό χρυσό λάδι, γιά τό καντήλι τῶν ἁγίων καί γιά τή σαλάτα τοῦ φτωχοῦ» ("Ἀπ' τήν Ἑλλάδα"). Σέ πολλούς ναούς ἡ φλόγα τῆς ἀκοίμητης καντήλας εἶναι ἀπό τό «Ἅγιο Φῶς» πού βγαίνει ἀπ' τόν Πανάγιο Τάφο τοῦ Κυρίου καί διατηρεῖται ἀναμμένο πάντοτε σέ ἔνδειξη τοῦ αἰωνίου φωτός καί τῆς διαρκοῦς παροχῆς τῆς θείας Χάριτος. Τά καντήλια πού κρέμονται μπροστά στίς εἰκόνες τῶν ἁγίων στούς ναούς φανερώνουν τήν τιμή καί τόν σεβασμό τῶν πιστῶν στά εἰκονιζόμενα ἱερά πρόσωπα. Οἱ πολυέλαιοι συμβολίζουν τή Ἐκκλησία τῶν οὐρανῶν πού συνεορτάζει καί συγχορεύει μέ τήν ἐπίγεια Ἐκκλησία, γι' αὐτό καί σείονται σέ κάποιες Ἱερές Μονές τήν ὥρα τῆς θείας Λειτουργίας.

2. Τό κερί ὡς παραπροϊόν τῆς μελισσοκομίας.

Τό κερί εἶναι μία λιπαρή οὐσία πού παράγουν σέ μικρά λέπια οἱ μέλισσες ἀπό τέσσερα ζεύγη κηρογόνων ἀδένων πού βρίσκονται στήν κοιλιά τους. Εἶναι ἕνα μεῖγμα ἀπό 300 περίπου οὐσίες πού εἶναι ἀπίθανο νά συνθέσει ὁ ἄνθρωπος. Γιά τήν παραγωγή ἑνός κιλοῦ κεριοῦ οἱ μέλισσες καταναλώνουν 8 κιλά μέλι. Οἱ κηροπλάστριες μέλισσες, γιά νά χτίσουν κηρῆθρες, γεμίζουν τό στομάχι τους μέ μέλι, κρεμιοῦνται ἀπό τό ψηλότερο σημεῖο τοῦ πλαισίου, ἄλλες πιάνονται μέ τά μπροστινά τους πόδια ἀπό τά πίσω πόδια τῆς προηγούμενης σειρᾶς τῶν μελισσῶν καί σχηματίζουν δεύτερη σειρά, ἄλλες μέ τόν ἴδιο τρόπο σχηματίζουν τρίτη σειρά κ. ο. κ., σέ τρόπο ὥστε νά σχηματίζουν ἕνα παραπέτασμα ἀπό πάνω ὡς κάτω. Σ' αὐτή τή θέση στέκονται τελείως ἀκίνητες ἐπί 24 ὧρες, χρόνος πού χρειάζεται

γιά νά μετατραπεῖ τό μέλι, πού ρούφηξαν σέ κερί μέσα στόν ὀργανισμό τους, καί ν΄ ἀρχίσει νά βγαίνει σάν λέπια μέσα ἀπό τήν κοιλιά τους. Τότε ἀφοῦ τό μαλάξουν μέ τίς σιαγόνες τους, χρησιμοποιοῦν τά χείλη τους σάν μυστρί καί τό τοποθετοῦν στή θέση πού θέλουν νά χτίσουν. Ἡ ποσότητα τοῦ κεριοῦ πού περιέχουν τά 20 πλαίσια μίας κυψέλης εἶναι περίπου 1,5 χιλιόγραμμο[2].

Ἡ παραλαβή τοῦ κεριοῦ γίνεται τήν ἐποχή τοῦ τρυγητοῦ. Ἡ πρώτη ὕλη θερμαίνεται στούς 6300 C, ὅποτε τό κερί λιώνει καί ἀνεβαίνει στήν ἐπιφάνεια, ἀπό ὅπου καί λαμβάνεται, ψύχεται, σκληραίνει καί ὑφίσταται περαιτέρω ἐπεξεργασία γιά νά χρησιμοποιηθεῖ πάλι στή μελισσοκομία, στήν παραγωγή κεριῶν, καλλυντικῶν (ἀλοιφές, φαρμακευτικά σκευάσματα), στή γεωργία, στήν τέχνη καί στή βιομηχανία (βερνίκια, μονωτικά ὑλικά).

3. Τό ἄναμμα τοῦ κεριοῦ ὡς κίνηση ὀρθόδοξης ὁμολογίας, προσφορᾶς, εὐχαριστίας, προσευχῆς καί μνημόνευσης.

Τό κερί χρησιμοποιεῖται ἀπό τά πανάρχαια χρόνια, ἀφοῦ ὑπῆρχε σέ ἀφθονία στίς κυψέλες τῶν μελισσῶν (μελισσοκέρι). Τό συναντᾶμε ὡς φωτιστικό μέσο στή Σκηνή τοῦ Μαρτυρίου, ὅπου φυλάγονταν οἱ Πλάκες τῆς Διαθήκης, ἡ Ράβδος τοῦ Ἀαρών καί τό Μάνα ἐξ οὐρανοῦ. Ἡ χρήση τῶν κεριῶν κατά τούς πρώτους χριστιανικούς χρόνους ἦταν ἀναγκαία γιά λόγους πρακτικούς. Ἔγινε ἀκόμη πιό ἀναγκαία κατά τήν περίοδο τῶν διωγμῶν, τότε πού οἱ χριστιανοί ἀναγκάζονταν νά καταφεύγουν σέ ἀνήλιαγες κατακόμβες γιά νά προσεύχονται. Ἀπό τόν 4ο αἰ. καί μετά, πού ἡ Ἐκκλησία βγῆκε ἀπό τίς κατακόμβες μέ τό διάταγμα τῆς Ἀνεξιθρησκίας τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ἡ χρήση τῶν κεριῶν καί τῶν καντηλιῶν διατηρεῖται στήν Ἐκκλησία μας μέ χαρακτήρα συμβολικό.

Τό σβησμένο κερί δέ φωτίζει οὔτε θερμαίνει. Ἡ παρουσία του ὅμως θυμίζει στούς πιστούς ὅτι τό ἄναμμά του σκορπίζει τό πνευματικό σκοτάδι. Τό φῶς τοῦ κεριοῦ φανερώνει τό μοναδικό φῶς τοῦ κόσμου, πού εἶναι ὁ Χριστός. Ὁ πιστός ἀνάβοντας ἕνα κερί «ἀνάβει» ἀπό τή φλόγα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀκτινοβολεῖ μέ τά καλά του ἔργα καί θερμαίνεται ἡ πίστη του. Ὁ ἅγιος Ἐφραίμ, ἁγιογραφεῖται νά κρατᾶ πάντα στό ἀριστερό του χέρι μία φλόγα καί μέ τό δεξί του χέρι νά εὐλογεῖ. Εἶναι ἡ φλόγα τῆς πίστης, τό ἄκτιστο φῶς πού ἔλαβε δῶρο ἀπ' τόν Θεό ὡς μαρτυρία ὅτι προέρχεται ἀπό τόν κόσμο τῶν ἁγίων. Βλέποντας ὁ πιστός αὐτό τό φῶς εὐφραίνεται καί ἀγάλλεται ἡ ψυχή του.

Τό κερί εἶναι ἕνα ὑλικό ἀγαθό πού ὁ ἴδιος ὁ Θεός ἔδωσε στόν ἄνθρωπο. Ἡ μέλισσα παρασκευάζει τό ἀγνό κερί πετώντας ἀπό λουλούδι σέ λουλούδι καί ἐπιλέγοντας ὅ,τι καλό, ἀπορρίπτοντας τό ἀκάθαρτο. Μέ τόν ἴδιο τρόπο ὁ πιστός διατηρεῖ τή ψυχή του καθαρή, φωτίζει τούς συνανθρώπους του καί τούς καλεῖ νά τόν ἀκολουθήσουν στό δρόμο τῆς ἀγάπης καί τῆς εἰρήνης. Ὅπως καίγεται καί λιώνει τό κερί καλεῖται κάθε πιστός νά θυσιαστεῖ μέ ἔργα ἀγάπης καί φιλανθρωπίας.

Τό ἄναμμα τοῦ κεριοῦ συνοδεύεται πάντα μέ λόγια προσευχῆς. Κάθε πιστός τήν ὥρα πού ἀνάβει τό κερί του ζητᾶ τήν προστασία τοῦ Θεοῦ γιά τούς ζωντανούς, πού μνημονεύει ἐκείνη τή στιγμή καί τήν εὐσπλαχνία Του γιά τούς κεκοιμημένους.

Τό κερί εἶναι ἕνα ὑλικό πάνω στό ὁποῖο μποροῦμε νά χαράξουμε ὁτιδήποτε. Μέ ἁγνή καί εὔπλαστη ψυχή ὁ πιστός ζεῖ μέσα στό φῶς πού παίρνει μέ τή Βάπτισή του (Φώτισμα). Αὐτό τό Φῶς ἀνανεώνεται μέσα σέ κάθε χριστιανό πού συμμετέχει στά Μυστήρια καί στίς ἀκολουθίες τῆς ὀρθόδοξης πίστης. Ἡ θεία χάρη ἐπισκέπτεται τήν εὐκολόπλαστη ψυχή καί ἐπιτρέπει νά κατακαίγεται κάθε πάθος καί κακία καί νά μένει μόνο τό ἀνέσπερο φῶς τοῦ Θεοῦ, πού ὁδηγεῖ κάθε χριστιανό στή θέωση.

Τό κερί εἶναι ἡ ἐλάχιστη προσφορά κάθε πιστοῦ στό Θεό. Ὁ Ὀρθόδοξος χριστιανός μέ τό ἄναμμα ἑνός κεριοῦ ἐκφράζει τήν πίστη του στήν Ἁγία Τριάδα, στήν Παναγία, στούς ἁγίους, εὐχαριστεῖ γιά τά δῶρα τοῦ Θεοῦ καί παρακαλεῖ γιά τό ἔλεός Του. Δέν ἔχει σημασία τό μέγεθος τοῦ κεριοῦ ἤ τῆς λαμπάδας οὔτε ὁ ἀριθμός τῶν κεριῶν. Σημασία ἔχει ἡ διάθεση τοῦ ἀνθρώπου νά λιώνει ἀπό ἀγάπη πρός τόν πλησίον του, ὅπως τό κερί, καί νά φωτίζει τούς συνανθρώπους του σάν τό ταπεινό φῶς του.

Τό τρικέρι τοῦ ἐπισκόπου συμβολίζει τήν Ἁγία Τριάδα, ἐνῶ τό δικέρι τίς δυό φύσεις τοῦ Χριστοῦ. Ἡ λαμπάδα πού ἀνάβουμε στό μυστήριο τῆς Βάπτισης συμβολίζει τό ἀνέσπερο φῶς τοῦ Θεοῦ πού παίρνει ὁ νεοφώτιστος. Στήν ἀκολουθία τῆς κηδείας καί τοῦ μνημόσυνου ἀνάβουμε κερί καί προσευχόμαστε ὁ ἐκλιπών νά εἰσέλθει στό φῶς τοῦ Χριστοῦ.

4. Τό κερί τῆς μέλισσας στήν ἁγιογραφία.

Ἡ παράδοσή μας ἀναφέρει ὡς πρῶτο ἁγιογράφο τόν Εὐαγγελιστή Λουκᾶ. Ὁ Εὐαγγελιστής

πρῶτος ζωγράφισε τρεῖς εἰκόνες τῆς Θεοτόκου, φέρουσα στήν ἀγκαλιά της τόν Χριστό, ἀπό κερί, μαστίχα καί χρώματα. Ἡ μία ἀπό τίς τρεῖς βρίσκεται στή Μονή τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου στήν Πελοπόννησο.

Ὡς «συνδετικό» ὑλικό τῶν χρωστικῶν οὐσιῶν στή πρώιμη βυζαντινή ἁγιογραφία χρησιμοποιήθηκε τό ζεστό κερί τῆς μέλισσας. Ἡ τεχνική αὐτή εἶναι ἤδη γνωστή ἀπό τήν κλασική ἀρχαιότητα καί γνώρισε μεγάλη ἄνθηση τούς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες. Ὀνομάζεται ἐγκαυστική, ἐπειδή ἔλιωναν τά χρώματα στή φωτιά καί τά σιδέρωναν ἀπό πάνω μέ ἕνα μικρό πυρωμένο μυστράκι, τό κέστρο. Ἡ τεχνική αὐτή ἀναβίωσε τόν 20ο αἰώνα καί δέν χρησιμοποιεῖται εὐρέως σήμερα[3].

5. Τό φῶς τῶν κεριῶν στή λαϊκή συνείδηση.

Ὁ ἅγιος Φανούριος, ὁ πολιοῦχος τῆς πόλης τῆς Ρόδου, εἰκονίζεται ὡς νέος μέ στρατιωτική στολή πού κρατᾶ στό ἀριστερό χέρι του σταυρό καί στό δεξί ἀναμμένη λαμπάδα. Φανούριος εἶναι ὁ ἅγιος πού φανερώθηκε κι ἐκεῖνος πού φανερώνει, δοξασία κοινή γιά ὅλες σχεδόν τίς ἑλληνικές περιοχές. Κρατώντας τήν ἀναμμένη λαμπάδα φανερώνει τό ζητούμενο.

Τή νύχτα τῆς Ἀνάστασης οἱ πιστοί σχηματίζουν μέ τόν καπνό τῆς ἀναστάσιμης λαμπάδας, ἕνα μαῦρο σταυρό στό ἀνώφλι τῆς ἐξώπορτας, γιά νά τούς φυλάει ἀπό κάθε κακό ὡς τήν ἑπόμενη χρονιά. Στή Φθιώτιδα, μόλις βγεῖ τό Ἅγιο Φῶς, ἀνάβουν ἕνα δαυλί ἀπό αὐτό κι ὅσο τόπο φωτίσει τριγύρω, θά γλιτώσει ἀπ' τό χαλάζι. Στήν Καστοριά, τήν Κυριακή τῆς Πεντηκοστῆς, βγαίνουν οἱ πιστοί ἀπό τό σπίτι τους γιά νά πᾶνε στήν Ἐκκλησία κρατώντας λουλούδια κι ἕνα κερί. Πέφτουν στά γόνατα, ἀφήνοντας τά λουλούδια μπροστά τους κι ἀνάβουν τό κερί, γιά « νά φωτίζουν τούς νεκρούς πού περνᾶνε»[4].

6. Τό «γνήσιο» κερί στήν ἐκκλησιαστική ζωή.

Τό ἀγνό κερί χρησιμοποιεῖται στήν παρασκευή τοῦ προσφόρου. Τό ταψί στό ὁποῖο τοποθετεῖται γιά ψήσιμο τό πρόσφορο ἀλείφεται μέ ἀγνό κερί μέ τήν ἑξῆς διαδικασία: «Πρίν τοποθετήσουμε τό πρόσφορο, ζεσταίνουμε τό ταψί γιά λίγα δευτερόλεπτα πάνω στό μάτι τῆς κουζίνας. Ταυτοχρόνως, ἀκουμπᾶμε τό ἀγνό κερί στό ταψί ἔτσι, ὥστε νά λιώσει καί νά δημιουργήσει ἕνα λεπτό στρῶμα κεριοῦ στόν πάτο καί στά τοιχώματα τοῦ ταψιοῦ. Ἀποφεύγουμε τήν ἐπάλειψη τοῦ ταψιοῦ μέ λάδι, διότι μυρίζει ἔντονα, ἀπορροφᾶται ἀπό τό πρόσφορο καί τό καθιστᾶ ἀκατάλληλο γιά Ἀμνό ἤ ἀντίδωρο»[5]. ■

.....

.....

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ν. Καζαντζάκης, *Ὀδύσσεια*, Δ 207,208
2. Τσιρακάκης Ἐμμανουήλ, «Γνώση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καί τῆς οἰκολογικῆς ἰσορροπίας, μέσα ἀπό τή ζωή καί τήν κοινωνία τῆς μέλισσας», Ρόδος 2006 , σελ. 80-81.
3. Χέρμπερτ Ρήντ, «Λεξικό Εἰκαστικῶν τεχνῶν», ἐκδόσεις Ὑποδομή, Ἀθήνα 1986, σελ. 78.
4. Αἰκ. Τσοτάκου – Καρβέλη, «Λαογραφικό Ἡμερολόγιο, Οἱ δώδεκα μῆνες καί τά ἔθιμά τους», ἐκδόσεις Πατάκη, Ἀθήνα 2009, σελ. 121-122.
5. Δ. Σταύρου – Μιχάλσκι, Στ. Σταμάτη, «Πρόσφορο καί Ἄρτος», Ἐκδόσεις Ἄθως, Ἀθήνα 2012, σελ. 38.

ΟΜΙΛΙΑ
τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. ΚΥΡΙΛΛΟΥ κατά τήν ἐπί τῇ ἑορτῇ τῶν Πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καί Παύλου τελεσθεῖσαν Πατριαρχικήν Θείαν Λειτουργίαν (Φανάριον, 29 Ἰουνίου 2014)

Ὅταν κατὰ τὸν γ΄ αἰῶνα, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ αὐτοκράτορος Βαλεριανοῦ, ἤρχισε νέος διωγμὸς κατὰ τῶν Χριστιανῶν, οἱ ἐθνικοὶ προέβησαν μετὰ μανίας εἰς τὴν λεηλασίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν θησαυρῶν καὶ τὴν καταστροφὴν τῶν χριστιανικῶν κοιμητηρίων, προκειμένου νὰ ἐξαφανιστοῦν οἱ τάφοι καὶ τὰ λείψανα τῶν Ἁγίων Μαρτύρων, θέλοντες δι᾽ αὐτοῦ τοῦ τρόπου νὰ καταφέρουν καίριον πλῆγμα εἰς τὰς συνειδήσεις τῶν Χριστιανῶν. Τότε οἱ πιστοὶ τῆς προκαθημένης τῆς ἀγάπης πόλεως, ἀψηφοῦντες τὸν κίνδυνον, παρέλαβον ἐκ τοῦ τάφου τὰ τίμια λείψανα τῶν πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου καὶ τοποθέτησαν αὐτὰ εἰς τόπον ἀσφαλῆ, εἰς τὴν κατακόμβην τοῦ Ἁγίου Σεβαστιανοῦ, παρὰ τὴν Ἀππίαν ὁδόν. Ἡ Ἐκκλησία ἐκφράζουσα εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν διάσωσιν τοῦ πολυτίμου τούτου θησαυροῦ, τὴν ἡμέραν ταύτην τῆς πρώτης μετακομιδῆς τῶν λειψάνων τῶν δύο Ἀποστόλων, τὴν 29ην Ἰουνίου, καθιέρωσε ὡς κοινήν ἑορτὴν τῆς μνήμης των, τὴν ὁποίαν ἐνιαυσίως ἔκτοτε ἐπιτελεῖ προσκαλοῦσα κατ᾽ αὐτὴν εἰς ἑόρτιον σύναξιν καὶ πνευματικὴν πανήγυριν τὰ ἀνὰ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης εὐσεβῆ τέκνα της διὰ νὰ ἐναποθέσουσι τοὺς στεφάνους τῶν ἐγκωμίων εἰς «τοὺς διηρημένους τοῖς σώμασι καὶ ἡνωμένους τῷ πνεύματι, τοὺς θεοκηρύκων πρωτοστάτας» Ἁγίους Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον.

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες ὀφικκίαλιοι τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας,
Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί,

Ἀνταποκρινόμενοι προθύμως εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ταύτην πρόσκλησιν καὶ προτροπήν, τῇ χάριτι τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος, συνήλθομεν καὶ ἡμεῖς ἐν ἑορτίῳ εὐχαριστιακῇ συνάξει ἐν τῷ πανσέπτῳ τούτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, καὶ ἔχοντες προεξάρχοντα τῆς πανηγύρεως τὸν φιλόστοργον Πατέρα καὶ Πατριάρχην ἡμῶν, ἑορτίως πανηγυρίζομεν, εὐφημοῦμεν, ἀνυμνοῦμεν καὶ ἐπαινοῦμεν, τὴν δυάδα τῶν πρωτοκορυφαίων Ἁγίων Ἀποστόλων. Τοὺς ὑπερμεγέθεις φωστῆρας τῆς Ἐκκλησίας, Πέτρον τὸν προεξάρχοντα καὶ Παῦλον τὸν ὑπερκοπιάσαντα. Τοὺς σφαγεῖς τῆς εἰδωλικῆς κακοπιστίας καὶ ἑρμηνευτὰς τῆς θεογνωσίας. Τοὺς πρωτοθρόνους τῶν Ἀποστόλων καὶ διδασκάλους τῆς οἰκουμένης, οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὸν ἱερὸν Ὑμνογράφον *«διαδραμόντες τὸ κλίτος ὅλον τῆς γῆς, ὥσπερ ἀρότρῳ ἔσπειραν τὴν πίστιν, καὶ πᾶσι τὴν θεογνωσίαν κατέβλυσαν, τῆς Τριάδος δεικνύντες λόγον».*

Πέτρος, ὁ κορυφαῖος τῶν ἐνδόξων Ἀποστόλων, ἡ πέτρα τῆς πίστεως. Ὁ Σίμων Βαριωνᾶ, μετονομασθεὶς Πέτρος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πρωτοκλήτου Μαθητοῦ Ἀνδρέου, τοῦ κηρύξαντος τὴν πίστιν ἐν τῇ Βασιλίδι ταύτῃ τῶν πόλεων. Ὁ Πέτρος παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος δέχεται τὴν κλῆσίν του διὰ νὰ καταθέσῃ τὴν δεδομένην ἐμπειρίαν του ὡς ἰχθύων ἁλιεὺς εἰς ἄλλην πλέον ἁλιείαν πνευματικήν. Αἱ εὐαγγελικαὶ διηγήσεις ἀναφέρονται συχνάκις εἰς τὸ πρόσωπόν του.

Τὸν παρουσιάζουν ὡς σύνθετο χαρακτῆρα ἔχοντα πολλὰ ἰδιότυπα γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα συνοψίζονται εἰς πρωτοβουλίαν, αὐτοπεποίθησιν καὶ ἀστάθειαν. Εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου ἀναλαμβάνει σοβαρῶς τὴν εὐθύνην του. Κορυφαία στιγμὴ τῆς μαθητείας του ἡ ὁμολογία του στὴν Καισάρεια τοῦ Φιλίππου: «Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος» εἶναι ἡ ἀπάντησις του εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Διδασκάλου «Ὑμεῖς τίνα με λέγετε εἶναι». Ἄλλοτε καταλαμβάνεται ὑπὸ εὐθυνοφοβίας. Εἰς τὸν κῆπον τῆς Γεθσημανῆ ὀρθώνει τὸ ἀνάστημά του. Εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Ἀρχιερέως δοκιμάζεται. Ἡ θέα τοῦ κενοῦ μνημείου καὶ ἡ συνάντησις μετὰ τοῦ Ἀναστάντος μεταστοιχειώνει τὴν τρωθεῖσαν αὐτοπεποίθησίν του εἰς ἀκλόνητον πε-

ποίθησιν. Πεποίθησίς του πλέον καὶ διηνεκὴς ὁμολογία στὰ χείλη του ὁ Χριστός, ὅπως διαιωνίζεται διὰ τῆς γραφίδος του εἰς τὴν πρώτην Καθολικὴν ἐπιστολήν του: *«Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζῶσαν δι᾽ ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν»* (Α΄ Πέτρ. 1,3). Αὐτὴ ἡ μαρτυρία μεταστοιχειώνεται εἰς μαρτύριον. Σταυροῦται ὁ Πέτρος βεβαιώνοντας ἐμπράκτως τὸ *«Ναί Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε»*, τὸ ὁποῖον ἔδωσε ὡς ἀπάντησιν εἰς τὴν τριττὴν ἐρώτησιν τοῦ Διδασκάλου *«Σίμων Ἰωνᾶ ἀγαπᾶς με;»*.

Παῦλος, «ὁ ποτὲ μὲν διώκτης Ἰησοῦ τοῦ Σωτῆρος, νῦν δὲ καὶ πρωτόθρονος τῶν Ἀποστόλων γενόμενος», «ὁ τῶν Ἁγίων Ἐκκλησιῶν ῥήτωρ καὶ φωστήρ». Ὁ ζηλωτὴς τῶν ἰουδαϊκῶν παραδόσεων καὶ αὐτόκλητος ὑπερασπιστὴς τοῦ Θεοῦ τῶν Πατέρων του. Γεννημένος στὴν ἑλληνίζουσα Ταρσὸ τῆς Κιλικίας εἶναι φορεὺς τοῦ πνεύματος δύο κόσμων, τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τῆς θρησκευτικῆς καὶ φιλοσοφικῆς συνειδήσεως. Διώκει τὸν Χριστόν, πνέει ἀπειλῆς καὶ φόνου κατὰ τῶν Μαθητῶν του. Πορευόμενος ὡς διώκτης πρὸς τὴν Δαμασκὸν θὰ συναντήσει Ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον καταδιώκει καὶ ὁ θύτης μεταβάλλεται εἰς θῦμα τῆς ἀγάπης τοῦ Σταυρωθέντος καὶ Ἀναστάντος. Δὲν ἐπιστρέφει, ἁπλῶς, πρὸς τὸν Χριστόν, ἀλλὰ αἰχμαλωτίζεται ὑπ᾽ αὐτοῦ. Ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ὥρας θὰ τὸν ἀκολουθήσει κηρύσσοντας τὴν «ἐπιφάνειαν τῆς δόξης του» πρὸς ποικίλους ἀποδέκτας. Πρὸς τὸν λαὸν του καὶ πρὸς τὰ ἔθνη. Γίνεται «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα ἵνα πάντα τινὰς σώσῃ» ὁμολογώντας, «Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς καὶ ἀνοήτοις, ὀφειλέτης εἰμί». Εἰς τὸ κήρυγμά του θεμελιώνεται τὸ οἰκοδόμημα τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διδαχή του κορυφώνεται εἰς τὸν ὕμνον τῆς ἀγάπης του. Ὁ Ἐπίσκοπος Ρώμης Κλήμης στὴν ἐπιστολή του θὰ συνοψίσει τὴν ζωή του γράφοντας: *«ἑπτάκις δεσμὰ φορέσας, φυγαδευθείς, λιθασθείς, κῆρυξ γενόμενος ἔν τε ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ δύσει, τὸ γενναῖον αὐτοῦ κλέος ἔλαβεν, δικαιοσύνην διδάξας ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς δύσεως ἐλθὼν καὶ μαρτυρήσας ἐπὶ τῶν ἡγουμένων, οὕτως ἀπηλλάγη τοῦ κόσμου καὶ εἰς τὸν ἅγιον τόπον ἐπορεύθη, ὑπομονῆς γενόμενος μέγιστος ὑπογραμμός»*.

Πέτρος καὶ Παῦλος, *«ἡ τῆς Τριάδος δυάς, τοῦ κόσμου οἱ σαγηνευταί»*. Ἡ σύγχρονος βιβλικὴ ἔρευνα ἠρμήνευσε τοὺς δύο τούτους πρωτοκορυφαίους Ἀποστόλους ὡς ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτους ὅσον ἀφορᾶ τὰς παραδόσεις τὰς ὁποίας ἀκολουθοῦν καὶ τὴν θεολογίαν τὴν ὁποίαν ἐκφράζουν. Ἀναφέρεται μετ᾽ ἐμφάσεως εἰς τὴν διάστασιν τῶν ἀπόψεων των ἐν σχέσει πρὸς τὴν περιτομὴν τῶν ἐθνικῶν. Θεωρεῖ ὅτι ὁ Πέτρος ὡς φορεὺς τῆς Ἰουδαϊκῆς παραδόσεως τονίζει τὰ ἔργα ὡς ὁδὸν τῆς σωτηρίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν Παῦλον, ὁ ὁποῖος τονίζει τὴν πίστιν ὡς τοιαύτην. Ὡστόσο ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησίας, αἰσθανομένη εἰς τὰ πρόσωπά των τὸ μέγεθος τῆς παραδόσεώς της, κατενόησε αὐτοὺς *«ὡς διηρημένους τοῖς σώμασι καὶ ἡνωμένους τῷ πνεύματι»*. Τὸ φρόνημά της, ἐκτὸς τῆς κοινῆς ἡμέρας τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς μνήμης των, ἐξε-

φράσθη εἰς τὴν ἱστόρησιν τῆς Εἰκόνος των. Οἱ δύο τύποι τῶν εἰκονογραφίας τους, ἐκεῖνος τοῦ ἀσπασμοῦ ἢ ἐναγκαλισμοῦ καὶ ὁ ἄλλος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἱστάμενοι βαστάζουν ἀπὸ κοινοῦ τὴν Ἐκκλησίαν, μαρτυροῦσι περὶ τῆς ἑνότητος τοῦ κηρύγματός των. Τὴν διάστασιν τῶν ἀπόψεών των κατενόησεν ὡς διαφωνίαν τακτικῆς Ὑπόθεσις ἀμφοτέρων εἶναι ὁ ἐντὸς τῆς ἱστορίας ἀποκαλυφθεὶς Θεός. Ὁ Σαρκωθεὶς καὶ Σταυρωθεὶς καὶ Ἀναστὰς ἐν δόξῃ. Ἡ μαρτυρία τῆς πίστεως. Ἡνωμένοι τῷ πνεύματι, ὡς

ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ζωηφόρου πνοῆς τοῦ Παρακλήτου Πνεύματος, ἐκήρυξαν τὸν αὐτὸν Κύριον. Κατέθεσαν τὴν αὐτὴν ἐμπειρίαν, τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἀμφότεροι ἐτέλεσαν μαρτυρικῶς τὸν ἐπίγειον δρόμον των. Ἡ ἀποκάλυψις τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ, τὰ δι᾽ αὐτὸν παθήματα, αἱ θλίψεις καὶ τὸ μαρτύριον τοὺς συνάπτουν ἀδιαιρέτως καὶ παρέχουν τὸ μέτρον τῆς εὐσεβοῦς, τουτέστιν τῆς ἀληθοῦς κατανοήσεώς των.

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Ἑορτάζοντες σήμερον τὴν μνήμην τῶν Πρωτοκορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου ἐν τῷ πανσέπτῳ τούτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, προεξαρχούσης τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος, μυσταγωγούμεθα τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, ὡς ἐκφράζεται διὰ τῆς ἑνότητος τῆς μαρτυρίας τῶν δύο τούτων Ἀποστόλων. Ἐγκύπτομεν ἐν ταπεινώσει εἰς τὰ βάθη τοῦ μυστηρίου τῆς πίστεως, τῆς *«ἅπαξ τοῖς ἁγίοις παραδοθείσης»*, τῆς πίστεως τὴν ὁποίαν ἐκεῖνοι ἐκήρυξαν καὶ διετράνωσαν. Δικαίως ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία σεμνύνεται ὅτι ἔχει θεμέλιον τῆς ὑπάρξεως της τὸν ὁμαίμονα τοῦ Πέτρου Ἀπόστολον Ἀνδρέαν. Κατ᾽ ἀλήθειαν παραλλήλως καυχᾶται, δεδομένων τῶν εὐρυτέρων ὁρίων τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας της, ὅτι ἔχει συνθεμελίους καὶ τὴν δυάδα τούτων τῶν Ἀποστόλων. Ἀσία, Πόντος, Βιθυνία, Γαλατία, Καππαδοκία συγκαταλέγονται εἰς τοὺς ἀποδέκτας τοῦ κηρύγματος τοῦ Πέτρου. Μικρά Ἀσία, Μακεδονία, Ἰλλυρικόν, Κρήτη καὶ Δωδεκάνησος ἀνάγουν τὴν χριστιανικὴ των ταυτότητα εἰς τὸν εὐαγγελισμόν τοῦ Παύλου. Ἀλλὰ πλέον τούτου. Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, ἑδραζομένη ἐπὶ τοῦ ἀποστολικοῦ θεμελίου των, τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως ἀνόθευτον διεφύλαξε καὶ ἀλώβητον διετήρησεν. Εὐαγγελιζομένη τὴν ἑνότητα πορεύεται, σταυρουμένη καὶ ἀκτινοβολοῦσα τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Τὸ μαρτύριον τῶν παθημάτων ἀπετέλεσε καὶ ἀποτελεῖ τὴν σταθερὰν πορείαν της. Ἀποστολικὴν πορείαν ἐπιτελεῖ βαδίζουσα πρὸς τὴν συνάντησιν τοῦ ἄλλου, τοῦ διαφορετικοῦ, μέσῳ τῶν διαχριστιανικῶν καὶ διαθρησκειακῶν διαλόγων. Τὴν «πίστιν δι᾽ ἀγάπης ἐνεργουμένην», δηλαδὴ δι᾽ ἔργων, ἀποδεικνύει πρωτοστατοῦσα διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης, τῆς δικαιοσύνης, τῆς καταλλαγῆς, τὴν διάσωσιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καὶ τῆς ἱερότητος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Τὸ «δοκίμιον τῶν πειρασμῶν» της, περὶ τοῦ ὁποίου γράφει ὁ Πέτρος, εὑρίσκεται διαχρονικῶς «εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ αὐτοσυνειδησία τοῦ Παύλου, ἐκφραζομένη διὰ τῆς ῥήσεως, «Γέγονα τοῖς πᾶσι τὰ πάντα ἵνα πάντας τινάς σώσω» συνοψίζει τὴν ἰδικήν της αὐτοσυνειδησίαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνας.

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα

Ἑορτάζοντες σήμερον ἐν τῇ ἐμπειρίᾳ τοῦ ἐνεστωτικοῦ λειτουργικοῦ χρόνου τὸ μαρτύριον διὰ Χριστὸν καὶ τὴν μαρτυρίαν Χριστοῦ σταυρωθέντος καὶ τριημέρου ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν, τῶν πρωτοκορυφαίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἀναλογιζόμεθα τὴν σύγχρονον κοινωνίαν, τὰ ποικίλα μηνύματα τὰ ὁποῖα ἐκπέμπει καὶ τὸ βαρύτατον χρέος ὅλων ἡμῶν, κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν, ὡς φορέων τῆς βαρυτίμου ἀποστολικῆς παραδόσεως. Καλούμεθα νὰ προσεγγίσωμεν μετὰ θάρρους καὶ παρρησίας πολλῆς τὴν ἀδιάκοπον βίωσιν τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ κηρυχθέντος ὑπὸ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, διακρίνοντες ἐκ τῆς δισχιλιετοῦς παραδόσεως τὰ μταβλητὰ στοιχεῖα ἐκ τῶν ἀμεταβλήτων καὶ ἀπαρασαλεύτων. Ἡ δυναμικὴ αὕτη κατανόησις, οὐδὲν θυσιάζουσα ἢ ἀπομειοῦσα ἐκ τῶν ἀποτελούντων τὸ δόγμα καὶ τὸ ἦθος τῆς «ἅπαξ τοῖς ἁγίοις παραδοθείσης πίστεως», ὁδηγεῖ εἰς ἀποδέσμευσιν ἀπὸ φόβους καὶ δισταγμοὺς, ἐνῶ συγχρόνως κατευθύνει εἰς κρυστάλλινον εὐθικρισίαν ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος καὶ εἰς ἄρθρωσιν λόγου ἀντιληπτοῦ εἰς τὸν τρόπον σκέψεως τῆς σήμερον.

Καλούμεθα ὁμοίως νὰ ἀντλήσωμεν ἔτι πλεῖον δυνάμεις ἐκ τῆς θυσιαστικῆς ἀγάπης τῶν δώδεκα Ἁγίων Ἀποστόλων, τῶν ὁποίων τὴν Σύναξιν αὔριον ἑορτάζομεν, διὰ νὰ καταστήσωμεν σαφὲς ὅτι ἐξουσία κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν δηλώνει συμφωνίαν ἐν τῇ ποικιλίᾳ, ἐπάγρυπνον μέριμαν διὰ τὴν πορείαν τοῦ κόσμου, ἔμπρακτον παρουσίαν εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν ποικίλως τὴν σήμερον χειμαζομένων, ἔξοδον ἐκ τῆς μακαριότητος τῶν θεσμίων πρὸς συνάντησιν τῆς χαλεπῶς ὠδινούσης κοινωνίας τῶν ἡμερῶν μας, συνεπὴν πορείαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Σωτῆρος.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω καὶ πλείονα τούτων, Παναγιώτατε, ἐποδεικνύνται εἰς τὴν Ὑμετέραν ἀγλαόκαρπον, ἐν μέσῳ ὠδίνων καὶ ὀδυνῶν, κατὰ τὸν μακαριστὸν καθηγητὴν Ματσούκαν, πατριαρχείαν. Καὶ τὸ ἰδικὸ Σας παράδειγμα κεῖται πρὸς μίμησιν ἐνώπιον πάντων ἡμῶν. ■

Θερινές Κατασκηνώσεις 2014

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

Μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ καί τίς εὐλογίες τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου λειτούργησαν κι ἐφέτος οἱ Κατασκηνώσεις τῆς Ἱερᾶς μας Μητροπόλεως. Ἡ φετινή χρονιά εἶναι ἡ δεκάτη ἕβδομη στίς μόνιμες ἐγκαταστάσεις τῆς Μητροπόλεως καί ἡ εἰκοστή ἀπό τήν ἔναρξη τῶν Κατασκηνώσεων, καθότι τίς τρεῖς πρῶτες χρονιές φιλοξενήθηκαν στίς δημοτικές κατασκηνωτικές ἐγκαταστάσεις στά Κολύμπια.

Στήν Κατασκήνωση τά παιδιά καί οἱ ἔφηβοι ἔζησαν μοναδικές στιγμές καί ἀπεκόμισαν πολλές πνευματικές ἐμπειρίες. Πολλά παιδιά, ὅπως τά ἴδια καί οἱ γονεῖς τους ἀναφέρουν, ἀνυπομονοῦν ἀπό τό τέλος τῶν φετινῶν κατασκηνώσεων πότε θά ἔρθει ἡ ἑπόμενη χρονιά γιά νά ξαναζήσουν τίς ὄμορφες κατασκηνωτικές στιγμές. Ὅλο τόν Χειμώνα ζοῦν μέ τήν προσδοκία τῶν Κατασκηνώσεων.

Οἱ κατασκηνωτές μέ εὐχαρίστηση ἐντάχθηκαν στήν ὀργανωμένη ὁμαδική ζωή τῶν σκηνῶν, τῆς τραπεζαρίας καί τῶν παιχνιδιῶν. Αὐτή ἡ συμμετοχή στήν εὐθύνη τῶν κοινῶν τούς βοηθᾶ στήν ὑπευθυνότητα καί στήν προοδευτική κοινωνικοποίησή τους. Σέ πρακτικό ἐπίπεδο ἔμαθαν νά καθαρίζουν τίς σκηνές τους, νά στρώνουν καί νά ξεστρώνουν τήν τραπεζαρία. Κάποιοι μάλιστα πρώτη φορά ἔπλυναν καί τά ἄπλυτα ροῦχα τους.

Οἱ κατασκηνωτές γενικῶς ἀπόλαυσαν τήν ξέγνοιαστη συντροφιά καί τήν ὄμορφη ψυχαγωγία. Οἱ εὐκαιρίες γιά γνωριμίες μέ ἄλλους δημιούργησαν κι ἐφέτος μόνιμες καί σταθερές φιλίες. Τά πολλά ἀτομικά καί κυρίως τά ὁμαδικά παιχνίδια βοήθησαν στήν ξεκούραση καί στή διασκέδαση. Οἱ ἀθλητικές δραστηριότητες ἐξάσκησαν τό σῶμα ἀλλά καί τήν ψυχή. Οἱ πεζοπορίες γιά τή θέαση τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἥλιου καί τήν ἐξερεύνηση τοῦ βουνοῦ ἄφησαν ἀνεξίτηλες μνῆμες.

Στήν Κατασκήνωση τά παιδιά καί οἱ ἔφηβοι βίωσαν εὐλογημένες στιγμές στήν προσευχή, στήν ἐξομολόγηση καί στή θεία Κοινωνία. Κάτω ἀπό τά αἰωνόβια πεῦκα πού ὁ ἀέρας θρόιζε τίς φυλλωσιές τους ἀναπέμπονταν κατανυκτικές προσευχές καί ψαλμωδίες. Στό πετραχήλι τοῦ Πνευματικοῦ οἱ παιδικές ψυχές ἀπαλλάχθηκαν ἀπό τίς μικρές ἤ τίς μεγάλες ἐνοχές τους. Στή θεία Κοινωνία ἑνώθηκαν μέ τόν Χριστό καί ἐνισχύθηκαν πνευματικά.

Οἱ ἐθελοντές τῶν φετινῶν κατασκηνώσεων ξεπέρασαν τούς ἑκατό. Ἄλλοι στήν κουζίνα, ἄλλοι στίς σκηνές, ἄλλοι στό ἀρχηγεῖο, ἄλλοι στήν ἀποθήκη, ἄλλοι στό ἰατρεῖο, ἄλλοι στή θάλασσα. Εὐχόμεθα ὁ Κύριος, πρός τόν Ὁποῖο πρόσφεραν τίς ὑπηρεσίες τους, νά ἀνταποδίδει τήν ἀγάπη τους μέ πλούσιες ὑλικές καί πνευματικές εὐλογίες. ■

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟ

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

τοῦ κ. Ἐλευθερίου Χρυσοχόου, Γραμματέως τοῦ Γραφείου ἐκπροσωπήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἀθήνα

➤ .....

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΧΡΟΝΙΚΑ - ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ο ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ ΤΟΥ

Στήν γενέτειρά του Κουμάσα Μονοφατσίου μετέβη ὁ Σεβασμιώτατος καί προέστη, κατόπιν ἀδείας τοῦ οἰκείου Ποιμενάρχου Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γορτύνης καί Ἀρκαδίας κ. Μακαρίου τῆς πανηγύρεως τῶν προστατῶν τῆς Ἁγίων Κωνσταντίνου καί Ἑλένης, τήν 21 Μαΐου τρέχοντος ἔτους. Στήν ὁμιλία του ἀναφέρθηκε στούς δύο μεγάλους Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας, πού ἄλλαξαν τήν ροή τῆς ἱστορίας, ἐξέφρασε μέ συγκίνηση παιδικά βιώματα ἀπό τήν διακονία του στόν ἱερό Ναό, κοντά στόν τότε Ἐφημέριο π. Δημήτριο Μαράκη, ὁ ὁποῖος ἦταν παρών, καί εὐχαρίστησε τόν ἅγιο Γορτύνης γιά τήν παρασχεθεῖσα ἄδεια.

ΕΚΔΗΜΙΑ π. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΚΑΨΑΛΗ

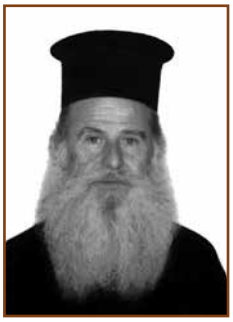

Ἐκοιμήθη στίς 24 Μαΐου 2014 σέ ἡλικία 70 ἐτῶν, ὁ Πρεσβύτερος Ἀναστάσιος Καψάλης, πρώην Ἐφημέριος Ἀφάντου. Ὁ π. Ἀναστάσιος γεννήθηκε τήν 1η Αὐγούστου 1944 στήν Γρανιτσοπούλα Ἰωαννίνων. Διάκονος χειροτονήθηκε στίς 10 Αὐγούστου 1991 στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ἁγίου Χριστοφόρου Ἀσγούρου καί Πρεσβύτερος στίς 19 Αὐγούστου τοῦ ἰδίου ἔτους στήν ἱερά Μονή Παναγίας Τσαμπίκας ἀπό τόν μακαριστό Μητροπολίτη Ρόδου κυρό Ἀπόστολο. Διακόνησε τήν Ἐκκλησία στήν Ἐνορία Καλάθου γιά ἕνα ἔτος καί στήν συνέχεια στήν Ἐνορία Ἀφάντου μέχρι τήν οἰκειοθελῆ ἀποχώρηση του τήν 1η Νοεμβρίου 2005. Μετά τήν ἀποχώρησή του διακόνησε γιά μεγάλο χρονικό διάστημα τόν ἱερό Ναό Ἁγίου Τρύφωνος Κολυμπίων, τήν ἱερά Μονή Ἁγίου Νεκταρίου Κρυονερίου καί τήν Ἐνορία Ἀρχιπόλεως. Ἡ ἐξόδιος ἀκολουθία ἐψάλη στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀφάντου καί ἡ ταφή ἔλαβε χώρα στό κοιμητήριο τοῦ Ἁγίου Στεφάνου Ἀφάντου.

ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τήν Κυριακή 22 Ἰουνίου ὁ Σεβασμιώτατος πρό τῆς ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργία στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ Σορωνῆς ἐξέφρασε τόν ἔπαινο καί τήν εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας στόν ἀποχωρήσαντα ἱεροψάλτη τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ κ. Ἐμμανουήλ Διακοσταυριανό καί ἐπέδωσε σέ αὐτόν ἀναμνηστική «πλακέτα» καί ἱερά Εἰκόνα τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀναφερθεῖς μέ ἐγκωμιαστικά λόγια στήν πολυετῆ προσφορά του στό ἀναλόγιο του τῆς Ἐνορίας καί ἐξάρας τήν προσφορά καί τό ἦθος του.

Ἐπίσης χειροθέτησε σέ Ἱεροψάλτη τόν κ. Ἐλευθέριο Καστρουνή, ὁ ὁποῖος διορίστηκε πρίν ἀπό μερικούς μῆνες νέος Ἱεροψάλτης τῆς Ἐνορίας, στήν θέση τοῦ ἀποχωρήσαντος λόγω ἡλικίας κ. Διακοσταυριανοῦ.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ π. ΦΩΤΙΟΥ

Στήν ἱερατική οἰκογένεια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μᾶς προσετέθη ἕνα νέο μέλος, ὁ π. Φώτιος Οἰκουτας ἀπό τήν κωμόπολη Ἀρχάγγελος τῆς Ρόδου.

Ἡ χειροτονία σέ Διάκονο τοῦ π. Φωτίου ἔλαβε χώρα στήν ἱερά Μονή Παναγίας Τσαμπίκας τήν Τετάρτη 2 Ἰουλίου, ἡ δέ χειροτονία του σέ Πρεσβύτερο τήν Κυριακή 13 Ἰουλίου, στόν ἐνοριακό Ναό Ταξιαρχῶν Ἀρχαγγέλου.

Ὁ Σεβασμιώτατος στήν προσφώνηση τοῦ ἐξῆρε τήν ἀπόφαση τοῦ νέου Κληρικοῦ νά διακονήσει ὡς ἄμισθος κληρικός τήν Ἐκκλησία καί τήν ἱερά μᾶς Μητροπόλη ἀπό τῆς θέσεως τοῦ Ἐφημερίου τῆς γενέτειράς του καί ἐξέφρασε τήν πεποίθηση ὅτι θά ἀναδειχθεῖ ἄξιος τῆς ἀποστολῆς πού τοῦ ἀναθέτει ἡ Ἐκκλησία στηριζόμενος στήν εὐσέβεια πού τόν χαρακτηρίζει καί στήν ἀγάπη τῶν πιστῶν τῆς Ἐνορίας, οἱ ὁποῖοι μέ ἐκδηλώσεις θερμοῦ ἐνθουσιασμοῦ συμμετείχαν στό εὐχάριστο γεγονός.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΙΝΗΣ-ΑΠΟΝΟΜΗ ΟΦΙΚΚΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ἡ μνήμη τῆς Ἁγίας Μεγαλομάρτυρος Μαρίνης ἑορτάστηκε μέ λαμπρότητα καί τήν συμμετοχή χιλιάδων προσκυνητῶν στούς ἱερούς Ναούς τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως μας (Ἐνοριῶν: Παραδεισίου, Ἀπολακκιάς, Κοσκινοῦ, παλαιᾶς πόλεως καί Ἀρχαγγέλου).

Ὁ Σεβασμιώτατος κατά τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό ἐχοροστάτησε στόν ἱερό Ναό Ἁγίας Μαρίνης Παραδεισίου, ὁ ὁποῖος βρίσκεται ἐντός τῆς κωμοπόλεως, στόν αὔλειο χῶρο τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

Τήν Θεία Λειτουργία τέλεσε στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ἁγίας Μαρίνης Ἀπολλακιάς καί ἀπένειμε τό ὀφίκκιο τοῦ Σταυροφόρου Οἰκονόμου στόν ἀπό δεκαετίας ἐφημέριο τῆς Ἐνορίας π. Ἰωάννη Μαμουζέλο.

ΛΕΙΨΑΝΟΝ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

Τό Σάββατο 2 Αὐγούστου μεταφέρθηκε ἀπό τήν Αἴγινα στήν Ρόδο, κατόπιν ἀδείας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ὕδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης κ. Ἐφραίμ, τό ἱερό λείψανο τῆς χειρός τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως τοῦ θαυματουργοῦ, συνοδευόμενο ἀπό τόν π. Κωνσταντίνο Τσουράπα.

Ἡ ἐπίσημη ὑποδοχή τοῦ ἱεροῦ λειψάνου πραγματοποιήθηκε σέ κεντρικό σημεῖο τοῦ τουριστικοῦ θερέτρου τοῦ Φαληρακίου καί στή συνέχεια λιτανευτικά μεταφέρθηκε στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ἁγίου Νεκταρίου, ὅπου ἐψάλη Δοξολογία, κατά τήν ὁποία μίλησε ὁ Ἐφημέριος τοῦ Ναοῦ π. Γεώργιος Τοκούζης καί ὁ Σεβασμιώτατος, ὁ ὁποῖος, μεταξύ τῶν ἄλλων, ἐξέφρασε εὐχαριστίες πρός τόν ἅγιον Ὕδρας γιά τήν εὐλογία τῆς μεταφορᾶς στήν Ρόδο τοῦ τιμίου λειψάνου.

Τήν Κυριακή 3 Αὐγούστου στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ἁγίου Νεκταρίου Φαληρακίου ἔλαβε χώρα πανηγυρική ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία, κατά τήν ὁποία ὁ Σεβασμιώτατος προέβη στήν χειροτονία τοῦ Διακόνου π. Χαρίτωνος καί ἀνέγνωσε τήν εὐχή «Εἰς ἐκκλησιαστικήν διακονίαν» στούς διακονοῦντας τό ἱερό Βῆμα τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ κ.κ. Φώτιο Τσῶτο καί Σταμάτιο Παπαγεωργίου.

Τό ἱερό λείψανο παρέμεινε στήν ἱερά Μητρόπολη μᾶς μέχρι τό πρωί τοῦ Σαββάτου 9 Αὐγούστου καί μεταφέρθηκε διαδοχικά γιά προσκύνημα στήν ἱερά Μονή Ἁγίου Νεκταρίου Κρυονερίου, καί στούς ἱερούς Ναούς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Φανῶν, Ἁγίου Νεκταρίου πόλεως Ρόδου καί Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κρεμαστῆς.

Τό γεγονός ἀπετέλεσε ἰδιαίτερη εὐλογία γιά τήν τοπική Ἐκκλησία μας, χιλιάδες δέ πιστῶν, ἐντοπίων καί παραθεριστῶν, εἶχαν τήν εὐλογημένη εὐκαιρία νά προσκυνήσουν τό τίμιο λείψανο τοῦ νέου θαυματουργοῦ Ἁγίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ π. ΧΑΡΙΤΩΝΟΣ

Τήν Κυριακή 3 Αὐγούστου στόν ἱερό ἐνοριακό Ναό Ἁγίου Νεκταρίου Φαληρακίου ἔλαβε χώρα ἡ χειροτονία σέ Διάκονο τοῦ κ. Σταματίου Μιχαήλ, ὁ ὁποῖος μετονομάστηκε Χαρίτων.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ «ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ»-ΧΕΙΡΟΘΕΣΙΑ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ

Τό Σάββατο 23 Αὐγούστου 2014 ἑορτάστηκε μέ ἐκκλησιαστική μεγαλοπρέπεια ἡ Ἀπόδοσις τῆς Ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί ἡ Σύναξη τῆς θαυματουργοῦ Εἰκόνος τῆς ἐπονομαζομένης

«Καθολικῆς» στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Παναγίας «Καθολικῆς» Κρεμαστῆς. Στόν ἑορτασμό συμμετείχαν οἱ τοπικές πολιτικές καί στρατιωτικές Ἀρχές καί χιλιάδες προσκυνητῶν ἀπό ὅλο τό νησί.

Κατά τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό ἐχοροστάτησε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἄκρας κ. Σάββας, ὁ ὁποῖος καί ἐκήρυξε τόν θεῖο λόγο. Τήν κυριώνυμο ἡμέρα τῆς Ἑορτῆς τῆς ἀρχιερατικῆς συλλειτουργίας καί τῆς λιτανείας προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης μας ὁ ὁποῖος ἀπένειμε τό ὀφίκκιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου στόν π. Εὐλόγιο, κληρικό τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἄκρας.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ ΑΓΙΟΥ ΦΑΝΟΥΡΙΟΥ

Μέ τήν συμμετοχή χιλιάδων πιστῶν, ἐντοπίων καί ξένων, καί τήν παρουσία τῶν τοπικῶν πολιτικῶν καί στρατιωτικῶν Ἀρχῶν ἡ τοπική μᾶς Ἐκκλησία πανηγύρισε τήν μνήμη τοῦ προστάτου τῆς νήσου Ρόδου Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Φανουρίου, τήν Τετάρτη 27 Αὐγούστου, μέ ἐπίκεντρο τοῦ ἑορτασμοῦ τόν Ναό τοῦ Ἁγίου στήν παλαιά πόλη τῆς Ρόδου.

Κατά τόν πανηγυρικό Ἑσπερινό ἐχοροστάτησε ὁ Σεβασμιώτατος Ποιμενάρχης μας, ὁ ὁποῖος καί προέστη τῆς μεγαλοπρεποῦς λιτανείας στούς δρόμους τῆς παλαιᾶς πόλεως.

Τήν κυριώνυμη ἡμέρα τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου τῆς Θείας Λειτουργίας προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἄκρας κ. Σάββας, συμπροσευχομένου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας, ὁ ὁποῖος καί ἐκήρυξε τόν θεῖο λόγο, εὐχαριστήσας τόν ἅγιο Ἄκρας γιά τήν συμμετοχή του στήν πανήγυρη.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

Νικόλαος Ματσίγκος. Τήν Παρασκευή 2 Αὐγούστου ἐξεδήμησε πρός Κύριον ὁ συνταξιοῦχος θεολόγος-ἐκπαιδευτικός Νικόλαος Ματσίγκος. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη τήν ἑπομένη στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ἁγίας Ἀναστασίας πόλεως Ρόδου προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου. Τόν ἐπικήδειο ἐξεφώνησε ὁ Ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς Μονῆς Θαρρίου Ἀρχιμ. Νεκτάριος Πόκιας.

Ὁ ἀείμνηστος Νικόλαος Ματσίγκος, γιός τοῦ Ἀντωνίου καί τῆς Χαριστούλας, γεννήθηκε στόν Ἀρχάγγελο Ρόδου στίς 7 Ὀκτωβρίου 1933. Ὑπῆρξε γόνος ἐντεκαμελοῦς οἰκογένειας ἐγκατεστημένης ἀρχικά στόν Ἀρχάγγελο καί κατόπιν στά Κολύμπια Ρόδου. Τίς πρῶτες στοιχειώδεις γνώσεις ἔλαβε στό Δημοτικό Σχολεῖο Ἀρχαγγέλου ὑπό τή Διεύθυνση τοῦ διδασκάλου κ. Βασιλειάδη. Πολύ νωρίς ἀκόμη ξεχώρισε μεταξύ τῶν μαθητῶν γιά τό ἦθος, τή συνέπεια, τήν ἐπιμέλεια καί τό ζῆλο γιά γνώση. Τελειώνοντας μέ «Ἄριστα» τό ἑξατάξιο δημοτικό, ὁ δάσκαλος καί ὁ Διευθυντής τοῦ Σχολείου συνέστησαν στόν βιοπαλαιστή πατέρα τοῦ Ἀντώνιο νά συνεχίσει ὁ μικρός Νικόλας τίς σπουδές του σέ σχολεῖο τῆς πόλεως Ρόδου, προκειμένου γιά τήν περαιτέρω ἐξέλιξή του στόν τομέα τῶν γραμμάτων. Δεδομένης ὅμως τῆς κακῆς οἰκονομικῆς οἰκογενειακῆς κατάστασης καί τῆς ἐξαθλίωσης λόγω τοῦ πολέμου, δέν ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα γιά παραμονή σέ οἴκημα τῆς πόλεως καί συνεπῶς γιά παρακολούθηση τοῦ ἑξατάξιου Γυμνασίου. Τοπικοί παράγοντες τοῦ Ἀρχαγγέλου μέ προεξάρχοντα τόν Διευθυντή τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου κ. Βασιλειάδη καί μέ τήν ἀπόλυτη συναίνεση τοῦ τότε Διευθυντή τῆς Πατμιάδος Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς κ. Μπακίρη, μετά ἀπό παραινέσεις καί τή συνεχή ἐπιμονή τοῦ πατρός τοῦ Ἀντωνίου πείθεται καί μεταβαίνει στήν Πάτμο, ὅπου καί ἐγγράφεται ὡς μαθητής τῆς Πατμιάδος Σχολῆς.

Πολύ ἀπότομος ὁ ξεριζωμός ἀπό τή μητρική ἀγκαλιά καί μεγάλη ἡ ἔλλειψη τῶν οἰκείων τοῦ προσώπων. Ὅμως τό μικροσκοπικό κατά κοινή ὁμολογία «Ματσιγκάκι»-ἔτσι τόν ἀποκαλοῦσαν λόγω τῆς καχεξίας του- πολύ σύντομα γιγαντώθηκε καί δείχνοντας νά προσαρμόζεται ὁμαλῶς στίς συνθῆκες καί στίς ἀπαιτήσεις τῆς Σχολῆς γίνεται ὁ ‘πανταχοῦ παρών’, ἀναλαμβάνει δράση καί διακρίνεται στίς σπουδές του. Ἄλλωστε, ἡ ἄριστη ἐπίδοση ἀποτελοῦσε μόνιμο στόχο του, ἐφόσον ἔτσι ἐξασφάλιζε καί τήν ἀπαλλαγή του ἀπό τήν πληρωμή τῶν διδάκτρων.

Μέ τήν ἐπιτυχῆ ὁλοκλήρωση τῶν ἐκεῖ σπουδῶν μεταβαίνει στήν Ἀθήνα, ἐγγράφεται στήν Θεολογική Σχολή καί φιλοξενεῖται στό Οἰκοτροφεῖο τοῦ ἀείμνηστου Μητροπολίτου Αὐγουστίνου Καντιώτη.

Ὁλοκληρώνοντας σύν Θεῷ τίς θεολογικές του σπουδές, παρακολουθεῖ μαθήματα φιλολογίας στή Φιλοσοφική Σχολή καί ἀποκτᾶ παράλληλα φιλολογική παιδεία. Ἀποφοίτησε ἀπό τό Ἐθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο μέ τό βαθμό «Λίαν Καλῶς» καί κρίθηκε ἄξιος νά μεταλαμπαδεύσει τό Λόγο τοῦ Θεοῦ ἐντός καί ἐκτός ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων. Ἀκολούθως προσφέρει καί μέ τό παραπάνω τίς ὑπηρεσίες του στήν πατρίδα ὑπηρετώντας ὡς ἔφεδρος ἀξιωματικός τοῦ στρατοῦ ἐπί τριάμιση ἔτη στό Ἄργος Ὀρεστικόν καί στήν Καστοριά.

Ἐπιστρέφοντας στή Ρόδο μετά ἀπό μακρά περίοδο

ἀπουσίας, γνωρίζει τή σύζυγό του Ἄννα Σκαζή, παντρεύονται καί ἀποκτοῦν τρεῖς κόρες, τή Μαρία, τή Χαρούλα καί τήν Ἀντωνία.

Στήν ἐπαγγελματική του σταδιοδρομία ὑπηρέτησε ἀρχικά ὡς Διευθυντής στίς τεχνικές σχολές τοῦ «Νηρέα». Στή συνέχεια ὑπηρέτησε ὡς καθηγητής στήν Κάλυμνο, δύο φορές στήν Κάσο, καθώς καί στό Ἀρκαλοχώρι τοῦ Ἡρακλείου Κρήτης. Ἐπί δικτατορίας ὑπηρέτησε ἐπί ἕνα ἔτος στήν Ἀθήνα στό Περιστέρι. Ἐπιστρέφοντας στή Ρόδο δίδαξε στή Σχολή Χωροφυλακῆς, στή Βασική καί Ἀνωτέρα Τουριστική Σχολή, στήν Παιδαγωγική Ἀκαδημία καί στό Ἐσπερινό Γυμνάσιο Ρόδου. Ἡ ὀργανική τοῦ θέση ὑπῆρξε στό 2ο Λύκειο Ρόδου-Καζούλειο, ὅπου καί ὑπηρέτησε περί τά 30 χρόνια. Μετέπειτα ἐχρημάτισε Γυμνασιάρχης στό 4ο Γυμνάσιο-Καζούλειο Ρόδου, ἀπ? ὅπου μετά ἀπό πενταετῆ διευθυντική θητεία ἔφυγε ὡς συνταξιοῦχος τοῦ ἑλληνικοῦ δημοσίου.

Σάν θεολόγος ἀλώνισε ὅλα τά χωριά τοῦ νησιοῦ θερμαίνοντας τήν ψυχή τῶν πιστῶν μέ τίς πύρινες ὁμιλίες του, τόσο στά κατηχητικά σχολεῖα, ὅσο καί στόν ἐκκλησιαστικό ἄμβωνα. Στά ἀναλόγια ἠχοῦσε μελωδικά ἡ ψαλμωδία του ὡς ἄριστος ψάλτης. Ὑπῆρξε συνεργάτης ἄμισθος τοῦ τηλεοπτικοῦ σταθμοῦ «Ὠμέγα» μέ ἑβδομαδιαῖες θρησκευτικές ἐκπομπές, καθώς καί τοῦ τηλεοπτικοῦ σταθμοῦ «Θάρρι» ἀπό τῆς ἱδρύσεως καί τῆς ἐνάρξεως τῶν προβολῶν του. Στήν ΕΡΑ Ρόδου-Δωδεκανήσου ἀκουγόταν κάθε Σάββατο τό «Θρησκευτικό πεντάλεπτο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ρόδου» σέ ἐπιμέλεια καί ἐκφώνηση τοῦ ἰδίου. Ἄρθρα θρησκευτικοῦ καί κοινωνικοῦ περιεχομένου φιλοξενοῦνταν συχνά σέ τοπικές ἐφημερίδες τοῦ νησιοῦ. Σέ κάθε ἱερό ναό καί μέ κάθε εὐκαιρία, κατόπιν προσκλήσεως ἤ καί ἀπό προσωπική πρωτοβουλία καί βούληση κήρυττε τό Λόγο τοῦ Θεοῦ μέ τή δύναμη τοῦ Κυρίου καί ἀγογγύστως μέχρι καί τό τελευταῖο διάστημα τοῦ βίου του.

Τιμήθηκε γιά τήν ταπεινή καί ἄμισθη προσφορά του στούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας μέ «ὀφίκκιο» ἀπό τόν Πατριάρχη κ.κ. Ἀθηναγόρα, τόν Πατριάρχη κ.κ. Δημήτριο καί τόν Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο. Τιμήθηκε ἐπίσης ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς Δωδεκανήσου μέ τόν «Χρυσοῦν Σταυρόν». Τέλος, τιμήθηκε ἀπό τό Μητροπολιτικό Ναό τῆς πόλεως Ρόδου γιά τή δράση του ὡς ἱεροκήρυκας. Ἦταν ἄριστος καθηγητής καί παιδαγωγός, ἀκούραστος συζητητής καί ὑπέρμαχος τῶν ἰδεῶν του, θερμός ὑπερασπιστής καί συμπαραστάτης τῶν μαθητῶν του σέ κάθε προσωπική τούς δυσκολία ἐντός καί ἐκτός σχολείου. Τό ἄπλετο χαμόγελο, ἡ θέρμη τῶν ἐγκάρδιων συμβουλῶν τοῦ καί οἱ παραινέσεις τοῦ συνοδεύουν μέ βαθιά εὐγνωμοσύνη τή μνήμη τῶν μαθητικῶν χρόνων ὅλων τῶν διατελεσάντων μαθητῶν-τριῶν του.

Ἄριστος σύζυγος καί συνοδοιπόρος τῆς ζωῆς ἐπί πεντηκονταετία στό πλευρό τῆς συζύγου τοῦ Ἄννας στάθηκε ἄξιος οἰκογενειάρχης καί βιοπαλαιστής. Μέ ζῆλο καί αὐταπάρνηση, κάτω ἀπό δύσκολες συνθῆκες, ἀλλά καί μέ ἀπαράμιλλη πίστη καί πλήρη ἀφοσίωση στήν οἰκογενειακή θαλπωρή ἀνέθρεψε καί σπούδασε μέ ἀκαδημαϊκές σπουδές τρεῖς κόρες, τή Μαρία - φαρμακοποιό, τή Χαρούλα - δικηγόρο καί τήν Ἀντωνία - φιλόλογο.

Μέχρι τό τέλος τοῦ βίου τοῦ ὑπῆρξε διαυγής μεταλαμπαδευτής τοῦ θείου Λόγου, ἰδανικός σύζυγος, προστατευτικός πατέρας καί τρυφερός παππούς ἑπτά ἐγγονιῶν. Ἡ ἀγάπη του, ἡ σκέψη του καί οἱ συμβουλές του ἄς καθοδηγοῦν ὅλους μας.

Αἰωνία του ἡ μνήμη.

Κωνσταντῖνος Διμέλης. Τήν Κυριακή 10 Αὐγούστου 2014 ἐξεδήμησε πρός Κύριον ὁ συνταξιοῦχος Θεολόγος ἐκπαιδευτικός καί Ἱεροψάλτης Κωνσταντῖνος Διμέλης. Ἡ ἐξόδιος Ἀκολουθία ἐψάλη τήν ἑπομένη στόν ἐνοριακό ἱερό Ναό Ταξιαρχῶν Ἀρχαγγέλου προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρόδου κ. Κυρίλλου.

Ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντῖνος Διμέλης γεννήθηκε στὶς 12 Δεκεμβρίου 1933 στὸν Ἀρχάγγελο. Παιδὶ πολύτεκνης οἰκογένειας μεγάλωσε μὲ πολλὲς στερήσεις λόγω τοῦ Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Σὲ ἡλικία δεκατριῶν (13) ἐτῶν ἀναχωρεῖ γιὰ τὴν Πατμιάδα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολή, ὅπου μετὰ ἀπὸ ἑπτὰ (7) χρόνια, ὁλοκληρώνει τὶς σπουδές του ὡς ἀριστοῦχος, καὶ στὴ συνέχεια ἐγγράφεται στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Λόγω φτώχειας μένει οἰκότροφος, στὸ οἰκοτροφεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ὅπου μὲ ἰδιαίτερη θαλπωρή, ὁ πνευματικός του πατέρας Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης Παντελεήμων Παπαγεωργίου, τὸν ἔχει ὑπὸ τὴν προστασία του.

Ὁ Κωνσταντῖνος Διμέλης ὑπῆρξε πολὺ ἁπλὸς ἄνθρωπος, εὐπροσήγορος καὶ μὲ ἔμφυτη εὐγένεια. Ὑπηρέτησε ὡς καθηγητὴς στὸ Αἴγιο ἀπὸ τὸ ἔτος 1954 ἕως τὸ 1956 καὶ στὴ συνέχεια δίδαξε στὴ Ρόδο στὶς τεχνικὲς σχολὲς τοῦ ΝΗΡΕΑ ἕως καὶ τὸ ἔτος 1974. Στὴν συνέχεια μεταπήδησε στὴ Γενικὴ Ἐκπαίδευση καὶ ὑπηρέτησε ἀρχικὰ ὡς καθηγητὴς καὶ μετέπειτα ὡς Γυμνασιάρχης στὸ Γυμνάσιο Ἀρχαγγέλου, ἐνῶ στὴ συνέχεια μετατέθηκε στὴν Δημοτικὴ Ἑνότητα Ἀφάντου ὡς Γυμνασιάρχης καὶ Λυκειάρχης μέχρι καὶ τὸ Δεκέμβριο τοῦ 1999 ποὺ συνταξιοδοτήθηκε.

Διακόνησε ταυτόχρονα μαζὶ μὲ τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὸ Ἱερὸ Ἀναλόγιο τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ταξιαρχῶν Ἀρχαγγέλου καὶ τῆς Παναγίας Τσαμπίκας ὡς λαμπαδάριος ἐπὶ πενήντα (50) καὶ πλέον ἔτη, ἕως καὶ τὸν Ἰούνιο τοῦ 2014.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος τοῦ ἀπένειμε τὸ σταυρὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, σὲ εἰδικὴ τελετὴ ἀπὸ τὸν μακαριστὸ Μητροπολίτη Ρόδου Ἀπόστολο Διμέλη, γιὰ τὶς ὑπηρεσίες του στὴν ἐκκλησία καὶ τὴν ἐκπαίδευση. Ἦταν ἔγγαμος μὲ τὴν Ἀρετὴ Ρούφα – Διμέλη, ποὺ ὑπῆρξε κοντὰ τοῦ ἀρωγός της ζωῆς τοῦ μισὸ αἰώνα καὶ πλέον, μὲ τὴν ὁποία ἀπέκτησε δύο (2) παιδιά, τὸν Νικόλαο καὶ τὴν Χαρούλα καὶ τέσσερα (4) ἐγγόνια.

Κίνηση Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου

ΜΑΪΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2014

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης:

Α. Ἐχοροστάτησε κατά τήν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ στούς Ἱ. Ναούς: 1. Ἁγίας Εἰρήνης Ὀρφανοτροφείου Θηλέων (4/5), 2. Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου Δαματριάς (7/5), 3. Ἁγίου Χριστοφόρου πόλεως Ρόδου (8/5), 4. Ἁγίου Κωνσταντίνου Κουμάσας Μονοφατσίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γορτύνης (20/5), 5. Ἁγίου Ἰσιδώρου ὁμωνύμου Κοινότητος (13/5) 6. Ἀναλήψεως πόλεως Ρόδου (28/5), 7. Γενεσίου Θεοτόκου Ψίνθου (8/6), 8. Ἁγίου Νικολάου πόλεως Ρόδου (10/6). 9. Προφήτου Ἀμώς Καλυθιῶν (14/6), 10. Μητροπολιτικό Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου (20/5), 11. Ἱ. Μονὴ Παντανάσσης (1/7), 12. Ἁγίου Ραφαήλ Ἀρχαγγέλου (2/7), 13. Ἱ. Μονή Καμυρί (12/7), 14. Ἁγίας Μαρίνης Παραδεισίου (16/7), 15. Προφήτου Ἠλιού Καλυθιῶν (19/7), 16. Ἁγίας Ἄννης Καλαβάρδων (24/7), 17. Ἁγίας Παρασκευῆς Καλυθιῶν (25/7), 18. Ἁγίου Παντελεήμονος Σιάνων (26/7), 19. Ἁγίου Σίλα (Σουλᾶ) Σορωνῆς (29/7), 20. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (1/8, 3/8, 7/8, 12/8, 14/8, 21/8, 22/8), 21. Ἁγίου Νεκταρίου Φαληρακίου (2/8), 22. Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Νεκταρίου Κρυονερίου (4/8), 23. Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Φανῶν (5/8), 24. Ἁγίου Νεκταρίου πόλεως Ρόδου (6/8), 25. Ἁγίας Σκέπης πόλεως Ρόδου (8/8), 26. Ἱ. Μονῆς Σκιαδίου (10/8), 27. Ἁγίου Μερκουρίου Ἰστρίου (15/8), 28. Ἁγίου Φανουρίου πόλεως Ρόδου (26/8), 29. Ἁγίου Ἰωάννου Προφύλιας (28/8).

Β. Ἐχοροστάτησε κατά τόν Ὄρθρο καί ἐτέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στούς Ἱ. Ναούς: 1. Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Νεοχωρίου (4/5), 2. Ἁγίας Εἰρήνης Ὀρφανοτροφείου Θηλέων (5/5) 3. Καθεδρικό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου (11/5, 8/6, 15/6), 4. Ἁγίου Κωνσταντίνου Κουμάσας Μονοφατσίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Γορτύνης (21/5), 5. Ἀναλήψεως πόλεως Ρόδου (29/5), 6. Ἁγίων Ἀναργύρων πόλεως Ρόδου (1/6) 7. Κοιμητηριακό Ταξιαρχῶν (7/6), 8. Ἁγίας Τριάδος Μανδρικοῦ (9/6), 9. Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ Σορωνῆς (22/6), 10. Ἱ. Μονή Παναγίας Τσαμπίκας (2/7), 11. Ταξιαρχῶν Ἀρχαγγέλου (13/7), 12. Ἁγίας Μαρίνης Ἀπολακκιᾶς (17/7), 13. Προφήτου Ἠλιού Κοσκινοῦ (20/7), 14. Ἱερά Μονή Ἁγίου Φιλήμονος (21/7), 15. Ἁγίας Παρασκευῆς Κατταβιᾶς (26/7), 16. Ἁγίου Παντελεήμονος πόλεως Ρόδου (27/7), 17. Ἁγίου Νεκταρίου Φαληρακίου (3/8), 18. Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Μαριτσῶν (6/8), 19. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἀσκληπειοῦ (10/8), 20. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ (15/8), 21. Ταξιαρχῶν Μεσαναγροῦ (17/8), 22. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (23/8), 23. Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου Θεολόγου Γενναδίου (24/8), 24. Ἁγίου Γεωργίου Μαλώνας (31/8).

Γ. Προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἐπιταφίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου: 1. Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἰαλυσοῦ (13/8), 2. Κοιμήσεως Θεοτόκου Κρεμαστῆς (14/8), Ε. Ἐτέλεσε: 1. Τοὺς Γάμους τῶν: Λυριστή Δημητρίου καί Ζωῆς Τσετέλη (19/7), 2. Κωνσταντίνου Γεδά καί Κυριακῆς Γεμενετζῆ, 3. Νικολάου Καΐκη καί Ἄννης Τζωρτζῆ, 4. Χρήστου Μαριά καί Μαρίας Παπαϊωάννου.

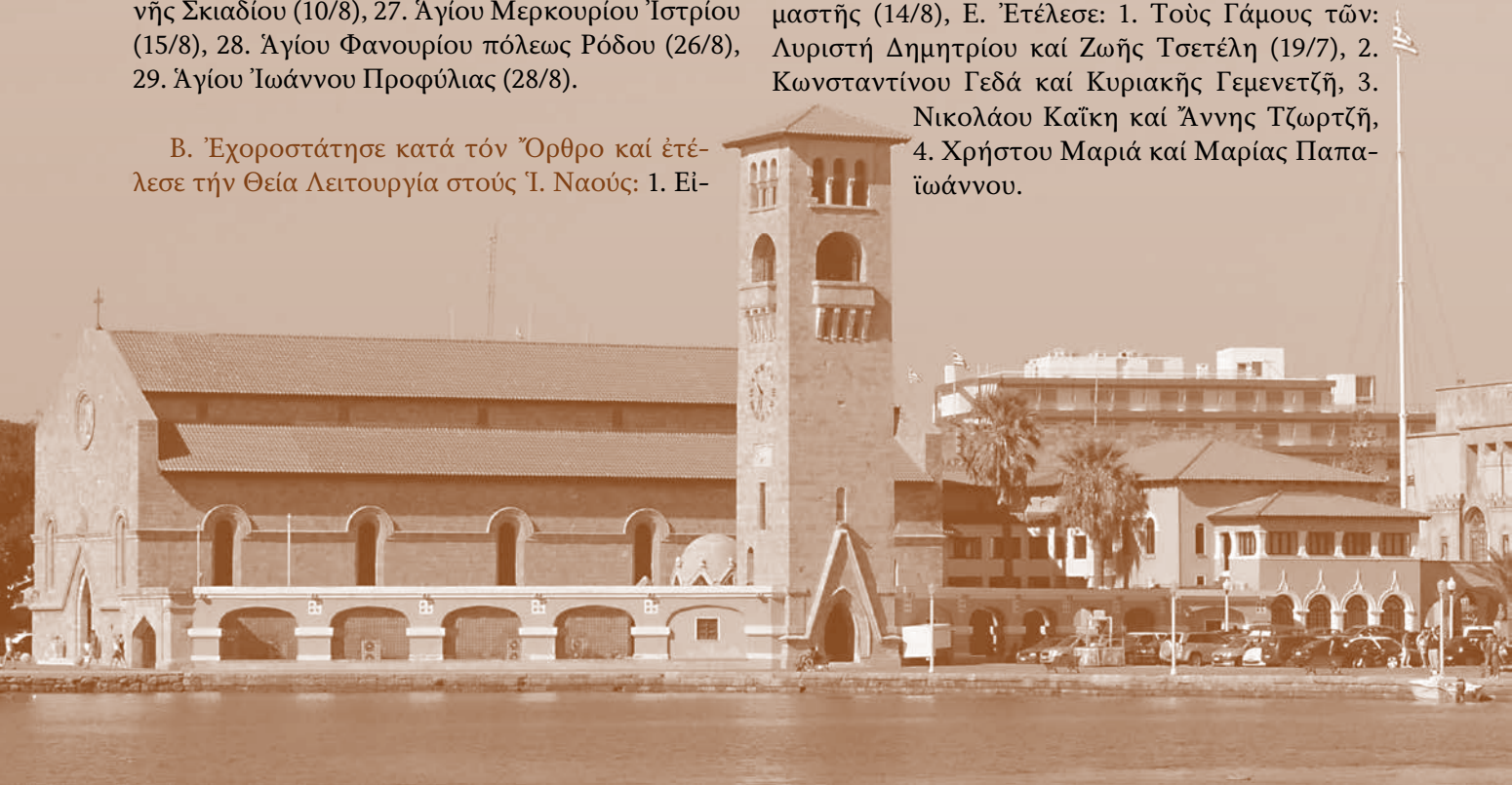

ΕΝΩΣΙΣ ΙΕΡΟΨΑΛΤΩΝ ΡΟΔΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΧΩΡΩΝ

ΙΕΡΟΨΑΛΤΙΚΑ ΝΕΑ

www.ieropsaltesrodou.gr

Πλούσια καί ἐφέτος ἡ δραστηριότητα τῆς Ἑνώσεως Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καί Περιχώρων συνεχίζοντας μέ ἀμείωτο ζῆλο καί διάθεση γιά προσφορά πρός τήν τοπική μας Ἐκκλησία.

Ὅπως κάθε χρόνο, οἱ Ἱεροψάλτες μας ἔψαλαν καθ' ὅλη τήν Μεγάλη Ἑβδομάδα στίς κατανυκτικές ἀκολουθίες στούς Ἱερούς Ναούς τῆς Μητροπόλεώς μας, μεταφέροντας τό θεῖο δράμα τοῦ Θεανθρώπου σέ ὅλο τόν χριστιανικό κόσμο.

Ἐκδήλωση Ἀπολλώνων μέ τόν Γρ. Νταραβάνογλου

Στίς 11 Ἀπριλίου παραμονή τοῦ Λαζάρου, ὁ Σύλλογός μας σέ συνεργασία μέ τόν Πολιτιστικό Σύλλογο Ἀπολλώνων «Νέοι ὁρίζοντες» διοργάνωσαν ἐκδήλωση μέ ὕμνους τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος. Στήν ἐκδήλωση συμμετεῖχε καί ὁ Ἄρχοντας Μαΐστορας τῆς Μ.τ.Χ.Ε., Γρηγόριος Νταραβάνογλου ὁ ὁποῖος συγκίνησε τό ἀκροατήριο μέ τήν μουσική του ἱκανότητα καί τήν ἀπόδοση τῶν σαρακοστιανῶν τραγουδιῶν. Μαζί του ὁ δεξιοτέχνης τοῦ κανονιοῦ Μανώλης Καρπάθιος καί καταξιωμένοι μουσικοί. Εὐχαριστοῦμε θερμά τόν Σύλλογο Ἀπολλώνων γιά τήν συνεργασία καί φιλοξενία καί τόν συγχαίρουμε γιά τήν μεγάλη του δραστηριότητα σέ ὅλους τους τομεῖς.

Συμμετοχή στό Φιλόπτωχο

Ὁ Σύλλογος Ἱεροψαλτῶν συνέχισε τό κοινωνικό του ἔργο μέ τήν προσφορά τροφίμων καί χρημάτων πρός τό φιλόπτωχο ταμεῖο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας τόσο κατά τίς ἑορτές τῶν Χριστουγέννων ὅσο καί τοῦ Πάσχα.

Συμμετοχές σέ πανηγύρεις

Τά μέλη τοῦ Συλλόγου μας συμμετεῖχαν σέ πολλές πανηγύρεις τοῦ νησιοῦ μας λαμπρύνοντας τίς Ἱερές ἀκολουθίες καί βοηθώντας συναδέλφους στίς πανηγύρεις τους, ὅπως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων, τῆς Ἁγίας Μαρίνας καί τοῦ Προφήτη Ἠλία.

Στίς 14 Αὐγούστου, μέλη τοῦ Συλλόγου συμμετεῖχαν στόν Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό στήν Παναγία Καθολική Κρεμαστῆς, ὅπως καί στίς 22 καί 23 Αὐγούστου στήν Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία.

Ἐπίσης στίς 26 Αὐγούστου, μέλη τοῦ Συλλόγου μας συμμετεῖχαν στόν Ἀρχιερατικό Ἑσπερινό στόν Ἅγιο Φανούριο Ρόδου, Προστάτη τῆς νήσου καί στίς 27 στήν Ἀρχιερατική Θεία Λειτουργία.

Ἐκδημία Ἱεροψάλτη

Λυπηρό γεγονός ὑπῆρξε ἡ ἐκδημία τοῦ συναδέλφου Ἱεροψάλτη Κωνσταντίνου Καράκιζα, Πρωτοψάλτη ἐπί σειρᾷ ἐτῶν στόν Ἱερό Καθεδρικό Ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου ἀλλά καί σέ ἄλλες Ἐκκλησίες τῆς πόλεως Ρόδου. Μεγάλο τό ἔργο καί ἡ προσφορά του κατά τήν πολύχρονη ὑπηρεσία του στά ἱερά ἀναλόγια. Μέλη τοῦ Συλλόγου παρέστησαν στή κηδεία, ἐνῶ τό Διοικητικό Συμβούλιο ἐξέδωσε ψήφισμα στήν μνήμη του. Ἂς εἶναι αἰώνια ἡ μνήμη του.

Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς

Τέλη Ἰουνίου, πραγματοποιήθηκε ἡ ἐκδήλωση λήξης τῶν μαθημάτων γιά τήν σχολική χρονιά 2013-2014 καί ἡ ἀπονομή τίτλων σπουδῶν τοῦ ἔτους, στήν Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς, στόν προαύλιο χῶρο τοῦ ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ ναοῦ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου. Ὅλοι οἱ μαθητές ἔψαλαν ὕμνους βάσει τῆς ὕλης πού διδάχθηκαν ἀλλά καί παραδοσιακά τραγούδια μέ τήν συνοδεία παραδοσιακῶν ὀργάνων ἀπό τούς μουσικούς τῆς Σχολῆς. Τήν παράσταση ἔκλεψαν γιά ἄλλη μία φορά τά μικρά παιδιά, ἀποδίδοντας ὕμνους μέ ἰδιαίτερη χαρά γι' αὐτό πού τούς ἀρέσει καί τούς ἀναπαύει περισσότερο ἀπό κάθε ἄλλο, τήν βυζαντινή μουσική. Ο Πρόεδρος τῆς Ἑνώσεως Ἱεροψαλτῶν Ρόδου καί Περιχώρων, κ. Στέργος Παρασκευᾶς ἐξῆρε τό ἔργο τῶν καθηγητῶν μέσα ἀπό τόν λόγο του καί ζήτησε γιά ἀκόμη μία φορά τήν βοήθεια καί τήν συμπαράσταση ὅλων στό δύσκολο αὐτό ἔργο, τῆς διάδοσης τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς λέγοντας χαρακτηριστικά ὅτι, τόσο ἀπό τήν οἰκονομική κρίση ὅσο καί ἀπό τήν κρίση ἀρχῶν καί ἀξιῶν, ἡ Σχολή Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἀποτελεῖ πραγματικά μία πνευματική ὄαση καί διαδραματίζει μεγάλο ρόλο στήν καλλιέργεια τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τῶν παιδιῶν.

Τήν ἐκδήλωση τίμησαν ὁ Ἀρχιερατικός Ἐπίτροπος π. Ἰωάννης Χαλκιᾶς ἐκπροσωπώντας τόν Μητροπολίτη μας, ἱερεῖς καί ἱεροψάλτες τῆς Μητροπόλεώς μας καθώς καί οἱ γονεῖς καί φίλοι τῶν σπουδαστῶν.

Μεγάλη ἦταν καί φέτος ἡ προσέλευση τῶν μαθητῶν στά κατά τόπους παραρτήματα τῆς Σχολῆς, στά Κοσκινοῦ, στήν Κρεμαστή, στά Μαριτσά, στά Ἀπόλλωνα, στόν Ἀρχάγγελο καί στό Γεννάδι. Συνολικά ὅλοι οἱ μαθητές τῆς Σχολῆς ξεπέρασαν τούς ἑκατό, ἀριθμός πού δείχνει τήν ἀγάπη ὅλων πρός τήν βυζαντινή μας μουσική, ἀλλά καί στό πρόσωπο τῆς Ἑνώσεως Ἱεροψαλτῶν Ρόδου, πού προσπαθεῖ καί ἀγωνίζεται γιά νά διασώσει καί νά διαδώσει αὐτόν τόν μουσικό πλοῦτο. Τέλος συνεχάρησαν τούς μαθητές καί τούς παρέδωσαν τίς σχετικές βεβαιώσεις, ἐνῶ ὑπῆρχαν κεράσματα γιά ὅλο τόν κόσμο ὅπως κάθε χρόνο.

Μέ τήν ἔναρξη τήν νέας σχολικῆς χρονιᾶς τόν Ὀκτώβριο, ὑποσχόμαστε νά προσπαθήσουμε ἀκόμη περισσότερο γιά τήν πρόοδο τῆς Σχολῆς μέ τό ἄνοιγμα δυό νέων παραρτημάτων, στήν Παστίδα καί τό Παραδείσι.

Οἱ ἐγγραφές γιά τή νέα σχολική χρονιά ξεκινοῦν στίς 15 Σεπτεμβρίου, ἐνῶ ὁ ἁγιασμός θά πραγματοποιηθεῖ τέλος Σεπτεμβρίου. Τά μαθήματα θά ξεκινήσουν τήν 1η Ὀκτωβρίου. Πληροφορίες γιά ἐγγραφές στά τηλέφωνα 6972235951, 6932220378.

Ἡ ἀγάπη σέ ἐποχές κρίσεως

Τελευταία ζοῦμε στήν Ἑλλάδα μία μεγάλη οἰκονομική κρίση μέ πολλές ἀρνητικές συνέπειες. Πολλοί συνάνθρωποί μας ἔχασαν τίς δουλειές τους, ἄλλοι ἔχασαν τά σπίτια τους, ἄλλοι μέ τή μείωση τοῦ μισθοῦ δέν τά βγάζουν πέρα στίς οἰκονομικές τους ὑποχρεώσεις (δάνεια, φόροι κλπ.). Ἡ δυστυχία ὁδήγησε κάποιους νεόπτωχους στήν αὐτοκτονία καί στερήθηκε ἡ οἰκογένειά τους ἀπό τήν παρουσία τοῦ προστάτη (συζύγου καί πατέρα). Πολλοί μορφωμένοι νέοι γιά νά ἐπιβιώσουν ἀναζητοῦν ἐργασία στό ἐξωτερικό κι ἐγκαταλείπουν τήν πατρίδα μας. Ἐκεῖ προσφέρουν τίς γνώσεις καί τίς ἱκανότητές τους στήν ἀνάπτυξη τῶν ξένων χωρῶν.

Ἡ Ἐκκλησία μέ τήν ἐμφάνιση τῆς κρίσης ἐνέτεινε τό φιλανθρωπικό της ἔργο καί ἀνέλαβε παντοῦ τή στήριξη τῶν δυσκολευομένων ἀνθρώπων. Σ' ὅλη τήν ἐπικράτεια τῆς πατρίδας μας ὑπάρχουν σέ πολλά σουπερμάρκετ εἰδικοί χῶροι γιά τήν προσφορά τροφίμων γιά τά συσσίτια ἤ τή διανομή τροφίμων τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Πολλοί ζώντας καί οἱ ἴδιοι δύσκολα προσφέρουν ἀπό τό ὑστέρημά τους τρόφιμα, σάν τή χήρα του Εὐαγγελίου, γιά τό φαγητό τῶν πεινασμένων. Ἡ τοπική μας Ἐκκλησία ὀργάνωσε εἰδική ὑπηρεσία «Τό φιλόπτωχον», πού διαρκῶς βρίσκεται στό πλευρό τῶν ἀναξιοπαθούντων ἀδελφῶν μας.

Ὁ κάθε ἄνθρωπος στίς δύσκολες καταστάσεις πρέπει νά συναισθάνεται τόν πόνο τῶν ἄλλων καί νά γίνεται πιό φιλάνθρωπος. Τήν περίοδο τῆς Τουρκοκρατίας ὑπῆρχαν πάμπολλοι ἐθνικοί εὐεργέτες πού πρόσφεραν ἕως καί ὅλη τους τήν περιουσία γιά τή βοήθεια τοῦ ὑπόδουλου ἑλληνισμοῦ. Σήμερα δυστυχῶς λίγοι ἀπό τούς ἔχοντες καί κατέχοντες τῆς πατρίδας μας προσφέρουν οἰκονομική βοήθεια γιά τήν ἀνακούφιση τῆς φτώχιας τῶν πολλῶν. Πολλοί ἐπιχειρηματίες μέ δικαιολογία τήν κρίση μείωσαν ὑπερβολικά τούς μισθούς τῶν ἐργαζομένων καί τούς ἀπειλοῦν, ἄν διαμαρτύρονται, νά τούς διώξουν καί ἀπό τήν ἐπιχείρησή τους. Τελευταῖα διαδίδεται εὐρέως στήν κοινωνία μας τό ἑξῆς ἔξυπνο λογοπαίγνιο: «Ἡ κρίση εἶναι γιά τούς κροίσους». Ὁ Μέγας Βασίλειος σέ ἀνάλογη κρίση τῆς ἐποχῆς του ἔπεισε τούς πλούσιους νά ἀνοίξουν τίς ἀποθῆκες τους καί νά προσφέρουν φαγητό στούς λιμοκτονοῦντες. Ἄν οἱ πιό πλούσιοι σήμερα διέθεταν ἔστω καί τό δέκα τοῖς ἑκατό τῆς περιουσίας τους, ἡ κρίση θά τελείωνε.

Φιλανθρωπικές ΜΚΟ

Κάθε λίγο καί λιγάκι ἀκοῦμε τή ἐμφάνιση καί τή δράση Μή Κυβερνητικῶν Ὀργανώσεων (ΜΚΟ). Πολλοί θεωροῦν ὅτι, ἐπειδή αὐτές δέν εἶναι κρατικές ὀργανώσεις, δέν ὑπηρετοῦν μικροπολιτικές καί κομματικές σκοπιμότητες, ἀλλά ὑπηρετοῦν τά συμφέροντα τῆς ἀνθρωπότητας. Ὅμως οἱ περισσότερες ἐπιδοτοῦνται ἀπό τόν κρατικό προϋπολογισμό καί συνήθως ἀπό μυστικά κονδύλια. Κάποιοι ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ πιό δραστήριες ΜΚΟ χρηματοδοτοῦνται ἀπό τό ἐξωτερικό καί ὑπηρετοῦν σκοτεινούς σκοπούς.

Πρίν ἀπό μερικά χρόνια ἔγινε κρατικός ἔλεγχος τῶν ΜΚΟ καί ἀναδείχθηκε ἡ σκοτεινή πλευρά πολλῶν ἐξ αὐτῶν. Ἀκούσαμε γιά ξέπλυμα χρήματος καί γιά θησαύρισμα κάποιων ἀπό τίς κρατικές ἐπιδοτήσεις. Πολλοί κοντινοί σέ ὑψηλά ἱστάμενους πολιτικούς μέ τίς ΜΚΟ κατόρθωσαν νά ἀποσπάσουν μεγάλα ποσά ἀπό τά κρατικά ταμεῖα. Δόθηκαν π.χ. κρατικά χρήματα σέ μία ΜΚΟ γιά καθαρισμό τῶν ναρκῶν στό Λίβανο καί ποτέ δέν ἔγινε κάτι τέτοιο. Πολλές ἦταν μόνο στά χαρτιά, ἄλλες ἔκαναν ἕνα μικρό εἰκονικό ἔργο γιά νά δικαιολογήσουν τή χρηματοδότηση.

Σέ πολλές ΜΚΟ δροῦν νεοεποχίτες, ὑποστηρικτές ἀνατολικῶν θρησκειῶν καί δωδεκαθεϊστές μέ στόχο νά ἀγρεύσουν ὀπαδούς. Μέ τήν δραστηριοποίηση σέ κοινωφελεῖς δράσεις οἱ ἀλλόθρησκοι παρουσιάζουν ἕνα ἐξιδανικευμένο πρόσωπο γιά παραπλάνηση τῶν ἀφελῶν. Εἶναι σταθερός τρόπος δράσης πολλῶν ἐξωχριστιανικῶν ὁμάδων τό καμουφλάρισμα τῶν ἐπιδιώξεών τους μέσα σέ κοινωφελεῖς καί φιλανθρωπικές δραστηριότητες.

Ἀρχιμ. Μαξίμου Παναγιώτου

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
ΡΟΔΟΣ
8017
ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1926/04 ΚΕΜΠ. ΑΘ.